

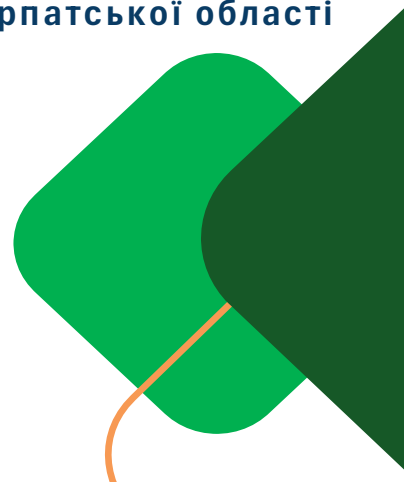

**ЗВІТ ПРО СТРАТЕГІЧНУ ЕКОЛОГІЧНУ ОЦІНКУ
ПРОЄКТУ ДОКУМЕНТА
ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ**

**“ МІСЦЕВИЙ ПЛАН УПРАВЛІННЯ ВІДХОДАМИ
ВИШКІВСЬКОЇ СЕЛИЩНОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ
ХУСТСЬКОГО РАЙОНУ ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОЛАСТІ
до 2035 РОКУ”**

Замовник:
Вишківська селищна рада
Хустського району Закарпатської області

Розробник:
ТОВ «ЮрЕко Консалтинг»

Перелік скорочень	3
Перелік таблиць	4
Перелік рисунків	5
Терміни та визначення	6
ВСТУП	9
1. ЗМІСТ ТА ОСНОВНІ ЦІЛІ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ, ЙОГО ЗВ'ЯЗОК З ІНШИМИ ДОКУМЕНТАМИ ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ	12
2. ХАРАКТЕРИСТИКА ПОТОЧНОГО СТАНУ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ТА ПРОГНОЗНІ ЗМІНИ ЦЬОГО СТАНУ, ЯКЩО ДОКУМЕНТ ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ НЕ БУДЕ ЗАТВЕРДЖЕНО	23
2.1. Рельєф, ландшафтні особливості	24
2.2. Земельні ресурси та ґрунти	25
2.3. Геологічні особливості, сейсміко-тектонічні характеристики	25
2.4. Гідрологічні умови	27
2.5. Характеристика атмосферного повітря, клімат	28
2.6. Рослинний та тваринний світ	30
2.7. Природоохоронні території. Смарагдова мережа. Екомережа	31
2.8. Демографічні характеристики, стан здоров'я населення	34
2.9. Управління відходами	35
2.10. Матеріальні активи	36
2.11. Об'єкти культурної спадщини	36
2.12. Прогнозні зміни стану довкілля, у тому числі здоров'я населення, якщо документ державного планування не буде затверджено	37
3. ХАРАКТЕРИСТИКА СТАНУ ДОВКІЛЛЯ, УМОВ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ НАСЕЛЕННЯ ТА СТАНУ ЙОГО ЗДОРОВ'Я НА ТЕРИТОРІЯХ, ЯКІ ЙМОВІРНО ЗАЗНАЮТЬ ВПЛИВУ (ЗА АДМІНІСТРАТИВНИМИ ДАНИМИ, СТАТИСТИЧНОЮ ІНФОРМАЦІЄЮ ТА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕНЬ)	41
4. ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ, УТОМУ ЧИСЛІ РИЗИКИ ВПЛИВУ НА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ЯКІ СТОСУЮТЬСЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ, ЗОКРЕМА ЩОДО ТЕРИТОРІЙ З ПРИРОДООХОРОННИМ СТАТУСОМ (ЗА АДМІНІСТРАТИВНИМИ ДАНИМИ, СТАТИСТИЧНОЮ ІНФОРМАЦІЄЮ ТА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕНЬ)	47
5. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ У СФЕРІ ОХОРОНИ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ПОВ'ЯЗАНІ ІЗ ЗАПОБІГАННЯМ НЕГАТИВНОМУ ВПЛИВУ НА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ВСТАНОВЛЕНІ НА МІЖНАРОДНОМУ, ДЕРЖАВНОМУ ТА ІНШИХ РІВНЯХ, ЩО СТОСУЮТЬСЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ, А ТАКОЖ ШЛЯХИ ВРАХУВАННЯ ТАКИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ	53
6. ОПИС НАСЛІДКІВ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, УТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ	57
7. ЗАХОДИ, ЩО ПЕРЕДБАЧАЄТЬСЯ ВЖИТИ ДЛЯ ЗАПОБІГАННЯ, ЗМЕНШЕННЯ ТА ПОМ'ЯКШЕННЯ НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ ВИКОНАННЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ	64
8. ОБҐРУНТУВАННЯ ВИБОРУ ВИПРАВДАНИХ АЛЬТЕРНАТИВ, ЩО РОЗГЛЯДАЛИСЯ, ОПИС СПОСОБУ, В ЯКИЙ ЗДІЙСНЮВАЛАСЯ СТРАТЕГІЧНА ЕКОЛОГІЧНА ОЦІНКА, У ТОМУ ЧИСЛІ БУДЬ-ЯКІ УСКЛАДНЕННЯ	70
9. ЗАХОДИ, ПЕРЕДБАЧЕНІ ДЛЯ ЗДІЙСНЕННЯ МОНІТОРИНГУ НАСЛІДКІВ ВИКОНАННЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ	75
10. ОПИС ЙМОВІРНИХ ТРАНСКОРДОННИХ НАСЛІДКІВ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ	78
11. РЕЗЮМЕ НЕТЕХНІЧНОГО ХАРАКТЕРУ ІНФОРМАЦІЇ	79
ІНФОРМАЦІЙНІ ДЖЕРЕЛА	82
Відомості про розробників	85

Перелік скорочень

СЕО	<i>стратегічна екологічна оцінка</i>
МПУВ	<i>Місцевий план управління відходами</i>
РПУВ	<i>Регіональний план управління відходами</i>
ДДП	<i>документ державного планування</i>
ВЕЕО	<i>відходи електричного та електронного обладнання</i>
ГДК	<i>гранично допустима концентрація</i>
ЗУ	<i>Закон України</i>
ІЗА	<i>індекс забруднення атмосфери</i>
МБО	<i>механіко-біологічне оброблення</i>
НПУВ	<i>Національний план управління відходами</i>
ОВД	<i>оцінка впливу на довкілля</i>
ОМС	<i>органи місцевого самоврядування</i>
ПВ	<i>побутові відходи</i>
ПЗФ	<i>природно-заповідний фонд</i>
ВБА	<i>відходи батарей і акумуляторів</i>
ПРЗПВ	<i>пункт роздільного збирання побутових відходів</i>
ПХБ	<i>поліхлорованібіфеніли</i>
ПХД	<i>поліхлоровані дифеніли</i>
ПХТ	<i>Поліхлорованітерфеніли</i>
СОЗ	<i>стійкі органічні забруднювачі</i>
СПС	<i>сміттєперевантажувальна станція</i>
ССС	<i>сміттєсортувальна станція</i>
ОТОНВ	<i>об'єкт термічного оброблення небезпечних відходів</i>

Таблиця 1.	Цілі МПУВ	14
Таблиця 2.	Цільові показники РПУВ, прийняті для МПУВ	20
Таблиця 3.	Об'єкти, які мають природоохоронний статус на території Вишківської СТГ	31
Таблиця 4.	Фактична чисельність населення СТГ	34
Таблиця 5.	Прогнозна чисельність населення СТГ	34
Таблиця 6.	Дані SWOT-аналізу МПУВ	38
Таблиця 7.	Прогнозні зміни до стану довкілля, якщо документ ДДП не буде затверджено	39
Таблиця 8.	Характеристики ймовірного впливу	44
Таблиця 9.	Екологічні проблеми та ризики впливу на довкілля та здоров'я населення	47
Таблиця 10.	Оцінка ймовірного впливу МПУВ на складові довкілля	58
Таблиця 11.	Узагальнені результати визначення ймовірних наслідків для довкілля від реалізації цілей і завдань МПУВ	63
Таблиця 12.	Заходи запобігання, зменшення та пом'якшення можливих негативних наслідків реалізації МПУВ	65
Таблиця 13.	Індикатори виконання заходів МПУВ	76

Перелік рисунків

Рисунок 1.	Заплановані до будівництва та існуючі об'єкти інфраструктури з оброблення відходів в Хустському кластері, згідно Регіонального плану управління відходами Закарпатської області до 2034 року	19
Рисунок 2.	Місцезорозташування Вишківської територіальної громади	23
Рисунок 3.	Карта ґрунтів Закарпатської області	26
Рисунок 4.	Розташування об'єктів, які мають природоохоронний статус на території Вишківської СТГ	32
Рисунок 5.	Схема існуючих об'єктів екомережі Закарпатської області	33
Рисунок 6.	Реформатська церква у селищі Вишково	37

Стратегічна екологічна оцінка	процедура визначення, опису та оцінювання наслідків виконання документів державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, виправданих альтернатив, розроблення заходів із запобігання, зменшення та пом'якшення можливих негативних наслідків, яка включає визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки, складання звіту про стратегічну екологічну оцінку, проведення громадського обговорення та консультацій (за потреби – транскордонних консультацій), врахування у документі державного планування звіту про стратегічну екологічну оцінку, результатів громадського обговорення та консультацій, інформування про затвердження документа державного планування та здійснюється у порядку, визначеному Законом України «Про стратегічну екологічну оцінку».
Документ державного планування	стратегії, плани, схеми, містобудівна документація, загальнодержавні програми, державні цільові програми та інші програми і програмні документи, включаючи зміни до них, які розробляються та/або підлягають затвердженню органом державної влади, органом місцевого самоврядування.
Місцевий план управління відходами	документ державного планування, що містить комплекс взаємозв'язаних завдань і заходів, узгоджених за строками та ресурсним забезпеченням з усіма заінтересованими виконавцями, спрямованих на забезпечення сталого управління відходами в населених пунктах в межах території територіальної громади з урахуванням принципів співробітництва органів місцевого самоврядування, сформованих на підставі оцінки поточного стану сфери управління відходами та вже розроблених моделей.
Видалення відходів	операція, що не є відновленням відходів, навіть якщо одним із наслідків такої операції є використання речовин або енергії.
Відходи	будь-які речовини, матеріали і предмети, яких їх власник позбувається, має намір або повинен позбутися.
Полігон	місце захоронення відходів, призначене для їх розміщення на поверхні чи під поверхнею (підземне) землі, включаючи: - внутрішні місця для видалення відходів, на яких утворювач відходів – суб'єкт господарювання здійснює видалення власних відходів на місці утворення; - постійні місця, на яких відходи розміщуються понад один рік.
Збирання відходів	операція, що полягає у вилученні, купівлі, накопиченні та зберіганні відходів суб'єктами господарювання у сфері управління відходами, включаючи роздільне збирання, з метою подальшого перевезення відходів на об'єкти оброблення відходів.
Захоронення відходів	розміщення відходів на поверхні чи під поверхнею (підземне) землі у спосіб, що не становить загрози здоров'ю людей та навколишньому природному середовищу і не передбачає подальше оброблення відходів.

Вплив на довкілля (далі по тексту – вплив)	будь-які наслідки планованої діяльності для довкілля, в тому числі наслідки для безпечності життєдіяльності людей та їхнього здоров'я, флори, фауни, біорізноманіття, ґрунту, повітря, води, клімату, ландшафту, природних територій та об'єктів, історичних пам'яток та інших матеріальних об'єктів чи для сукупності цих факторів, а також наслідки для об'єктів культурної спадщини чи соціально-економічних умов, які є результатом зміни цих факторів.
Природне середовище	сукупність природних чинників і об'єктів довкілля, що мають природне походження або розвиток.
Середовище життєдіяльності людини	довкілля території населених пунктів, курортних та рекреаційних зон, водні об'єкти, призначені для господарсько-питного та рекреаційного використання, землі сільгоспугідь.
Соціальне середовище	сукупність соціально-побутових умов життєдіяльності населення, соціально-економічних відносин між людьми, групами людей, а також між ними і створюваними ними матеріальними і духовними цінностями.
Техногенне середовище	штучно створена частина довкілля, що складається з технічних і природних елементів.
Біологічне різноманіття	різноманітність живих організмів з усіх джерел, включаючи, серед іншого, наземні, морські та інші водні екосистеми і екологічні комплекси, частиною яких вони є; це поняття включає в себе різноманітність у рамках виду, між видами і різноманіття екосистем.
Біологічні ресурси	включають генетичні ресурси, організми або їх частини, популяції або будь-які інші біотичні компоненти екосистем, які мають фактичну або потенційну користь або цінність для людства.
Екосистема	динамічний комплекс угруповань рослин, тварин і мікроорганізмів, а також їх неживого навколишнього середовища, взаємодіючих як єдине функціональне ціле.
Стале користування	означає використання компонентів біологічного різноманіття таким чином і такими темпами, які не приводять у довгостроковій перспективі до вичерпання біологічного різноманіття, тим самим зберігаючи її властивість задовольнити потреби теперішнього і майбутнього поколінь і відповідати її сподіванням.
Індикатор стану довкілля	показник, властивість, явище або об'єкт, що свідчить про зміни у довкіллі або в окремому факторі довкілля та використовується для оцінки величини впливу планованої діяльності на довкілля.
Територія Смарагдової мережі	спеціальна територія для збереження біорізноманіття, організована (визначена) відповідно до Конвенції про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування в Європі (Бернської Конвенції). Такі території значно сприяють збереженню видів рослин і тварин, включених до додатків Конвенції та до її Резолюції №6 (1998), а також природних оселищ (біотопів) з додатку 1 Резолюції №4 (1996) до Бернської конвенції, містять видатні зразки певних природних оселищ (біотопів) або їх

	комплексів, є важливим місцем для одного або декількох мігруючих видів.
Водний об'єкт	природний або створений штучно елемент довкілля, в якому зосереджуються води (річка, озеро, море, водосховище, ставок, канал, водоносний горизонт).
Поверхневі стічні води	стічні води, що утворюються внаслідок випадіння атмосферних опадів (дощу і танення снігу чи льоду), а також поливання/зрошення зелених насаджень, поливання або миття удосконалених покриттів тротуарів, проїжджої частини автодоріг і вулиць на сельбищних територіях населених пунктів та майданчиків об'єктів господарювання.
Стічні води	води, що утворилася в процесі господарсько-побутової і виробничої діяльності (крім шахтних, кар'єрних і дренажних вод), а також відведені з забудованої території, на якій вони утворилися внаслідок випадіння атмосферних опадів.
Прямий вплив	вплив (зміна, поява або зникнення), що відбувається внаслідок прямого фізичного (механічного, хімічного або біологічного) контакту між джерелом та об'єктом впливу.
Опосередкований вплив	вплив, що чинить джерело впливу на об'єкт через серію проміжних, іноді не до кінця відомих ланок (об'єктів або процесів).
Незворотний вплив	такий вплив, при якому зміни об'єкту або процесу довкілля, що відбулися внаслідок впливу, не зможуть протікати у зворотному напрямку, а об'єкт чи процес, що було змінено, не зможе повернутися до вихідного стану (стану, який існував до початку впливу)
Короткостроковий вплив	вплив, наслідки якого тривають і встигають згаснути за період часу не більше року. Середньостроковий вплив: від одного до трьох років.
Довгостроковий вплив	від трьох років. Якщо наслідки триватимуть понад 10 років, такий вплив є дуже тривалим.
Кумулятивний вплив	сукупний вплив на довкілля, що виникає від сукупності або комбінації впливів даної планованої діяльності у поєднанні з впливами іншої наявної на даний час планованої діяльності та об'єктів, планованої діяльності та об'єктів, що здійснювалися (експлуатувалися) в минулому або очікуються у передбачуваному майбутньому (щодо яких отримано рішення про провадження).
Тимчасовий вплив	вплив, який проявляється протягом обмеженого проміжку часу і через деякий час може знову виникати (повертатися) з певною закономірною або випадковою повторюваністю.

У сучасній світовій та державній політиці пріоритетне місце посідає концепція сталого розвитку. Вона передбачає гармонійне поєднання економічного зростання із соціальною відповідальністю та збереженням екосистем. Саме через необхідність інтегрувати екологічні чинники в процеси стратегічного планування виникла потреба у впровадженні інструментів превентивного контролю.

Стратегічна екологічна оцінка критично важливий механізм реалізації екологічної політики. Його ключова ідея полягає в тому, що запобігання негативному впливу на довкілля ще на етапі розробки документів державного планування є значно ефективнішим і менш затратним, ніж ліквідація наслідків після впровадження ініціатив.

Ключові цілі процедури СЕО:

- Забезпечення високого рівня захисту довкілля.
- Інтеграція екологічних критеріїв у державне та місцеве планування.
- Мінімізація ризиків для здоров'я населення.

Місцевий план управління відходами Вишківської селищної територіальної громади Хустського району Закарпатської області до 2035 року як документ державного планування передбачає реалізацію видів діяльності або об'єктів, щодо яких законодавством передбачено здійснення процедури оцінки впливу на довкілля. А саме, проєктом МПУВ передбачається створення та розвиток інфраструктури управління різними видами відходів, будівництво та експлуатація якої підлягатиме процедурі оцінки впливу на довкілля. Таким чином, проєкт МПУВ потребує проведення СЕО.

Додатковим чинником, що обумовлює обсяг та рівень деталізації стратегічної екологічної оцінки, є природоохоронні та транскордонні особливості території громади: наявність шести об'єктів природно-заповідного фонду та двох територій, пропонує до включення до Смарагдової мережі («Заплава річки Тиса» та «Авашські гори»), зон санітарної охорони Шаянського родовища мінеральних вод і Велятинського родовища термальних вод, а також безпосереднє розташування Вишківської селищної територіальної громади на державному кордоні з Румунією в межах транскордонного басейну р. Тиси.

Першочерговим завданням СЕО є визначення обсягу (скоупінг) стратегічної екологічної оцінки та ключових екологічних проблем, а також перелік органів державної влади та місцевого самоврядування, які братимуть участь у консультаціях, в також інших зацікавлених сторін і необхідного ступеня залучення громадськості до консультацій і участі у СЕО.

Завданням Звіту про СЕО проєкту Місцевого плану управління відходами Вишківської селищної територіальної громади Хустського району Закарпатської області до 2035 року є:

- оцінити наслідки виконання заходів МПУВ для довкілля, у тому числі для здоров'я населення;
- визначити виправдані альтернативи;
- розробити заходи із запобігання, зменшення та пом'якшення можливих негативних наслідків виконання МПУВ.

Для цього в Звіті про СЕО проведено:

- ✓ характеристику стану довкілля (базовий сценарій);
- ✓ здійснено огляд наслідків, які можуть мати місце у разі виконання документа державного планування;
- ✓ оцінено ефективність альтернативного варіанту;

- ✓ визначено загальні підходи до управління відходами, включаючи технології та методи управління ними, а також підходи до управління пріоритетними потоками відходів;
- ✓ підготовлено рекомендації до впровадження документа державного планування.

З метою різносторонньої оцінки ймовірного впливу на довкілля застосовувалися різні методи аналізу інформації:

- 1) вивчення Регіонального плану управління відходами Закарпатської області до 2034 року;
- 2) аналіз статистичних даних, наведених у статистичних довідниках та щорічному статистичному збірнику;
- 3) аналіз динаміки зміни показників;
- 4) аналіз поточного стану за висновками Доповіді про стан навколишнього природного середовища в Закарпатській області за 2024 рік;
- 5) аналіз Екологічного паспорту Закарпатської області;
- 6) відкриті джерела, зокрема інтернет-сайти:
 - геопортал «Відкрите довкілля» (<http://openenvironment.org.ua>);
 - геопортал «Інтерактивна карта ґрунтів України» (<https://superagronom.com>);
 - геопортал «Ліси України» (<https://forestry.org.ua/>);
 - інтерактивний картографічний веб-застосунок «Emerald Network – General Viewer» (<https://emerald.eea.europa.eu/>);
 - екологічний чат-бот Saveecobot (<https://www.saveecobot.com>);
 - електронний ресурс «Карти Google» (<https://www.google.com.ua/maps>);

Вхідні дані аналізувалися методами розрахунків, порівняння, аналізу та інших, на основі яких базується оцінка впливів та ризиків, а також прогнозування очікуваних наслідків.

При здійсненні СЕО проводився аналіз стратегічних пріоритетів, цілей та завдань, а також заходів щодо впровадження ДДП та заходів з моніторингу.

Під час виконання СЕО визначено та встановлено, чи вирішує МПУВ ключові проблеми Вишківської селищної територіальної громади Хустського району Закарпатської області щодо управління відходами та яким чином впливає на пом'якшення впливу вже існуючих проблем.

Для визначення обсягу досліджень, методів екологічної оцінки, рівня деталізації інформації, що має бути включена до Звіту про СЕО була складена Заява про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки, яка була внесена до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки з метою проведення консультацій з органами виконавчої влади (реєстраційний номер справи у реєстрі СЕО №23-04-24534-26). Протягом громадського обговорення Заяви про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки звернень, зауважень та пропозицій від громадськості не надходило.

Повідомленням про оприлюднення проєкту документа державного планування та звіту про стратегічну екологічну оцінку будуть розміщені на офіційному веб-сайті Вишківської селищної ради Хустського району Закарпатської області та внесені до Єдиного реєстру СЕО.

Строк громадського обговорення буде становити 30 днів з дня оприлюднення повідомлення.

Зауваження і пропозиції до проєкту документа державного планування та звіту про стратегічну екологічну оцінку, одержані протягом встановленого строку, будуть розглянуті в обов'язковому порядку та внесені до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки.

За результатами громадського обговорення та консультацій з органами виконавчої влади будуть підготовлені довідки, в яких підсумовано отримані зауваження і пропозиції та зазначено, яким чином у документі державного планування та звіті про стратегічну екологічну оцінку вони враховані.

Надалі інформування про затвердження ДДП буде проведено відповідно до вимог ст.16 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку», а моніторинг наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення згідно ст.17 «Про стратегічну екологічну оцінку».

Стратегічна екологічна оцінка здійснюється на основі принципів законності та об'єктивності, гласності, участі громадськості, наукової обґрунтованості, збалансованості інтересів, комплексності, запобігання екологічній шкоді, довгострокового прогнозування, достовірності та повноти інформації у проєкті ДДП, міжнародного екологічного співробітництва.

У Звіті наведені характеристики стану всіх складових довкілля Вишківської селищної територіальної громади, визначених статтею 1 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку», а саме: флори, фауни, біорізноманіття, ґрунту, надр, клімату, повітря, води, ландшафту, природних територій та об'єктів, безпеки життєдіяльності населення та його здоров'я, матеріальних активів, об'єктів культурної спадщини), а також опис наслідків для них та взаємодії цих факторів.

Таким чином, Звіт про стратегічну екологічну оцінку проєкту Місцевого плану управління відходами Вишківської селищної територіальної громади Хустського району Закарпатської області до 2035 року є комплексним документом, який забезпечує врахування екологічних чинників, у тому числі впливу на здоров'я населення, на етапі планування системи управління відходами громади. Результати проведеної оцінки, а також пропозиції та зауваження, отримані під час консультацій з органами виконавчої влади та громадського обговорення, слугуватимуть основою для прийняття обґрунтованих управлінських рішень, спрямованих на досягнення цілей МПУВ у спосіб, що гарантує високий рівень захисту довкілля, мінімізацію екологічних ризиків та відповідність засадам сталого розвитку громади.

1. ЗМІСТ ТА ОСНОВНІ ЦІЛІ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ, ЙОГО ЗВ'ЯЗОК З ІНШИМИ ДОКУМЕНТАМИ ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ

Об'єктом стратегічної екологічної оцінки є Місцевий план управління відходами Вишківської селищної територіальної громади Хустського району Закарпатської області до 2035 року (далі - МПУВ). Проєкт ДДП підготовлений в рамках проєкту посилення спроможності регіональних та місцевих органів влади для впровадження та застосування законодавства ЄС у сферах захисту навколишнього середовища, протидії кліматичним змінам та розвитку інфраструктурних проєктів.

Метою МПУВ є забезпечення сталого управління відходами на території Вишківської селищної територіальної громади Хустського району Закарпатської області до 2035 року з урахуванням положень концепції сталого розвитку та дотриманням ієрархії управління відходами.

МПУВ має наступні розділи:

- Вступна частина
- Розділ I. Характеристика територіальної громади
- Розділ II. Аналіз поточного стану управління відходами територіальної громади
- Розділ III. Планування управління відходами територіальної громади
- Розділ IV. Моніторинг та оцінка ефективності виконання місцевого плану
- Розділ V. Інформація про стратегічну екологічну оцінку
- Інформаційні джерела
- Додатки

МПУВ розроблений на виконання вимог Закону України «Про управління відходами», на виконання завдань Національного плану управління відходами до 2033 року, затвердженого розпорядженням Кабінету міністрів України від 27.12.2024 р. №1353-р, з урахуванням вимог Порядку розроблення, погодження та затвердження місцевих планів управління відходами, який затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 05.09.2023 р. №947, відповідно до Регіонального плану управління відходами Закарпатської області до 2034 року, затвердженого розпорядженням голови ОДА – начальника ОВА №424 від 23.06.2025 року, з урахуванням європейських підходів з питань управління відходами, що базуються на положеннях:

- 1) Директиви Європейського Парламенту і Ради 2008/98/ЄС від 19 листопада 2008 року про відходи та про скасування деяких директив;
- 2) Директиви Ради 1999/31/ЄС від 26 квітня 1999 року про захоронення відходів із змінами і доповненнями, внесеними Регламентом (ЄС) №1882/2003;
- 3) Директиви Європейського Парламенту і Ради 94/62/ЄС від 20 грудня 1994 року про пакування та відходи пакування (зі змінами);
- 4) Директиви Європейського Парламенту і Ради 2006/66/ЄС від 6 вересня 2006 року про батарейки і акумулятори та про відходи батарейок і акумуляторів, а також про скасування Директиви 91/157/ЄЕС;
- 5) Директиви Європейського Парламенту і Ради 2012/19/ЄС від 4 липня 2012 року про відходи електричного та електронного обладнання (BEEО);
- 6) Директиви Європейського Парламенту і Ради 2000/53/ЄС від 18 вересня 2000 року про транспортні засоби, що вийшли з експлуатації;
- 7) Директиви Європейського Парламенту і Ради 2019/904 від 5 червня 2019 року про скорочення впливу деяких пластикових виробів на навколишнє середовище;

- 8) Директиви Ради 86/278/ЄЕС від 12 червня 1986 року щодо захисту довкілля, а саме ґрунтів від забруднення агресивними речовинами у сільському господарстві.

Крім того, МПУВ узгоджується із наступними законами та нормативно-правовими актами України:

- Законом України «Про охорону навколишнього природного середовища»;
- Законом України «Про основи містобудування»;
- Законом України «Про основні засади (стратегія) державної екологічної політики України на період до 2030 року»;
- Законом України «Про управління відходами»;
- Законом України «Про екологічну мережу України»;
- Законом України «Про охорону земель»;
- Законом України «Про природно-заповідний фонд України»;
- Законом України «Про рослинний світ»;
- Законом України «Про тваринний світ»;
- Законом України «Про землеустрій»;
- Водним кодексом України;
- Земельним кодексом України;
- Постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження Правил розроблення робочих проєктів землеустрою» (із змінами) від 02.02.2022 №86;
- Постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку видалення зелених насаджень у населених пунктах» (із змінами) від 01.08.2006 №1045;
- Наказом Міністерства будівництва, архітектури та житлово-комунального господарства України «Про затвердження Правил утримання зелених насаджень у населених пунктах України» від 10.04.2006 №105;
- Наказом Державного комітету будівництва, архітектури та житлової політики України «Про затвердження Інструкції з інвентаризації зелених насаджень у населених пунктах України» від 24.12.2001 №226;
- ДСП 173-96 «Державні санітарні правила планування та забудови населених пунктів»;
- ДБН Б.2.2-12:2019 «Планування та забудова територій»;
- ДБН В.2.4-2-2005 «Полігони твердих побутових відходів. Основні положення проектування»;
- ГБН В.2.2-35077234-001:2011 «Будинки і споруди. Підприємства сортування та перероблення твердих побутових відходів. Вимоги до технологічного проектування»;
- Правил щодо забезпечення родючості ґрунтів і застосування окремих агрохімікатів, затверджені наказом Міністерства аграрної політики та продовольства України від 24.11.2021 № 382, зареєстрованих в Мін'юсті 14.01.2022 за № 34/37370, щодо правил зберігання гною в уразливих до (накопичення) нітратів зонах;
- Державні санітарні норми та правила «Порядок управління медичними відходами, у тому числі вимоги щодо безпечності для здоров'я людини під час утворення, збирання, зберігання, перевезення, оброблення таких відходів», затверджені наказом МОЗ України від 31.10.2024 № 1827;
- Методики роздільного збирання побутових відходів, затвердженій наказом Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури України від 13.12.2023 № 1130, зареєстрованій в Мін'юсті 02.02.2024 за № 168/41513.

Метою розроблення МПУВ є забезпечення створення та ефективного функціонування системи управління відходами у Вишківській селищній територіальній громаді Хустського району Закарпатської області на інноваційних засадах, впровадження стратегічного планування, що передбачатиме виконання ряду заходів, спрямованих на реформування та удосконалення

системи управління відходами, вибір оптимальної системи управління відходами (визначення інфраструктури для збирання, роздільного збирання, оброблення та видалення відходів; наведення інформації про заплановані технології та методи управління відходами) та практичні заходи, що необхідні для її впровадження.

МПУВ охоплює всі види діяльності у сфері управління відходами на території територіальної громади.

Основні цілі документа державного планування

МПУВ Вишківської селищної територіальної громади має на меті перехід до сучасної, ресурсоефективної моделі управління відходами, що відповідає європейській ієрархії управління відходами. Головні стратегічні цілі МПУВ наведено в Додатку 14 МПУВ і наведено в табл.1. цього звіту CEO.

Табл.1. Цілі МПУВ

№	Цільові показники	Рівень цільового показника	Фактичне значення	Значення цільових показників		
				2026 рік	2027–2030 роки	2031–2035 роки
1	Інституційна структура системи управління відходами територіальної громади Загальна ціль: зменшення захоронення побутових відходів — до 2033 року кількість захоронення побутових відходів необхідно зменшити на 30 відсотків їх загального обсягу.					
1.1	Внесення змін до місцевих програм щодо реалізації заходів РПУВ, % від загальної кількості	РПУВ/М	–	–	так	так
1.2	Розроблення плану моніторингу реалізації МПУВ та встановлення процедур виконання моніторингу, % від загальної кількості	М	–	–	так	так
1.3	Визначення морфологічного складу побутових відходів у громаді, % від загальної кількості	М	–	–	так	так
1.4	Підготовка річного звіту про виконання МПУВ, % від необхідної кількості	М	–	так	так	так
2	Управління побутовими відходами Загальна ціль: створення та забезпечення роботи місцевої системи управління відходами, яка забезпечить зменшення навантаження на довкілля.					
2.1	Рівень підготовки до повторного використання та рециклінгу побутових відходів (% їх маси)	РПУВ/М	0%	10%	20%	25%
2.2	Зменшення захоронення побутових відходів (до 2033 року — на 30% загального обсягу), % від базового рівня захоронення	РПУВ/М	100%	100%	90%	70%
2.3	Зменшення захоронення біовідходів у складі ПВ (до 2030 року — на 10%, до 2033 року — до 15%), % від базового рівня	РПУВ/М	100%	100%	90%	15%
3	Управління небезпечними відходами Загальна ціль: створення та забезпечення роботи місцевої системи управління відходами, яка забезпечить зменшення навантаження на довкілля.					
3.1	Створення секцій для збору небезпечних відходів у складі побутових в стаціонарних та/або мобільних пунктів збирання, одиниць	М	–	–	1	-

№	Цільові показники	Рівень цільового показника	Фактичне значення	Значення цільових показників		
				2026 рік	2027–2030 роки	2031–2035 роки
3.2	Закупівля контейнерів для збору небезпечних відходів, % від необхідної кількості	M	–	–	реалізація	завершено
3.3	Проведення інвентаризації об'єктів утворення та оброблення небезпечних відходів, так/ні	M	–	–	так	так
4	Управління відходами промисловості Загальна ціль: створення та забезпечення роботи місцевої системи управління відходами, яка забезпечить зменшення навантаження на довкілля.					
4.1	Розроблення Планів управління відходами підприємств, установ та організацій з урахуванням РПУВ та МПУВ, % від необхідної кількості	M	–	–	реалізація	завершено
4.2	Відновлення промислових відходів, % від необхідної кількості	M	–	–	реалізація	завершено
5	Управління рослинними відходами сільського та лісового господарства, харчопереробної промисловості, деревними відходами, біовідходами Загальна ціль: створення та забезпечення роботи місцевої системи управління відходами, яка забезпечить зменшення навантаження на довкілля.					
5.1	Відновлення відходів сільського господарства приватної забудови, одиниць	M	–	–	1	1
6	Управління відходами упаковки Загальна ціль: створення та забезпечення роботи місцевої системи управління відходами, яка забезпечить зменшення навантаження на довкілля.					
6.1	Цільові показники з управління відходами упаковки визначаються законодавством та впроваджуються після прийняття Закону України «Про упаковку та відходи упаковки» (механізм розширеної відповідальності виробника)	M	–	–	–	впровадження після набрання чинності законом
7	Управління відходами електричного та електронного обладнання Загальна ціль: створення та забезпечення роботи місцевої системи управління відходами, яка забезпечить зменшення навантаження на довкілля.					
7.1	Цільові показники з управління відходами електричного та електронного обладнання визначаються законодавством та впроваджуються після прийняття відповідного закону (механізм розширеної відповідальності виробника)	M	–	–	–	впровадження після набрання чинності законом
8	Управління відходами батарей та акумуляторів Загальна ціль: створення та забезпечення роботи місцевої системи управління відходами, яка забезпечить зменшення навантаження на довкілля.					
8.1	Цільові показники з управління відходами батарей та акумуляторів визначаються законодавством та впроваджуються після прийняття відповідного закону (механізм розширеної відповідальності виробника)	M	–	–	–	впровадження після набрання чинності законом
9	Управління медичними відходами					

№	Цільові показники	Рівень цільового показника	Фактичне значення	Значення цільових показників		
				2026 рік	2027–2030 роки	2031–2035 роки
	Загальна ціль: створення та забезпечення роботи місцевої системи управління відходами, яка забезпечить зменшення навантаження на довкілля.					
9.1	Проведення семінарів та тренінгів для працівників медичних закладів з питань управління відходами, % від необхідної кількості	М	–	–	так	так
9.2	Створення інфраструктури для збирання медичних відходів та транспортування їх на регіональний об'єкт оброблення, % від необхідної кількості	М	–	–	реалізація	завершено
10	Управління транспортними засобами, строк експлуатації яких закінчився Загальна ціль: створення та забезпечення роботи місцевої системи управління відходами, яка забезпечить зменшення навантаження на довкілля.					
10.1	Проведення дослідження щодо визначення потреби у створенні об'єктів з приймання та розбирання (перевезення) знятих з експлуатації транспортних засобів на території громади, так/ні	М	–	–	так	так
11	Управління осадами стічних вод від комунальних очисних споруд Загальна ціль: створення та забезпечення роботи місцевої системи управління відходами, яка забезпечить зменшення навантаження на довкілля.					
11.1	Розроблення та реалізація плану утилізації осадів, так/ні	М	–	–	реалізація	завершено
12	Управління відходами, що біологічно розкладаються Загальна ціль: створення та забезпечення роботи місцевої системи управління відходами, яка забезпечить зменшення навантаження на довкілля.					
12.1	Проведення наукового дослідження можливостей відновлення відходів сільського господарства приватної забудови, так/ні	М	–	–	так	так

Враховуючи низьку якість базових даних для визначення цільових показників, на етапі перегляду МПУВ цільові показники будуть також переглянуті і за потреби уточнені.

Основні цілі МПУВ:

- забезпечення повного охоплення населення громади якісними послугами з управління побутовими відходами;
- впровадження роздільного збирання відходів, особливо вторинної сировини, небезпечних компонентів, органічних відходів;
- мінімізація захоронення відходів та збільшення частки їх повторного використання й переробки;
- удосконалення системи обліку, моніторингу та звітності щодо потоків відходів;
- залучення мешканців громади до процесів управління відходами через інформаційні кампанії та освітні заходи;
- гармонізація місцевої політики у сфері управління відходами з європейськими підходами та законодавством.

Заходи, передбачені МПУВ, розраховані на період до 2035 року відповідно до Національного плану управління відходами. Водночас, реалізація заходів у межах МПУВ поділяється на

короткострокову (до 5 років) та середньострокову (від 6 до 10 років) перспективу, з урахуванням пріоритетності, наявних ресурсів та інституційної спроможності громади.

Зв'язок з іншими документами державного планування

МПУВ Вишківської СТГ є інтегрованою частиною державної політики у сфері управління відходами, а його положення гармонізовані з документами вищого рівня. МПУВ спрямований на досягнення національних та регіональних цілей управління відходами на території Вишківської селищної територіальної громади Хустського району Закарпатської області до 2035 року з урахуванням місцевих особливостей, а також вирішення наявних та попередження виникнення нових проблем громади, що мають відношення до сфери управління відходами. МПУВ Вишківської СТГ до 2035 року розроблений у повній відповідності до цілей Національного плану управління відходами до 2033 року та показників Регіонального плану управління відходами Закарпатської області до 2034 року.

МПУВ забезпечує реалізацію кластерного принципу управління відходами в межах Хустського району та Вишківської СТГ. Чітка організація у сфері управління відходами дасть можливість здійснення ефективного функціонування системи управління відходами в громаді, яка забезпечить мінімізацію навантаження на довкілля.

Національний рівень

Основними принципами та цілями Національного плану управління відходами до 2033 року, що відповідають державній політиці у сфері управління відходами, є:

- дотримання ієрархії управління відходами (у порядку пріоритетності), що дасть можливість запобігти утворенню відходів, підготувати відходи до повторного використання, рециклінгу, відновити відходи і найменш бажаний варіант - видалити;
- впровадження принципів «забруднювач платить», «розширена відповідальність виробника», «територіальної наближеності», «фінансової стійкості», «платоспроможності», «самодостатності», «сталого розвитку»;
- участь громадськості, що дасть можливість залучати громадськість до розроблення планів управління відходами;
- формування конкурентного середовища у сфері управління відходами.

Основною метою Національного плану є забезпечення переходу до сучасного управління відходами для їх ефективного використання як ресурсів та сталого розвитку шляхом запобігання їх утворенню відповідно до державної політики у сфері управління відходами; здійснення заходів у сфері управління відходами без загрози здоров'ю людей та навколишньому природному середовищу шляхом зменшення негативних наслідків від утворення відходів та їх управління; забезпечення і підвищення ефективності такого використання, що є вкрай важливим для переходу до циркулярної економіки та забезпечення довгострокової конкурентоздатності.

Результатами реалізації Національного плану стане:

- покращення стану навколишнього природного середовища та здоров'я людей, оскільки Національний план є ключовим інструментом у досягненні комплексного управління відходами, що передбачає зменшення негативного впливу на навколишнє природне середовище, захист здоров'я людей та збереження природних ресурсів;
- сприяння реалізації державної політики у сфері управління відходами на національному рівні та виконанню Угоди про асоціацію;
- створення передумов для фінансування та залучення інвестицій у сектор управління відходами;

- ефективне використання природних ресурсів, зменшення обсягів відходів, підвищення рівня повторного використання та рециклінгу, що сприятиме переходу до циркулярної економіки та сталому використанню ресурсів;
- створення нових робочих місць та сприяння економічному зростанню;
- забезпечення основи для стратегічного планування управління відходами в Україні на регіональному та місцевому рівні, а також на рівні підприємств, установ та організацій;
- покращення системи моніторингу та контролю за управлінням відходами.

Регіональний рівень

МПУВ сприяє досягненню цілей регіонального розвитку через створення сучасної комунальної інфраструктури та покращення інвестиційного клімату.

Цілями розробки та впровадження Регіонального плану управління відходами Закарпатської області до 2034 року є:

- зменшення забруднення навколишнього природного середовища, а також покращення санітарного та епідеміологічного стану регіону, шляхом створення та впровадження сучасної системи ефективного управління у сфері управління відходами у Закарпатській області, враховуючи економічні та ресурсні можливості області, територіальних громад і суб'єктів господарювання - утворювачів відходів;
- визначення пріоритетних напрямів діяльності місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, організацій, установ, підприємств, громадських організацій та суспільства в цілому щодо переходу системи управління відходами на інноваційну модель;
- сприяння втіленню вимог європейських директив та впровадження провідних світових екологічних стандартів у сфері управління відходами;
- прискорення впровадження найкращих доступних технологій з відновлення відходів на регіональному і загальнодержавному рівні;
- забезпечення сталого розвитку Закарпатської області шляхом виконання завдань, спрямованих на екологічну та ресурсну безпеку під час експлуатації об'єктів управління відходами і зниження рівня соціальної напруги;
- зменшення адміністративного навантаження на суб'єктів господарювання, підвищення якості надання адміністративних послуг, забезпечення законності та передбачуваності адміністративних дій у сфері управління відходами;
- підтримка суб'єктів господарювання щодо провадження виробничої діяльності з використанням безвідходних та екологічно безпечних технологій;
- стимулювання розробки новітніх екологічних проєктів та залучення капітальних інвестицій зі створенням сучасної інфраструктури у сфері управління відходами;
- підвищення ефективності цільового використання коштів державного та місцевих бюджетів щодо реалізації природоохоронних заходів у сфері управління відходами;
- сприяння створенню та розбудови регіональної системи моніторингу, інформаційного забезпечення сфери управління відходами, удосконаленню порядку ведення державного обліку відходів, інформування про розташування місць чи об'єктів управління відходами, їх вплив на стан навколишнього природного середовища і здоров'я людини.

Відповідно до детального порівняльного аналізу Регіональним планом управління відходами Закарпатської області до 2034 року обрано сценарій А – кластерування К2 (поділ Закарпатської області на 5 кластерів: Ужгородський, Мукачівський, Берегівський, Хустський, Тячівсько-Рахівський) та сценарій В – зонування К4 з такими об'єктами управління відходами: 67 пунктів роздільного збирання побутових відходів, 14 сміттєсортувально-перевантажувальних

підприємств (СПП), 5 підприємств механіко-біологічного оброблення (МБО), включаючи регіональні полігони при них, та 2 сміттєспалювальних підприємств (ССП).

Вишківська селищна територіальна громада відповідно до Регіонального плану управління відходами Закарпатської області до 2034 року входить до Хустського кластеру, а в його межах – до Хустського субкластеру разом з Хустською, Горинівською та Драгівською територіальними громадами.

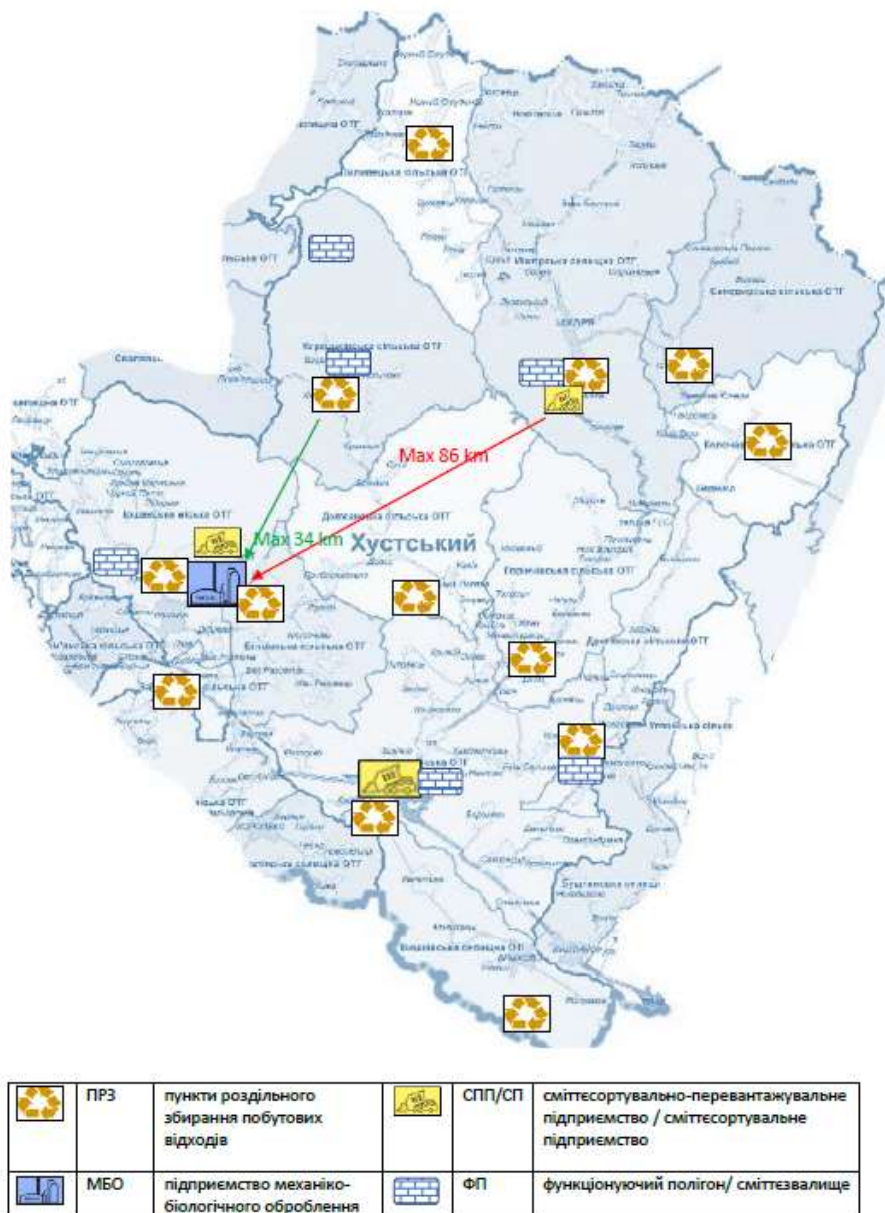

Рис.1. Заплановані до будівництва та існуючі об'єкти інфраструктури з оброблення відходів в Хустському кластері, згідно Регіонального плану управління відходами Закарпатської області до 2034 року

У Хустському кластері відповідно до Регіонального плану управління відходами Закарпатської області до 2034 року передбачається розміщення 13 пунктів роздільного збирання побутових відходів (не менше одного в кожній територіальній громаді кластеру, у тому числі у Вишківській СТГ), двох сортувально-перевантажувальних підприємств для обслуговування двох субкластерів (у Хустській ТГ – потужністю 25 тис. т та у Міжгірській ТГ – потужністю 10 тис. т), одного сортувального підприємства потужністю 20 тис. т для обслуговування Іршавського субкластеру, а також одного об'єкта механіко-біологічного оброблення потужністю 55 тис. т і регіонального полігону в його складі (Іршавська ТГ, с. Дубрівка). Конкретна конфігурація, потужності та місця

розташування об'єктів кластерної інфраструктури визначаються РПУВ та уточнюються за результатами техніко-економічного обґрунтування й проектування з урахуванням балансу мас відходів, транспортної доступності громад та наявності придатних земельних ділянок.

Для Вишківської СТГ, з огляду на недостатній для рентабельної експлуатації власних капіталомістких об'єктів обсяг утворення відходів (за розрахунками РПУВ – 6 467 т/рік у 2034 році, що становить близько 12,2 % обсягу Хустського субкластеру), доцільним є розвиток власної інфраструктури попереднього збирання (контейнерний парк, контейнерні майданчики, пункти роздільного збирання) з подальшим транспортуванням відходів на спільні об'єкти оброблення та захоронення в межах Хустського кластеру. Відповідно до РПУВ відстань від центру громади до сортувально-перевантажувального підприємства у м. Хуст становить 23,5 км, а від нього до об'єкта механіко-біологічного оброблення та регіонального полігону в с. Дубрівка Іршавської ТГ – 36 км.

З урахуванням часових періодів встановлення цільових показників РПУВ, Національного плану управління відходами, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2024 р. №1353-р. та вимог Порядку розроблення, погодження та затвердження МПУВ, для цільових показників МПУВ прийнято рішення щодо встановлення наступних часових періодів для цільових показників:

- 2026 рік – фактичне значення;
- 2030 рік – відповідає періоду, встановленому у РПУВ та Національному плані управління відходами;
- 2033 рік – відповідає періоду, встановленому у РПУВ та Національному плані управління відходами;
- 2035 рік – останній рік виконання МПУВ (вимога Порядку розроблення, погодження та затвердження МПУВ).

Цільові показники Регіонального плану управління відходами Закарпатської області до 2034 року, прийняті для Місцевого плану управління відходами Вишківської селищної територіальної громади Хустського району Закарпатської області наведені в додатку 11 МПУВ та в табл. 2. цього Звіту SEO.

За умови реалізації заходів МПУВ у заплановані терміни досягнення цільового показника рециклінгу на рівні 20 % у 2030 році залежатиме від темпів запровадження роздільного збирання та роботи пунктів роздільного збирання у смт Вишково і с. Велятино, введення яких в експлуатацію передбачено з 2028 року, а також від своєчасного створення об'єктів оброблення Хустського кластеру. МПУВ зберігає показник 20 % на 2030 рік як вимогу ст. 37 Закону України «Про управління відходами» з механізмом його перегляду за результатами моніторингу.

Табл.2. Цільові показники РПУВ, прийняті для МПУВ

Цільові показники	Фактичні значення	Значення локалізованих цільових показників РПУВ			Значення цільових показників, прийнятих для МПУВ		
	2026 рік	2026 рік	2030 рік	2033 рік	2030 рік	2033 рік	2035 рік
1	2	3	4	5	6	7	8
Цільові показники, прийняті для МПУВ							
Цільові показники з управління побутовими відходами							
Рівень підготовки до повторного використання та рециклінгу побутових відходів (% їх маси)	0%	10%	20%	23%	20%	23%	25%
Зменшення захоронення побутових	100%	-	-	70%	90%	70%	70%

відходів до 2033 року кількість захоронення побутових відходів необхідно зменшити на 30% їх загального обсягу побутових відходів							
Зменшення захоронення біовідходів до 2030 року на 10% обсягу біовідходів, які утворюються у складі побутових відходів, та до 2033 року зменшення до 15% захоронення біовідходів	100%	-	90%	15%	90%	15%	15%
Охоплення населення послугою з управління побутовими відходами, %	24,4%	-	-	85%	50%	75%	85%
Впровадження системи роздільного збирання ПВ (щорічне збільшення охоплення на 10%) починаючи з другого року дії місцевих планів управління відходами, % охоплення населення	-	-	40%	70%	-	40%	70%
Показники національного та регіонального рівня (на місцевому рівні як зобов’язання не встановлюються)							
Цільові показники з управління відходами упаковки							
Цільові показники з управління відходами упаковки визначаються законодавством про упаковку та відходи упаковки і будуть впроваджені після прийняття Закону України “Про упаковку та відходи упаковки”. Цей законопроект передбачає, що на наступний рік після введення в дію цього закону загальна норма рециклінгу становитиме 30 відсотків із визначенням відсотка рециклінгу окремо для кожного виду відходів (папір, картон, скло, пластмаси, чорні метали, алюміній, дерево) із подальшим збільшенням щороку					Не застосовується на місцевому рівні		
Цільові показники управління відходами батарей та акумуляторів							
Цільові показники з управління відходами батарей та акумуляторів визначаються законодавством про батареї та акумулятори і будуть впроваджені після прийняття закону про батареї, акумулятори та відходи батарей та акумуляторів					Не застосовується на місцевому рівні		
Цільові показники з управління відходами електричного та електронного обладнання							
Цільові показники з управління (збирання, підготовка до повторного використання, рециклінг та відновлення) відходами електричного та електронного обладнання визначаються законодавством про відходи електричного та електронного обладнання та будуть впроваджені після прийняття закону про електричне та електронне обладнання, відходи електричного та електронного обладнання, який встановлюватиме розширену відповідальність виробника для відходів електричного та електронного обладнання					Не застосовується на місцевому рівні		
Цільові показники з управління відходами транспортних засобів, знятих з експлуатації							
Цільові показники щодо повторного використання, рециклінгу та відновлення відходів транспортних засобів, знятих з експлуатації, визначаються відповідним законодавством та будуть впроваджені після прийняття закону про управління транспортними засобами, знятими з обліку, який встановлюватиме розширену відповідальність виробника для відходів транспортних засобів, знятих з експлуатації					Не застосовується на місцевому рівні		
Цільові показники з управління відходами мастил (олив)							
Цільові показники з управління (рециклінгу та відновлення) відходами мастил (олив) визначаються відповідним законодавством та будуть впроваджені після прийняття відповідного закону з управління відходами мастил (олив), який встановлюватиме розширену відповідальність виробника для відходів мастил (олив)					Не застосовується на місцевому рівні		
Цільові показники з управління відходами шин							
Цільові показники з управління (рециклінгу та відновлення) відходами шин визначаються відповідним законодавством та будуть впроваджені після прийняття закону про управління транспортними засобами,					Не застосовується на місцевому рівні		

знятими з обліку, який встановлюватиме розширену відповідальність виробника для відходів шин	
Цільові показники з управління відходами будівництва та знесення	
Цільові показники з управління (рециклінгу та відновлення) відходами будівництва та знесення будуть впроваджені після прийняття відповідного акта Кабінету Міністрів України щодо управління відходами будівництва та знесення	Не застосовується на місцевому рівні
Підготовка до повторного використання, рециклінгу та інше відновлення матеріалів, включаючи операції із зворотного заповнення з використанням відходів на заміщення інших матеріалів, відходів будівництва та знесення, що не є небезпечними, за винятком природних матеріалів, визначених в Національному переліку відходів, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 20 жовтня 2023 р. №1102, за кодом 17 05 04 (вид відходів: ґрунт та каміння інші, ніж зазначені за кодом 17 05 03), повинні бути збільшені мінімум до 70%	Не застосовується на місцевому рівні

Вишківська селищна територіальна громада – територіальна громада в Хустському районі Закарпатської області. Адміністративний центр – смт Вишково.

Вишківська селищна територіальна громада утворена 12 червня 2020 року відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України №712-р «Про визначення адміністративних центрів та затвердження територій територіальних громад Закарпатської області». До складу громади увійшли Вишківська селищна рада (смт Вишково та села Яблунівка, Ракош, Шаян, Модьорош) і Велятинська сільська рада з центром у с. Велятино.

[Місце для рисунка: розташування Вишківської селищної територіальної громади (рис. 1 МПУВ)]

Рис. 2. Розташування Вишківської СТГ

Код КАТОТТГ UA21120030000076462.

Територія Вишківської СТГ складає 179,9 кв. км (площа земель громади – близько 17 990,0 га).

У складі громади 1 селище міського типу та 5 сіл: Вишково, Велятино, Яблунівка, Ракош, Шаян та Модьорош. Адміністративним центром є смт Вишково.

Вишківська СТГ розташована у південно-східній частині Хустського району Закарпатської області, на лівому березі р. Тиса, у південно-східній частині Закарпатської низовини (Солотвинська западина Верхньотисинської рівнини) та частково в передгір'ї Вигорлат-Гутинського вулканічного пасма. Громада межує: на заході – з Королівською селищною територіальною громадою Берегівського району; на північному заході та півночі – з Хустською міською територіальною громадою; на півночі та північному сході – з Буштинською селищною та Тячівською міською територіальними громадами; на сході та півдні – з державним кордоном України та Румунією (повіт Марамуреш). Через територію громади проходить автомобільна дорога територіального значення Т-07-37 Хуст – Шаян – Вишково – Буштино, яка примикає до автомобільної дороги міжнародного значення Н-09 (Мукачево – Рахів – Львів); поблизу проходить

залізнична магістраль Батьово – Королево – Хуст – Тересва – Рахів. Відстань до районного центру м. Хуст становить близько 15 км, до обласного центру м. Ужгород – близько 139 км.

Аналіз стану довкілля базується на географічних, соціально-економічних та інфраструктурних даних, представлених у Розділах 1 та 2 МПУВ, а також інформації у вільному доступі.

2.1. Рельєф, ландшафтні особливості

Територія Вишківської СТГ розміщена у межах Солотвинської западини – структурної частини Тячівської улоговини у складі Верхньотисинської рівнини – та прилеглих передгірських схилів Вигорлат-Гутинського вулканічного хребта і відрогів Тупого хребта Українських Карпат. Ключовою орографічною «віссю» на прикордонні виступає хребет Оаш, що є частиною Вигорлат-Гутинської дуги з найвищою вершиною П'ятра-Васкулуй (917 м). Така географічна позиція зумовлює поєднання на порівняно невеликій площі широких алювіальних заплав Тиси, залісненого передгір'я та відокремлених вулканічних масивів.

Рельєф громади має помірні, але виразні амплітуди висот: від 150–200 м н.р.м. у заплаві Тиси до 400–500 м і вище на вулканічних останцях і передгірських схилах. Центральна та південна частини громади, де розташовані смт Вишково та с. Ракош, знаходяться в межах широкої заплавної рівнини Тиси з плоским і слабохвилястим рельєфом, сформованим потужними алювіальними відкладами. Заплава Тиси має тут ширину до 3–5 км і характеризується мозаїкою прируслових валів, стариць та заплавних знижень.

У межах громади виразно простежуються три морфологічні «яруси». Заплавно-терасовий рівнинний ярус охоплює долину Тиси в межах смт Вишково, сіл Ракош і Модьорош. Передгірський горбистий ярус, де розміщені села Велятино та Яблунівка, характеризується горбами і грядями вулканічного походження з відносними перевищеннями до 200–300 м. Середньогірний ярус представлений відрогами Вигорлат-Гутинського хребта у північній та північно-східній частинах громади.

Домінуючими орографічними елементами, що формують «візуальну вісь» і природну ідентичність території, виступають гора Вар-Гедь (Замкова гора) куполоподібної форми на південний схід від смт Вишково та масив Великий Шаян (477 м), який разом із горами Середній Шаян (325 м) і Малий Шаян формує природний амфітеатр, у котловині якого розташований курорт Шаян. Ця котловинна форма рельєфу є результатом ерозійного розчленування вулканічних порід Вигорлат-Гутинського хребта і виконує роль природного мікрокліматичного бар'єра.

З огляду на положення в заплаві великої карпатської річки та наявність крутих передгірських схилів, для Вишківської СТГ типовими є затоплення і підтоплення заплавних ділянок під час паводків, бічна ерозія та переробка русла Тиси, площинний змив і локальні зсувні прояви на схилах передгір'я, а також перезволоження знижених ділянок заплави.

Рельєф є визначальним чинником просторового планування у сфері управління відходами: розміщення відповідних об'єктів обмежується зонами затоплення заплави Тиси та водозахисними дамбами, крутосхилими і зсувонебезпечними ділянками передгір'я, а також зонами санітарної охорони Шаянського родовища мінеральних вод і Велятинського родовища термальних вод. Придатними для розміщення об'єктів інфраструктури є переважно підвищені ділянки терас поза межами зон затоплення та охоронних режимів.

У геологічному відношенні територія громади тяжіє до вулканічних структур Карпат, у зоні контакту Закарпатського прогину і Вигорлат-Гутинської вулканічної споруди. Для Вигорлат-Гутинського хребта характерні вулканічні породи – переважно андезити, базальти та туфи, а також ріоліти. Осадовий чохол Солотвинської западини представлений неогеновими молассовими відкладами, перекритими четвертинним алювієм долини Тиси.

Особливе геологічне значення має Вишківське рудне поле, у межах якого простежуються глибинні розломи. Саме по цих розломах відбувається розвантаження вуглекислих мінеральних вод, що визначає бальнеологічну цінність території. Тектонічна тріщинуватість вулканогенних порід є водночас чинником підвищеної вразливості підземних вод до забруднення з поверхні.

Четвертинні відклади долини Тиси представлені переважно алювіальними та алювіально-делювіальними утвореннями – піщано-гальковими і суглинистими товщами різного ступеня зрілості. Ці відклади мають високу водопроникність, що є критичним обмеженням при розміщенні будь-яких об'єктів, здатних генерувати фільтрат.

Надра громади багаті на рудні та нерудні корисні копалини. Особливе значення мають: ртутно-сурм'яне зруденіння у межах Вишківського рудного поля, представлене переважно кіновар'ю в зонах розломів і вулканічних тілах; ріоліти та андезити, що використовуються як будівельний камінь і облицювальна плитка; поклади бентонітових глин в околицях с. Велятино та с. Ракош; піщано-гравійні суміші в алювіальних відкладах Тиси, нерегульований видобуток яких становить серйозну загрозу для русла річки та її екосистеми; мінеральні та термальні підземні води Шаянського й Велятинського родовищ.

Закарпаття належить до сейсмічно активних регіонів України. Сейсмічність зумовлена сучасними тектонічними рухами по системі глибинних розломів Закарпатського прогину та Вигорлат-Гутинської вулканічної споруди. Розрахункова сейсмічність території відповідає вимогам ДБН В.1.1-12:2014 «Будівництво у сейсмічних районах України» і має враховуватися при проєктуванні об'єктів інфраструктури управління відходами.

Стан надр як складової довкілля у розумінні статті 1 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» характеризується таким: розроблення родовищ корисних копалин на території громади здійснюється в межах Шаянського та Велятинського родовищ підземних вод; наявність ртутного зруденіння Вишківського рудного поля зумовлює необхідність контролю вмісту ртуті та сурми у ґрунтах і водах; об'єктів управління відходами, що потребують розроблення надр (полігонів, кар'єрів для ґрунту), МПУВ не передбачає.

2.3. Земельні ресурси та ґрунти

На території Вишківської громади ґрунтоутворення відбувається за буроземним типом на передгірських схилах та за алювіально-лучним типом у заплаві Тиси, під впливом материнських порід вулканічного походження і вологого теплого клімату. Вертикальна диференціація ґрунтів на порівняно невеликій площі є характерною рисою перехідних зон між Карпатською гірською системою і Верхньотисинською улоговиною.

Ґрунтовий покрив Вишківської СТГ є прямим відображенням її геоморфологічного різноманіття: від алювіальних і лучних ґрунтів заплавної рівнини Тиси до бурих лісових ґрунтів передгірських схилів Вигорлат-Гутинського хребта. Розташування громади у межах ґрунтового районування Закарпатської області показано на рис. 3.

Рис. 3. Карта ґрунтів Закарпатської області

Алювіальні дернові та лучні ґрунти домінують у заплаві Тиси в межах смт Вишково, сіл Ракош і Модьорош. Вони утворилися на піщано-галькових і суглинистих алювіальних відкладах різного ступеня зрілості – від наймолодших, безпосередньо пов'язаних із сучасним руслом, до добре сформованих заплавної ґрунтів з темним гумусовим горизонтом і вмістом гумусу 3,5–6 %. Ці ґрунти є найродючішими в громаді й формують основу її аграрного потенціалу. Водночас їх висока водопроникність і неглибоке залягання ґрунтових вод визначають підвищену вразливість до забруднення, що є критичним обмеженням при розміщенні об'єктів управління відходами.

Буроземи та буроземно-підзолисті ґрунти характерні для передгірської та гірської зон у межах сіл Велятино, Яблунівка та Шаянської долини. Вони сформувались на продуктах вивітрювання вулканічних андезитів і туфів в умовах теплого вологого клімату та листяного лісового покриву; характерне буро-жовте забарвлення профілю зумовлене накопиченням вільних оксидів заліза та алюмінію. Ці ґрунти менш придатні для орного землеробства і використовуються переважно під садами та лісами.

Дерново-підзолисті та сірі лісові ґрунти розвинуті на пологих схилах і терасах перехідної зони між заплавою і передгір'ям. Вони відзначаються середньою родючістю й активно використовуються під садами, городами та пасовищами.

Завдяки специфічному складу вулканічних материнських порід ґрунти громади збагачені мікроелементами, що позитивно впливає на якість місцевої сільськогосподарської продукції, особливо яблук та винограду. Водночас у межах Вишківського рудного поля можливе підвищення

природного геохімічного фону за вмістом ртуті та сурми, що потребує урахування при організації моніторингу стану ґрунтів.

Загальна площа земель Вишківської громади становить близько 17 990,0 га. Земельний фонд формується переважно за рахунок сільськогосподарських земель (рілля, сіножаті, пасовища, багаторічні насадження – сади та виноградники), розташованих на алювіальних терасах долини Тиси та пологих схилах передгір'я; земель лісгосподарського призначення, сконцентрованих у північній та північно-східній частинах громади; забудованих земель, у тому числі земель рекреаційного та оздоровчого призначення (курортні комплекси Шаяна і Велятина); земель водного фонду (русло р. Тиса, її притоки, озеро Шаян); земель природно-заповідного фонду.

Наявність родючих алювіальних земель, значних площ рекреаційного та оздоровчого призначення, а також земель водного фонду і природно-заповідного фонду суттєво звужує коло ділянок, придатних для розміщення об'єктів інфраструктури управління відходами, і вимагає ретельного вибору майданчиків з урахуванням режимів використання земель.

2.4. Гідрологічні умови

Водні ресурси Вишківської СТГ становлять фундамент її природно-заповідного фонду, рекреаційної привабливості та соціально-економічного розвитку. Уся територія громади належить до басейну р. Тиса (басейн Дунаю), що визначає гідрологічний режим усіх місцевих водотоків та зумовлює підвищені вимоги до захисту водних об'єктів від забруднення відходами, у тому числі з огляду на транскордонний характер басейну.

Центральною водною артерією громади є річка Тиса, яка протікає через її територію з південного сходу на північний захід, формуючи широку долину. У районі Вишкова Тиса набуває характеристик долинної річки: ширина русла сягає 80–120 м, заплави – до 3–5 км. Загальна довжина Тиси в межах України становить 201 км, площа водозбірного басейну – 157 тис. км². Гідрологічний режим є паводковим: весняні повені зумовлені сніготаненням у горах, літні – зливовими дощами; рівні води над меженню можуть підніматися на 4–6 м. На ділянці в межах громади Тиса виконує функцію державного кордону між Україною та Румунією.

Дренаж прилеглих схилів забезпечують малі притоки та потоки, що стікають з відрогів Вигорлат-Гутинського хребта в напрямку долини Тиси, зокрема водотоки Шаянської та Велятинської долин. Усі вони належать до категорії малих річок і потоків, мають змішане живлення та нестійкий режим: у літньо-осінній період місцями пересихають, а під час інтенсивних опадів або сніготанення можуть тимчасово виходити з берегів, спричиняючи локальні підтоплення.

Озеро Шаян (Силоамська купальня) є унікальним об'єктом, що виник у природній улоговині та став центром місцевого туризму. Воно виконує роль регулятора локального мікроклімату і є популярним місцем відпочинку та риболовлі, що визначає підвищені вимоги до санітарного стану прилеглої території.

Мінеральні та термальні води є головним природним багатством громади. Їх формування пов'язане з глибинними розломами Вишківського рудного поля, через які піднімається вуглекислий газ, насичуючи підземні води мікроелементами з вулканічних порід. Шаянське родовище має два основних водоносних горизонти: свердловина №242 (глибина 180 м) дає вуглекислу, кремнисту, гідрокарбонатно-натрієву воду малої мінералізації (3,06 г/л, температура 17 °С), свердловина №4 – вуглекислу, гідрокарбонатну, кальцієво-натрієву, магнієву воду середньої мінералізації (5,2 г/л). У с. Велятино експлуатуються термальні води бромно-хлоридно-натрієвого складу з мінералізацією до 100 г/л, що містять йод, бром та ортоборну кислоту.

Наявність цих родовищ зумовлює встановлення зон санітарної охорони, режим яких є визначальним обмеженням при виборі місць розміщення майданчиків для збирання відходів, пунктів роздільного збирання та інших об'єктів інфраструктури управління відходами.

Підземні води громади тісно пов'язані з поверхневими: у заплавної частині ґрунтові води залягають неглибоко, а тріщинуватість вулканогенних порід передгір'я сприяє швидкій вертикальній фільтрації. Це підвищує ризик забруднення водоносних горизонтів у разі потрапляння фільтрату з несанкціонованих звалищ, особливо в межах заплави Тиси та зон санітарної охорони родовищ мінеральних і термальних вод.

Розташування громади в заплаві великої карпатської річки робить її вразливою до паводків. Амплітуда коливань рівня Тиси може становити 7–10 метрів між меженням та максимальним паводком, підйом рівня води відбувається стрімко – на 1–2 метри за кілька годин при проходженні паводкової хвилі зверху. Особливо руйнівні паводки фіксувалися у 1947, 1992, 1998 та 2001 роках. Для захисту населених пунктів і сільськогосподарських угідь вздовж Тиси споруджені водозахисні дамби. Паводкова небезпека є визначальним обмеженням при виборі майданчиків для розміщення об'єктів інфраструктури управління відходами: розташування таких об'єктів у межах зон затоплення виключається.

2.5. Характеристика атмосферного повітря, клімат

Клімат Вишківської СТГ – помірно-континентальний з рисами передгірського типу, що формується під впливом атлантичних повітряних мас, захисної ролі Карпатських гір та особливостей долини Тиси. Територія громади розташована на висоті 180–350 м н.р.м. у зоні переходу від Верхньотисинської улоговини до передгірного поясу, захищена з півночі та північного сходу головним пасмом Українських Карпат і відкрита з південного заходу для теплих вологих мас з боку Середньодунайської низовини, що створює ефект «теплого острова». Характерними рисами є тривалий вегетаційний сезон, відносно м'яка зима, тепле і вологе літо та підвищений ризик паводків.

Температурний режим

Середньорічна температура повітря на території Вишківської СТГ становить +9...+10 °С, що є одним із найвищих показників для рівнинної та передгірської частини України. Це пояснюється захищеним положенням долини Тиси та переважанням теплих атлантичних повітряних мас.

Літній період (червень–серпень) теплий і досить вологий. Середня температура липня становить +19...+21 °С, денні максимуми в окремі спекотні дні можуть досягати +33...+36 °С. Вегетаційний сезон тривалий – 175–190 днів, сума активних температур вище +10 °С становить 2 700–3 200 °С. Висока температура теплого періоду в поєднанні з високою вологістю зумовлює швидкий перебіг процесів гниття органічної складової побутових відходів і, відповідно, підвищені санітарні вимоги до періодичності їх вивезення.

Зимовий період (грудень–лютий) м'який порівняно з рештою України. Середня температура січня становить -2...-4 °С у долинних частинах, морозний період нетривалий – 40–60 днів, характерні часті відлиги. Абсолютні мінімуми можуть досягати -20...-25 °С, однак такі події рідкісні й короткочасні. У замкнених улоговинах та низьких ділянках заплави Тиси через температурні інверсії морози посилюються і можуть бути на 3–6 °С суворішими, ніж на відкритих місцях.

Режим опадів

Вишківська СТГ розташована в зоні достатнього та підвищеного зволоження. Річна кількість опадів становить 700–900 мм у рівнинній частині долини Тиси та 900–1 100 мм на схилах передгір'їв. Цей показник є вищим за середній по Україні (близько 600 мм), але суттєво нижчим, ніж у гірських районах Закарпаття.

Сезонний розподіл опадів характеризується літнім максимумом: понад 60 % річних опадів випадає в теплий період (квітень–жовтень), максимум припадає на червень–липень. Влітку переважають зливові дощі з грозами, нерідко інтенсивні (20–50 мм за добу), що спричиняють швидке підняття рівнів води в Тисі та її притоках. Восени домінують обложні дощі, зимовий мінімум спостерігається у лютому–березні.

Сніговий покрив утримується в середньому 50–80 днів на рік. Середня товщина снігового покриву становить 10–25 см у відкритій місцевості, рідко перевищуючи 30–40 см. Часті відлиги порушують стійкість снігового покриву, і нерідко протягом зими він повністю сходить декілька разів, що впливає на умови роботи спеціалізованого транспорту.

Вологість повітря

Відносна вологість повітря залишається досить високою протягом усього року: середньорічний показник становить 75–80 %. Влітку вона становить 68–75 %, знижуючись удень у спекотну погоду до 55–65 %, а вночі та вранці зростаючи до 80–85 %. Взимку та в перехідні сезони вологість сягає 82–88 %. У Шаяні вологість повітря на 3–5 % вища, ніж у відкритій долині Тиси, через застій повітряних мас між горами.

Вітровий режим

Вітровий режим визначається захищеністю території від загальних атмосферних потоків. Протягом року домінують вітри північно-західного та південно-східного напрямків, що зумовлено орієнтацією долини Тиси. Середня швидкість вітру у відкритих місцях становить 2–4 м/с, на підвищених ділянках – 4–6 м/с; при проходженні активних атмосферних фронтів пориви можуть досягати 15–20 м/с. Курорт Шаян, оточений горами з трьох боків, є однією з найменш вітряних точок України – тут панує майже постійний штиль. Слабка провітрюваність Шаянської котловини є чинником, що обмежує розміщення в її межах будь-яких об'єктів, здатних генерувати запахи, у тому числі майданчиків тимчасового зберігання побутових відходів.

Сонячна активність та хмарність

Тривалість сонячного сяяння становить 1 850–2 000 годин на рік, сумарна річна сонячна радіація сягає 4 000–4 100 МДж/м², що є одним із найвищих показників в Україні. Середня хмарність становить 6–7 балів: найбільша характерна для зими та ранньої весни (7–8 балів), найменша – для серпня та вересня (5–6 балів).

Особливі кліматичні явища

Територія громади характеризується низкою специфічних кліматичних явищ. Паводки є головним природним небезпечним явищем: весняні (березень–квітень) спричинені таненням снігу в горах, літні (червень–липень) – зливовими дощами. Тумани є частим явищем у долині Тиси – 60–100 днів на рік, восени та взимку вони можуть зберігатися протягом усього дня. Температурні інверсії характерні для заплавних і низинних ділянок у ясні безвітряні ночі, коли холодне повітря застоюється в пониженнях рельєфу. Ожеледь та ожеледиця спостерігаються у листопаді–березні й ускладнюють роботу спеціалізованого транспорту з вивезення відходів. Грози фіксуються 20–30 днів на рік, град – переважно у травні–червні. Поєднання частих туманів і температурних інверсій у долині Тиси є вагомим аргументом проти будь-якого спалювання відходів на території

Стан атмосферного повітря

Враховуючи передгірське розташування Вишківської селищної територіальної громади та відсутність великих промислових об'єктів, стаціонарні джерела викидів у громаді нечисленні. Спостережень за станом атмосферного повітря на території громади не проводиться; найближчі пости спостережень розташовані поза її межами.

Вишківська громада не входить до переліку територій з підвищеним екологічним ризиком за станом атмосферного повітря. Водночас курортно-рекреаційний профіль сіл Шаян і Велятино зумовлює підвищені вимоги до якості атмосферного повітря як складової бальнеологічного ресурсу території.

Основними локальними чинниками, що формують навантаження на атмосферне повітря, є транспортне навантаження на автодорозі Т-07-37 та під'їзних шляхах до курортів, житлово-комунальний сектор (індивідуальне опалення твердим паливом і деревиною), а також несанкціоноване спалювання побутових відходів і рослинних решток у приватному секторі, яке є прямим наслідком низького рівня охоплення населення послугою з управління побутовими відходами. Саме цей чинник, з урахуванням частих туманів і температурних інверсій, є основним предметом уваги СЕО в частині впливу на атмосферне повітря.

2.6. Рослинний та тваринний світ

Вишківська СТГ являє собою унікальний природно-ландшафтний комплекс, де на порівняно невеликій площі поєднуються заплавні, передгірські та низькогірні екосистеми. Це поєднання визначає виняткове для Хустського району біорізноманіття, а особлива роль належить Шаянській долині – місцю концентрації рідкісних видів флори і фауни.

Флора громади відрізняється високою концентрацією реліктових та екзотичних видів. Ліси займають значну частину території, виконуючи захисну та кліматорегулюючу функції. Найбільшу площу займають листяні ліси передгірської та гірської зон, що вкривають схили Вигорлат-Гутинського хребта; у лісових масивах поблизу Шаяна та Вишкова збереглися ділянки пралісів та квазіпралісів.

Нижній лісовий пояс (до 500–600 м) представлений переважно дубово-грабовими лісами з дуба звичайного (*Quercus robur*), дуба скельного (*Quercus petraea*), граба (*Carpinus betulus*) та ясеня (*Fraxinus excelsior*). Вище, на схилах масивів Великий і Середній Шаян та у верхній частині Велятинського лісового масиву, дубово-грабові деревостани змінюються буковими лісами (*Fagus sylvatica*) з характерним видовим складом трав'яного ярусу.

Заплавна рослинність вздовж берегів Тиси представлена вербово-тополевыми угрупованнями з верби білої (*Salix alba*), верби ламкої (*Salix fragilis*) та тополі чорної (*Populus nigra*), що є природними стабілізаторами берегів і захистом від паводкової ерозії. На більш давніх алювіальних відкладах збереглися фрагменти заплавної дубово-ясеневих лісів – рідкісного типу рослинності, що в Закарпатті зберігся лише фрагментарно.

Шаянська долина та її схили формують унікальний мікрокліматичний осередок, де збереглися угруповання з рідкісними термофільними видами, нетиповими для решти Хустського району. У трав'янистому покриві долини фіксуються підсніжник звичайний (*Galanthus nivalis*), шафран Гейфеля (*Crocus heuffelianus*) та орхідні – зозулинець чоловічий (*Orchis mascula*) і коручка темно-червона (*Epipactis atrorubens*), занесені до Червоної книги України.

Тваринний світ громади є типовим для перехідної карпатської зони, де гірські та рівнинні екосистеми утворюють єдиний міграційний коридор. У лісових масивах мешкають олень благородний (*Cervus elaphus*), козуля європейська (*Capreolus capreolus*) та кабан дикий (*Sus scrofa*); ведмеді бурі нерідко фіксуються на окраїнах громади при підніманні у гірські масиви. Наявність великих ссавців є додатковим аргументом на користь облаштування контейнерних майданчиків із закритими, захищеними від тварин ємностями.

Заплава Тиси відіграє роль важливого зупиночного пункту для мігруючих птахів: під час весняних і осінніх перельотів у заплавах луках і на мілководдях фіксуються десятки видів водоплавних і навколоводних птахів. Тут гніздяться чапля сіра (*Ardea cinerea*) і чепура велика (*Casmerodius albus*), а в прибережних лісових масивах – лелека чорний (*Ciconia nigra*). Видра річкова (*Lutra lutra*) є характерним та індикаторним мешканцем берегів Тиси, чутливим до забруднення води.

Річка Тиса в районі Вишкова є важливою іхтіологічною зоною. В умовах відносно чистої води тут зустрічаються пструг струмковий (*Salmo trutta m. fario*), хариус європейський (*Thymallus thymallus*), марена звичайна (*Barbus barbus*), а подекуди фіксується і лосось дунайський (*Hucho hucho*) – символ карпатських річок, занесений до Червоної книги України.

Загалом біорізноманіття громади є високим, а поєднання заплавної, лісових і скельно-вулканічних біотопів формує територію підвищеної природоохоронної цінності. Це визначає необхідність суворого дотримання екологічних вимог при плануванні та експлуатації об'єктів управління відходами, у тому числі недопущення засмічення заплави Тиси та лісових масивів.

2.7. Природоохоронні території. Смарагдова мережа. Екомережа

Згідно з пунктом 9 Додатку до Закону України «Про національну інфраструктуру геопросторових даних» природоохоронні території та об'єкти - це території та об'єкти природно-заповідного фонду, їх функціональні та охоронні зони, території, зарезервовані з метою наступного заповідання, території та об'єкти екомережі, території Смарагдової мережі, водно-болотні угіддя міжнародного значення, біосферні резервати програми ЮНЕСКО «Людина і біосфера», об'єкти всесвітньої спадщини ЮНЕСКО.

Наявність на території громади об'єктів природно-заповідного фонду та територій, пропонується до включення до Смарагдової мережі, створює додаткові просторові обмеження для розміщення об'єктів управління відходами. Під час прийняття управлінських рішень у сфері поводження з відходами необхідно враховувати режими охорони таких територій та вимоги щодо недопущення негативного впливу на цінні природні комплекси і біорізноманіття. Мережа природно-заповідного фонду на території Вишківської СТГ представлена шістьма об'єктами місцевого значення; об'єкти загальнодержавного значення в межах громади відсутні. Водночас території, пропонується до включення до Смарагдової мережі, – «Заплава річки Тиса» та «Авашські гори» – охоплюють значну частину площі громади.

На території громади розташовані території та об'єкти природно-заповідного фонду місцевого значення, наведені в табл. 3 та відображені на рис. 4:

Табл. 3. Об'єкти, які мають природоохоронний статус на території Вишківської СТГ

№ на карті	Назва об'єкта ПЗФ	Тип	Площа, га	Місцезнаходження об'єкта ПЗФ
1	«Тюльпанне дерево»	Ботанічна пам'ятка природи місцевого значення	13,0	смт Вишково, урочище «Варгедь»
2	«Джерело»	Гідрологічна пам'ятка природи місцевого значення	0,5	смт Вишково, урочище «Варгедь»

3	«Джерело №1»	Гідрологічна пам'ятка природи місцевого значення	0,5	смт Вишково, урочище «Нодьтейчевивдь»
4	«Джерело №2»	Гідрологічна пам'ятка природи місцевого значення	0,5	смт Вишково, урочище «Нодьтейчевивдь»
5	«Праліс та квазіпраліси Вишківського лісництва»	Пралісова пам'ятка природи	65,5	Вишківське лісництво
6	«Скелі»	Геологічна пам'ятка природи місцевого значення	0,5	Велятинське лісництво, урочище «Поточок»

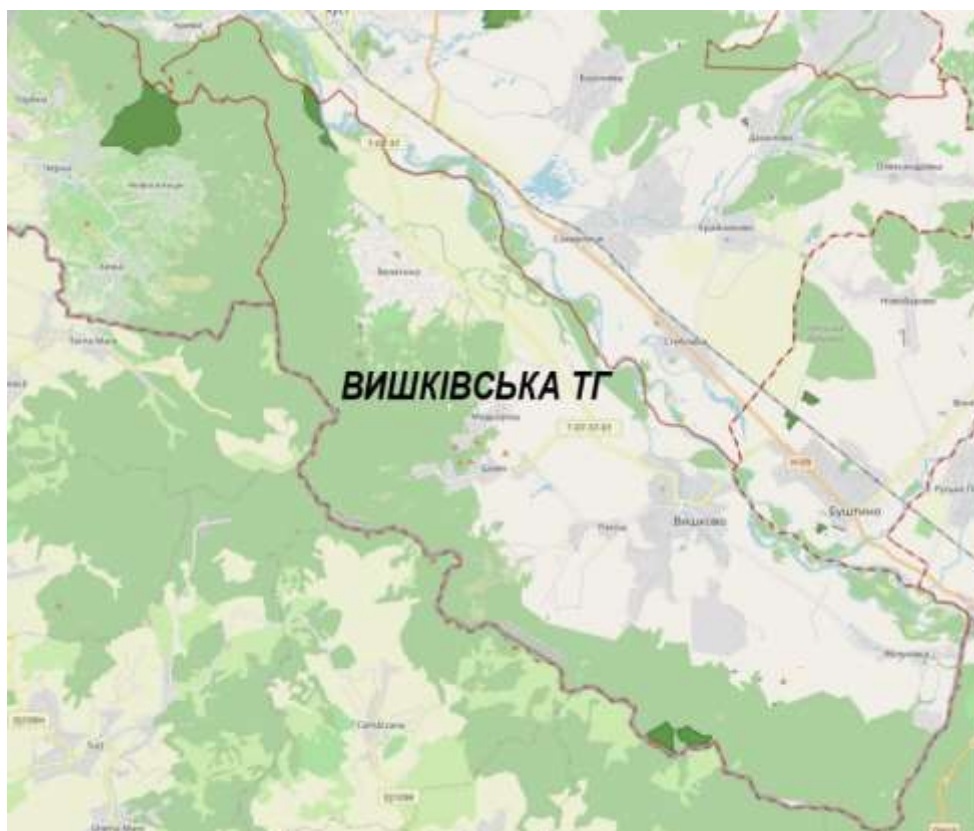

Рис. 4. Розташування об'єктів, які мають природоохоронний статус на території Вишківської СТГ

Ботанічна пам'ятка природи «Тюльпанне дерево» створена для охорони насаджень тюльпанного дерева (*Liriodendron tulipifera*) та природних лісових угруповань схилу Замкової гори. Гідрологічні пам'ятки природи «Джерело», «Джерело №1» та «Джерело №2» охороняють виходи природних джерел, що є місцевими джерелами чистої питної води; їх наявність вимагає особливої уваги до недопущення утворення несанкціонованих звалищ у прилеглих урочищах. Пралісова пам'ятка природи «Праліс та квазіпраліси Вишківського лісництва» охороняє ділянки букових і дубово-букових насаджень природного походження з особливим режимом охорони, що виключає будь-яку господарську діяльність у їх межах. Геологічна пам'ятка природи «Скелі» охороняє характерні відслонення вулканогенних порід Вигорлат-Гутинського хребта.

Відповідно до картографічних даних Смарагдової мережі (emerald.eea.europa.eu) у межах Вишківської СТГ розташовані території, що пропонуються до включення до Смарагдової мережі, – «Заплава річки Тиса» (площа 3 808,46 га) та «Авашські гори» (площа 10 132,38 га). Ці території охоплюють значну частину площі громади, що суттєво зужує коло ділянок, придатних для розміщення об'єктів інфраструктури управління відходами.

Територія Смарагдової мережі – спеціальна територія для збереження біорізноманіття, організована (визначена) відповідно до Конвенції про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування в Європі (Бернської конвенції). Такі території значно сприяють

збереженню видів рослин і тварин, включених до додатків Конвенції та до її Резолюції №6 (1998), а також природних оселищ (біотопів) з додатку 1 Резолюції №4 (1996) до Бернської конвенції. Смарагдова мережа має переважно ті самі основи формування, що й NATURA 2000, але діє за межами Європейського Союзу, розвиваючи загальноєвропейський підхід щодо охорони типів природних оселищ. Стаття 6 Конвенції зобов'язує Україну вжити відповідних законодавчих та адміністративних заходів для забезпечення особливої охорони видів дикої фауни та флори. Відповідно до статті 7 Закону України «Про природно-заповідний фонд України» на землях ПЗФ забороняється будь-яка діяльність, яка негативно впливає або може негативно впливати на стан природних комплексів. МПУВ не передбачає розміщення інфраструктурних об'єктів системи управління відходами Вишківської СТГ на землях природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення, а також на територіях, пропонувані до включення до Смарагдової мережі.

Екомережа – єдина територіальна система, яка утворюється з метою поліпшення умов для формування та відновлення довкілля, підвищення природно-ресурсного потенціалу території, збереження ландшафтного та біорізноманіття, місць оселення та зростання цінних видів рослинного і тваринного світу, генетичного фонду, шляхів міграції тварин через поєднання територій та об'єктів природно-заповідного фонду, а також інших територій, які мають особливу цінність для охорони навколишнього природного середовища. Регіональну схему формування екологічної мережі Закарпатської області затверджено рішенням Закарпатської обласної ради. У межах Вишківської СТГ ключовими структурними елементами екомережі виступають лісові масиви Вигорлат-Гутинського хребта (Вишківське та Велятинське лісництва) як природні ядра, а екологічним коридором загальноєвропейського значення – долина р. Тиса з її заплавою та притоками, що забезпечує безперервність природних оселищ уздовж річкової долини та слугує шляхом міграції водоплавних і навколоводних птахів.

Рис. 5. Схема існуючих об'єктів екомережі Закарпатської області

Станом на 01.01.2026 року у Вишківській селищній територіальній громаді зареєстровано 15 991 особу. Розподіл населення за населеними пунктами наведено в табл. 4. Послугами з управління побутовими відходами на договірній основі охоплено 1 300 домогосподарств (близько 3 900 осіб, або 24,4 % наявного населення). Одним з чинників, що суттєво впливає на обсяги утворення побутових відходів, є сезонне рекреаційне навантаження: наявність двох бальнеологічних центрів – Шаяна та Велятина – зумовлює значний притік відпочивальників у літній та зимовий сезони, унаслідок чого фактична кількість осіб на території громади у пікові періоди суттєво перевищує чисельність постійного населення.

У Вишківській СТГ відсутні актуальні офіційні статистичні дані щодо динаміки чисельності населення за останні роки. Відповідно до статті 1 Закону України «Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни» органами державної статистики призупинено оприлюднення більшості статистичної інформації, у тому числі даних щодо чисельності населення. За даними ОМС чисельність населення громади протягом 2020–2025 років скоротилася з 17 870 до 15 991 особи (на 10,5 %). Прогнозна чисельність населення прийнята за прогнозом РПУВ Закарпатської області до 2034 року і становить 17 218 осіб у 2030 році та 17 063 особи у 2035 році (табл. 5).

Табл. 4. Фактична чисельність населення Вишківської СТГ (за даними ОМС)

Населений пункт	Станом на 01.01.2026 р., осіб
Всього, у тому числі:	15 991
с.мт Вишково	8 045
с. Велятино	4 475
с. Яблунівка	1 362
с. Ракош	1 107
с. Шаян	534
с. Модьорош	374

Табл. 5. Прогнозна чисельність населення Вишківської СТГ на період реалізації МПУВ

Показник	2026 рік	2030 рік	2035 рік
Чисельність населення, осіб	15 991	17 218	17 063

Медичне обслуговування населення громади забезпечує Комунальне некомерційне підприємство «Вишківський центр первинної медико-санітарної допомоги імені Олександра Грінбергера» (с.мт Вишково, пл. Центральна, 17А). У структурі первинної ланки діють амбулаторії загальної практики – сімейної медицини у с.мт Вишково, с. Велятино та с. Яблунівка, а також фельдшерські пункти у с. Ракош і с. Шаян.

За спеціалізованою та стаціонарною медичною допомогою мешканці громади звертаються до закладів охорони здоров'я м. Хуст, розташованого за 15 км від адміністративного центру громади. Діяльність закладів охорони здоров'я зумовлює утворення медичних відходів, поводження з якими здійснюється відповідно до окремих вимог законодавства та потребує врегулювання в межах МПУВ.

Оскільки населені пункти Вишківської СТГ переважно з садибною одноповерховою забудовою, а великі промислові підприємства з високими емісіями шкідливих речовин відсутні, стан здоров'я населення можна вважати середньостатистичним для передгірських рекреаційних регіонів. Водночас низький рівень охоплення населення послугою з управління побутовими відходами (24,4 %), поширене спалювання відходів у приватному секторі та ризик забруднення

джерел водопостачання за відсутності централізованого водовідведення є чинниками, що безпосередньо впливають на санітарно-епідеміологічне благополуччя мешканців. Курортно-оздоровчий статус території, наявність унікальних бальнеологічних ресурсів Шаяна і Велятина підтверджують її придатність для розвитку санаторно-курортного оздоровлення та висувають підвищені вимоги до санітарного стану громади.

2.9. Управління відходами

Інституційну структуру управління відходами утворюють суб'єкти системи управління відходами відповідно до їх обов'язків та повноважень, визначених чинним законодавством: утворювачі відходів (населення та суб'єкти господарювання); суб'єкти, що надають послуги у сфері управління відходами; органи державної влади та місцевого самоврядування; територіальна громада як суб'єкт права власності на відходи; інші зацікавлені сторони.

Виконавцем послуг з управління побутовими відходами в населених пунктах Вишківської СТГ визначено комунальне підприємство «Вишково» (КП ВУЖКГ «Вишково»), яке перебуває у власності громади та здійснює вивезення відходів від населення, підприємств і установ. Для надання послуг використовується один вантажний автомобіль LIAZ. Тариф на послуги встановлений рішенням виконавчого комітету Вишківської селищної ради від 03.04.2025 № 918 і становить 367,77 грн з ПДВ за 1 м³ для бюджетних установ та інших юридичних і фізичних осіб та 98,20 грн з ПДВ за місяць з одного домогосподарства для населення. Збирання змішаних побутових відходів організоване в усіх населених пунктах громади переважно за безконтейнерною (пакетною) схемою із встановленим графіком вивезення; облаштовано два контейнерні майданчики для збирання вторинної сировини – у смт Вишково та с. Велятино, наявна кількість контейнерів становить 4 одиниці при розрахунковій потребі 5 464 контейнери та 6 контейнерних майданчиків.

Організованим збором та вивезенням побутових відходів охоплено 24,4 % населення громади (1 300 договорів з домогосподарствами та 86 договорів з організаціями, установами й іншими суб'єктами господарювання): у 2025 році зібрано близько 2 215 т відходів. Такий низький рівень охоплення визначає необхідність поетапного розширення зони обслуговування до 50 % у 2030 році та 85 % у 2035 році, упровадження роздільного збирання й окремого компостування органічної фракції, а також ліквідацію та запобігання утворенню несанкціонованих звалищ. У курортний сезон періодичність вивезення у с. Шаян та с. Велятино потребує збільшення у зв'язку зі зростанням обсягів утворення відходів.

На території Вишківської селищної територіальної громади відсутні будь-які об'єкти інфраструктури управління відходами: власні місця видалення відходів (полігони, сміттєзвалища), пункти роздільного збирання, об'єкти перероблення та компостування. Зібрані змішані побутові відходи вивозяться за межі громади на місце видалення відходів, розташоване поза її територією. Морфологічний склад побутових відходів спеціальними дослідженнями не визначався; для цілей планування використовується усереднений морфологічний склад для сільських та селищних населених пунктів Закарпатської області за РПУВ. Особливістю громади є підвищена частка відходів упаковки (насамперед скляної та полімерної) у зв'язку з функціонуванням підприємств з бутілювання мінеральних вод та санаторно-курортних закладів, а також значна частка біовідходів приватного сектору. Система обліку та моніторингу управління побутовими відходами є нецільною: обліковується переважно фінансова складова, повноцінний кількісний та морфологічний облік не ведеться.

Вишківська селищна територіальна громада входить до складу Хустського кластеру (субкластер Хустський) відповідно до Регіонального плану управління відходами Закарпатської області до

2034 року. Згідно з РПУВ на території громади планується розміщення пунктів роздільного збирання, а оброблення відходів здійснюватиметься на сортувально-перевантажувальному підприємстві потужністю 25 тис. т у м. Хуст (23,5 км від центру громади) з подальшим перевезенням на об'єкт механіко-біологічного оброблення потужністю 55 тис. т та регіональний полігон у с. Дубрівка Іршавської ТГ (36 км від СПП). Самостійне будівництво капіталомістких об'єктів для Вишківської СТГ є економічно недоцільним через недостатній обсяг відходів (прогнозовані РПУВ 6 467 т/рік становлять близько 12,2 % обсягу субкластера), тому громада бере участь у розвитку спільної кластерної інфраструктури. Для реалізації МПУВ цей компонент є критично важливим з огляду на необхідність мінімізації негативного впливу на заплаву р. Тиса, зони санітарної охорони родовищ мінеральних і термальних вод та території, пропонувані до Смарагдової мережі, у тому числі з урахуванням транскордонного характеру басейну Тиси.

2.10. Матеріальні активи

Економіка Вишківської СТГ формується поєднанням рекреаційно-курортного, промислового та аграрного потенціалів. Курортно-оздоровча сфера на основі Шаянського родовища мінеральних вод і Велятинського родовища термальних вод є стратегічним ядром розвитку громади. У громаді зареєстровано 166 юридичних осіб та 473 фізичні особи – підприємці. За результатами аналізу рівня фінансової спроможності територіальних громад за підсумками 2025 року Вишківська СТГ віднесена до громад з низьким рівнем спроможності.

На території громади розташовані численні об'єкти туристично-рекреаційної інфраструктури: ДП «Санаторій Шаян», оздоровчі комплекси ТОВ «ВЕЛНЕС-КАРПАТІЯ», ТОВ «ПДЗОВ «ШАЯНИ», ТОВ «АПАРТЕЛЬ ШАЯН», ТОВ «ГЕЙЗЕР ШАЯН», ТОВ «ГРІН ІСЛАНД», термальний комплекс «Теплі води» та ТОВ «ВЕЛЯТИНСЬКА КУПІЛЬ» у с. Велятино, гірськолижна траса довжиною понад 900 м. Діють підприємства з видобутку й бутілювання мінеральних вод (ТзОВ «АКВА», ТОВ «ШАЯНСЬКІ ДЖЕРЕЛА», ТОВ «Шаянські мінеральні води»), будівельне підприємство ТОВ «ОПИТНИЙ ЗАВОД М», торговельні підприємства, ФГ «ТИСА-3». Комунальну інфраструктуру обслуговують КП «Вишково» та КП «Стадіон Тиса». Матеріальні активи громади включають також мережу автомобільних доріг (Т-07-37 з виходом на Н-09), водозахисні дамби вздовж Тиси, заклади освіти (6 закладів загальної середньої та 4 заклади дошкільної освіти, Вишківська та Велятинська школи мистецтв), охорони здоров'я та культури. Централізоване водовідведення та комунальні очисні споруди на території громади відсутні.

Збройна агресія російської федерації проти України стала причиною перерозподілу видатків у розрізі галузей бюджетної сфери: значні кошти у 2022–2025 роках спрямовувалися у вигляді трансфертів до державного бюджету для підтримки Збройних Сил та територіальної оборони. Актуальними також стали програми соціального захисту населення, зокрема ті, що стосуються внутрішньо переміщених осіб та ветеранів.

2.11. Об'єкти культурної спадщини

У Вишківській селищній територіальній громаді налічуються ключові об'єкти історико-культурної спадщини. Домінантою є Вишківський замок – руїни укріплення на горі Варгедь заввишки 589 м, що є одночасно історичною пам'яткою та туристичною домінантою громади. До об'єктів культурної спадщини належать реформатська церква у смт Вишково – пам'ятка архітектури місцевого значення (1281 р.), храм Благовіщення Пресвятої Богородиці (1831 р.) та храм Вознесіння Господнього (1937 р.). Туристично-пізнавальний потенціал доповнюють ботанічна пам'ятка природи «Тюльпанне дерево», пралісова пам'ятка природи «Праліс та квазіпраліси

Рис. 6. Реформатська церква у селищі Вишково

Мережа закладів культури громади охоплює селищний будинок культури смт Вишково, Велятинський будинок культури, сільський клуб с. Ракош, селищну бібліотеку смт Вишково, Велятинську сільську бібліотеку та сільську бібліотеку с. Яблунівка. Елементи традиційної забудови та об'єкти народних промыслів (зокрема гончарство у Вишкові) розташовані в межах населених пунктів громади.

Оскільки МПУВ передбачає реалізацію інфраструктурних та логістичних проєктів системи управління відходами, просторові конфлікти мінімізуються шляхом суворого дотримання меж охоронних зон пам'яток та погодження будь-яких будівельних чи земляних робіт з органами охорони культурної спадщини. Дані щодо культурної спадщини та матеріальних активів отримано з Державного реєстру нерухомих пам'яток України, інформаційних баз даних Міністерства культури та стратегічних матеріалів розвитку Вишківської селищної ради.

2.12. Прогнозні зміни стану довкілля, у тому числі здоров'я населення, якщо документ державного планування не буде затверджено

Серед найважливіших чинників, що можуть призвести до екологічної загрози, є зростання обсягів утворення та накопичення відходів, відсутність системи роздільного збирання, відсутність на території громади будь-яких об'єктів інфраструктури управління відходами, а також значний відсоток населення громади (близько 75,6 %), не охопленого послугами з управління відходами. Особливу небезпеку становить незадовільна ситуація у сфері управління небезпечними відходами, які через відсутність інфраструктури для їх збирання потрапляють у загальний потік побутових відходів, а також поширене спалювання відходів у приватному секторі в умовах частих туманів і температурних інверсій у долині Тиси.

Процес видалення побутових відходів має значний вплив на атмосферу, якість підземних та поверхневих вод, ґрунтів та прилеглих територій. Головним негативним чинником такого впливу є фільтрат – потужне джерело забруднення підземних та поверхневих вод. За специфіки Вишківської СТГ найкритичнішими є ризики для заплави р. Тиса, зон санітарної охорони

Шаянського родовища мінеральних вод і Велятинського родовища термальних вод та територій, пропонується до включення до Смарагдової мережі. Несанкціоновані звалища у водоохоронних зонах і прибережних смугах формують загрозу забруднення поверхневих і підземних вод фільтратом, а висока водопроникність алювіальних відкладів і неглибоке залягання ґрунтових вод прискорюють це забруднення. З огляду на те, що на ділянці в межах громади Тиса виконує функцію державного кордону з Румунією і належить до транскордонного басейну Дунаю, забруднення може поширюватися за межі держави, що зумовлює необхідність детального розгляду транскордонних наслідків у цьому Звіті.

Стратегічна екологічна оцінка проєкту МПУВ нерозривно пов'язана з оцінкою його внутрішніх сильних і слабких сторін (ресурси громади) та зовнішніх можливостей і загроз (регіональний та національний контекст). З метою чіткої диференціації внутрішніх та зовнішніх факторів, що мають стратегічне значення для громади у сфері управління відходами, робочою групою був виконаний SWOT-аналіз, дані якого наведено в таблиці 6.

Табл. 6. SWOT-аналіз ефективності управління відходами Вишківської СТГ

Сильні сторони (S)	Слабкі сторони (W)
▪ Наявність визначеного виконавця послуги з управління побутовими відходами – комунального підприємства «Вишково», що перебуває у власності громади. ▪ Збирання побутових відходів організоване в усіх населених пунктах громади. ▪ Розпочато впровадження роздільного збирання вторинної сировини – облаштовано контейнерні майданчики у смт Вишково та с. Велятино. ▪ Зацікавленість та участь керівництва громади у формуванні ефективної системи управління відходами в межах власної компетенції. ▪ Значний рекреаційний та курортно-оздоровчий потенціал території, що формує економічний інтерес до підтримання належного санітарного стану громади. ▪ Прикордонне розташування та участь у транскордонних ініціативах у басейні р. Тиса, що розширює можливості залучення міжнародної технічної допомоги. ▪ Підприємства громади, зокрема санаторно-курортні заклади та виробники мінеральних вод, співпрацюють з органами місцевого самоврядування.	• Критично низький рівень охоплення населення послугою з управління побутовими відходами – 24,4 %. • Майже повна відсутність контейнерного парку та контейнерних майданчиків: 4 контейнери при розрахунковій потребі 5 464 одиниці. • Обмеженість спеціалізованого транспорту – один вантажний автомобіль на всю громаду. • Відсутність на території громади будь-яких об'єктів інфраструктури управління відходами, у тому числі місць видалення відходів. • Низька якість первинного обліку, узагальнення та аналізу даних щодо потоків відходів на усіх етапах управління відходами. • Низький рівень фінансової спроможності громади: частка капітальних видатків бюджету – 7,8 %, рівень дотаційності – 34,9 %. • Залежність від об'єктів управління відходами, розташованих поза межами громади, у тому числі щодо небезпечних, медичних відходів та БЕЕО. • Відсутність централізованого водовідведення та комунальних очисних споруд. • Виражена сезонність утворення відходів у курортних населених пунктах, до якої система збирання не адаптована.
Можливості (O)	Загрози (T)
☐ Можливість залучення міжнародних грантів та інвестицій, у тому числі за програмами транскордонного співробітництва Interreg NEXT Румунія –	- Відсутність нормативно-правового регулювання управління окремими категоріями відходів, що може створити загрозу реалізації окремих заходів МПУВ.

Сильні сторони (S)	Слабкі сторони (W)
Україна, для модернізації інфраструктури управління відходами. ❑ Створення в межах Хустського кластеру пункту роздільного збирання, сортувально-перевантажувального підприємства у м. Хуст та об'єкта механіко-біологічного оброблення в Іршавській ТГ. ❑ Розвиток міжмуніципального співробітництва з громадами Хустського кластеру для спільної реалізації капіталомістких проєктів. ❑ Залучення коштів організацій розширеної відповідальності виробника для облаштування інфраструктури роздільного збирання відходів упаковки, ВЕЕО, батарей і акумуляторів. ❑ Розробка та впровадження програм екологічної освіти для населення та відпочивальників, використання туристичного потенціалу для формування екологічної культури. ❑ Створення нових робочих місць у сфері управління відходами.	- Невизначеність майбутніх економічних механізмів управління відходами як загроза економічній сталості прийнятих в МПУВ рішень. - Ризики, пов'язані зі створенням та функціонуванням об'єктів інфраструктури управління відходами, передбачених РПУВ, у частині забезпечення необхідними обсягами відходів та реалізації отриманої продукції. - Затримка у створенні кластерної інфраструктури, що продовжуватиме залежність громади від вивезення відходів за її межі. - Низька платоспроможність населення, що обмежує можливість підвищення тарифу та розширення охоплення послугою. - Ризик забруднення заплави р. Тиса та зон санітарної охорони родовищ мінеральних вод внаслідок несанкціонованого поводження з відходами, у тому числі з транскордонними наслідками.

У випадку неприйняття МПУВ значних змін стану навколишнього середовища Вишківської СТГ у короткостроковій перспективі не передбачається. Однак при незмінному стані системи управління відходами поточний стан довкілля матиме тенденцію до погіршення. У зоні ризику знаходяться якість атмосферного повітря, поверхневих та підземних вод басейну р. Тиса, зони санітарної охорони родовищ мінеральних і термальних вод, ґрунти на територіях періодично виникаючих несанкціонованих сміттєзвалищ. Підвищення рівня забруднення довкілля провокує виникнення гострих та хронічних захворювань у жителів громади та знижує рекреаційну привабливість території. Прогнозні зміни до стану довкілля, якщо документ державного планування не буде затверджено, наведено в таблиці 7.

Табл. 7. Прогнозні зміни до стану довкілля, якщо документ ДДП не буде затверджено

Складові довкілля	Прогнозні зміни, якщо МПУВ не буде затверджено
Земельні ресурси	посилення забруднення ґрунтів побутовими та іншими відходами, накопичення важких металів у ґрунтах заплави Тиси та передгір'я; вилучення земель під стихійні звалища; деградація родючих алювіальних ґрунтів, що є основою аграрного потенціалу громади.
Атмосферне повітря	у населених пунктах, не охоплених вивезенням ПВ (близько 75,6 % населення), жителі самостійно спалюють сміття; в умовах частих туманів (60–100 днів на рік) і температурних інверсій у долині Тиси продукти горіння накопичуються у приземному шарі повітря, погіршуючи його якість, у тому числі в курортних населених пунктах.
Клімат	зростання концентрації парникових газів через спалювання відходів; несанкціоновані звалища залишатимуться джерелом емісії метану – одного з найпотужніших парникових газів.
Ландшафт	ландшафтна деградація (засмічення заплави Тиси, придорожніх та прибережних зон, урочищ «Варгедь» і «Нодьтейчевивдь»), візуальне знецінення курортних територій Шаяна і Велятина.
Біорізноманіття	несанкціоновані звалища змінюють мікроклімат та кислотність ґрунтів, витісняючи природні угруповання; зростає ризик для

Складові довкілля	Прогнозні зміни, якщо МПУВ не буде затверджено
	рідкісних термофільних видів Шаянської долини та фрагментів заплавних дубово-ясеневих лісів.
Водне середовище	посилення забруднення поверхневих і підземних вод басейну р. Тиса фільтратом; ризик для зон санітарної охорони Шаянського родовища мінеральних вод і Велятинського родовища термальних вод; висока водопроникність алювіальних відкладів прискорює проникнення забруднення у водоносні горизонти; транскордонне поширення забруднення за течією Тиси.
Природні території та об'єкти	загроза виникнення несанкціонованих звалищ у прибережних зонах, у межах територій, пропонується до включення до Смарагдової мережі («Заплава річки Тиса», «Авашські гори»), та поблизу об'єктів природно-заповідного фонду громади.
Флора і фауна	порушені екосистеми навколо звалищ сприяють поширенню інвазійних видів; спалювання відходів і засмічення заплави загрожують місцям гніздування навколоводних птахів та іхтіофауні Тиси, у тому числі видам, занесеним до Червоної книги України.
Управління відходами	зростання кількості несанкціонованих звалищ у заплаві та вздовж автодороги Т-07-37; збереження практики вивезення змішаних відходів за межі громади без розвитку роздільного збирання; невиконання цільових показників РПУВ та вимог ст. 37 Закону України «Про управління відходами».
Здоров'я населення	забруднення джерел питної води та ґрунтів за відсутності централізованого водовідведення, підвищення ризику інфекційних і хронічних захворювань, вплив продуктів спалювання відходів на органи дихання мешканців і відпочивальників.
Матеріальні активи	часті потреби в ліквідації несанкціонованих звалищ та рекультивації земельних ділянок за рахунок бюджету громади; зниження рекреаційної привабливості та інвестиційної вартості курортних територій Шаяна і Велятина.
Об'єкти культурної спадщини	засміченість територій, що межують з об'єктами культурної спадщини (зокрема гори Варгедь з руїнами Вишківського замку та сакральних споруд смт Вишково), знижує їх туристичну та пізнавальну привабливість.

3. ХАРАКТЕРИСТИКА СТАНУ ДОВКІЛЛЯ, УМОВ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ НАСЕЛЕННЯ ТА СТАНУ ЙОГО ЗДОРОВ'Я НА ТЕРИТОРІЯХ, ЯКІ ЙМОВІРНО ЗАЗНАЮТЬ ВПЛИВУ (ЗА АДМІНІСТРАТИВНИМИ ДАНИМИ, СТАТИСТИЧНОЮ ІНФОРМАЦІЄЮ ТА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕНЬ)

Об'єктом стратегічної екологічної оцінки є проєкт документа державного планування «Місцевий план управління відходами Вишківської селищної територіальної громади Хустського району Закарпатської області до 2035 року».

Територія, що ймовірно зазнає значного антропогенного впливу для довкілля від реалізації МПУВ – це вся площа Вишківської селищної територіальної громади Хустського району Закарпатської області, а також опосередковано – території інших територіальних громад Хустського району, які відповідно до РПУВ входять до Хустського кластеру, насамперед Хустська міська та Іршавська територіальні громади, де планується розміщення об'єктів кластерної інфраструктури. З огляду на те, що р. Тиса на ділянці в межах громади виконує функцію державного кордону України з Румунією та належить до транскордонного басейну Дунаю, у зоні опосередкованого впливу перебуває також прилеглий відрізок басейну Тиси на території Румунії (повіт Марамуреш).

Відповідно до Регіонального плану управління відходами Закарпатської області до 2034 року Вишківська СТГ входить до Хустського кластеру, а в його межах – до Хустського субкластеру разом з Хустською, Горінківською та Драгівською територіальними громадами. Для цього кластеру РПУВ передбачає розбудову спільної інфраструктури оброблення відходів: 13 пунктів роздільного збирання (не менше одного в кожній громаді кластеру), два сортувально-перевантажувальні підприємства (Хустська ТГ – потужністю 25 тис. т, Міжгірська ТГ – 10 тис. т), сортувальне підприємство потужністю 20 тис. т (Іршавська ТГ), а також об'єкт механіко-біологічного оброблення потужністю 55 тис. т з регіональним полігоном у його складі (с. Дубрівка Іршавської ТГ). Відходи Вишківської СТГ спрямовуватимуться на сортувально-перевантажувальне підприємство у м. Хуст (23,5 км від центру громади) з подальшим перевезенням на об'єкт механіко-біологічного оброблення та регіональний полігон (36 км від СПП).

Станом на момент розроблення МПУВ власні місця видалення відходів на території Вишківської СТГ відсутні; зібрані змішані побутові відходи вивозяться на місце видалення відходів за межами громади, яке продовжуватиме використовуватися до введення в експлуатацію об'єктів кластерної інфраструктури. Захоронення залишкових побутових відходів громади після сортування планується на регіональному санітарному полігоні кластеру в с. Дубрівка Іршавської ТГ. Вишківська СТГ, з огляду на недостатній для рентабельної експлуатації власних капіталомістких об'єктів обсяг утворення відходів (6 467 т/рік за розрахунками РПУВ, близько 12,2 % обсягу субкластера), покладається на спільні потужності кластеру та розвиває власну інфраструктуру попереднього збирання – контейнерний парк, контейнерні майданчики та пункти роздільного збирання.

Конкретні технічні характеристики, потужності та місця розташування об'єктів кластерної інфраструктури будуть уточнені за результатами техніко-економічного обґрунтування та проєктування, а кожен такий об'єкт перед введенням в експлуатацію проходитиме процедуру оцінки впливу на довкілля відповідно до Закону України «Про оцінку впливу на довкілля».

Сучасний стан навколишнього природного середовища територіальної громади та динаміка його змін охарактеризовані на підставі аналізу стану компонентів довкілля (атмосферного повітря, водних ресурсів, земельних ресурсів та ґрунтів, флори та фауни, об'єктів природо-заповідного фонду, управління відходами, станом матеріальних ресурсів, об'єктів культурної

спадщини) в попередніх розділах. Також там наведена характеристика кліматичних та метеорологічних умов та стану здоров'я населення.

СОО охоплює аналіз ймовірного впливу на стан довкілля, умови життєдіяльності та здоров'я населення в результаті впровадження МПУВ.

Загальний стан навколишнього природного середовища та здоров'я населення Вишківської СТГ при реалізації МПУВ не зазнають негативного впливу. Стан та якість довкілля прогнозується на теперішньому рівні з динамікою покращення та підвищення рівня життя населення з одночасним зменшенням існуючих факторів впливу (надходження забруднюючих речовин у атмосферне повітря, природні водойми та ґрунти).

Створення нових об'єктів оброблення відходів призведе до збільшення антропогенного навантаження на цих територіях по окремих компонентах довкілля або їх сукупності, проте в допустимих межах.

Вишківська СТГ має шість об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення, а також дві території, пропонувані до включення до Смарагдової мережі, – «Заплава річки Тиса» та «Авашські гори». Підтримання та збереження цих територій, а також дотримання режимів зон санітарної охорони Шаянського родовища мінеральних вод і Велятинського родовища термальних вод є передумовою гармонійного розвитку території та забезпечення здоров'я населення громади, тому при реалізації заходів МПУВ врахування цих обмежень є обов'язковою умовою.

На території Вишківської СТГ не передбачається розміщення стаціонарних об'єктів оброблення чи видалення відходів (полігонів, сміттесортувальних та сміттєперевантажувальних підприємств, майданчиків компостування), що виключає вилучення (відчуження) земель у межах об'єктів природно-заповідного фонду, територій, пропонуваних до включення до Смарагдової мережі, та їх охоронних зон, а отже, і фрагментацію цінних природних комплексів.

Водночас МПУВ передбачає створення двох стаціонарних пунктів роздільного збирання побутових відходів – у смт Вишково та с. Велятино (початок експлуатації – 2028 рік), а також застосування мобільного пункту роздільного збирання для виїзних кампаній збирання небезпечних і великогабаритних відходів та відходів електричного і електронного обладнання в усіх населених пунктах громади. Ці об'єкти не передбачають захоронення чи термічного оброблення відходів і призначені виключно для приймання та тимчасового накопичення окремо зібраних фракцій з подальшим передаванням їх на об'єкти оброблення.

До пунктів роздільного збирання законодавством встановлено суттєво менші вимоги, ніж до об'єктів оброблення та видалення відходів: вони не передбачають влаштування полігонних споруд, систем збирання та очищення фільтрату чи санітарно-захисних зон полігонного типу, а їх експлуатація чинить мінімальний антропогенний тиск на довкілля. Мобільний пункт роздільного збирання не потребує виділення окремої земельної ділянки та капітального будівництва.

Розміщення пунктів роздільного збирання планується виключно на землях господарського призначення поза межами природоохоронних територій, зон санітарної охорони родовищ мінеральних і термальних вод та зон затоплення заплави р. Тиса. Роздільне збирання безпосередньо в громаді дозволить значно зменшити обсяги несанкціонованого розміщення відходів, у тому числі стихійних звалищ у заплаві Тиси та на прилеглих до заповідних територій ділянках, а також скоротити обсяги відходів, що транспортуватимуться на об'єкти захоронення, а відтак і супутнє навантаження від руху сміттєвозів, шуму, пилу та викидів.

Не відбудуватиметься забруднення поверхневих і підземних вод фільтратом, що є ключовою передумовою збереження гідрологічного режиму заплави р. Тиса та захисту зон санітарної охорони Шаянського і Велятинського родовищ; виключається і привнесення у природні

екосистеми хімічних, біологічних та механічних забруднювачів, здатних порушити стан рослинних угруповань і місць існування видів, занесених до Червоної книги України.

Таким чином, реалізація заходів МПУВ, включно зі створенням пунктів роздільного збирання, не спричинятиме прямого чи опосередкованого негативного впливу на об'єкти природно-заповідного фонду громади та території, пропоновані до включення до Смарагдової мережі: їх цілісність та біорізноманіття зберігаються без погіршення екологічного стану, а зменшення обсягів несанкціонованих звалищ матиме додатковий позитивний ефект для прилеглих природних комплексів. Це повністю узгоджується з вимогою враховувати збереження об'єктів природно-заповідного фонду як передумову гармонійного розвитку території та забезпечення здоров'я населення громади.

З огляду на безпосереднє розташування громади на державному кордоні з Румунією та належність р. Тиса до транскордонного басейну Дунаю питання ймовірних транскордонних наслідків підлягає розгляду з урахуванням вимог статті 14 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку», Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті (Конвенції Еспо) та Протоколу про стратегічну екологічну оцінку до неї. Оскільки МПУВ не передбачає розміщення на території громади об'єктів оброблення чи видалення відходів, здатних спричинити значний негативний транскордонний вплив, а заплановані заходи (створення двох пунктів роздільного збирання, розвиток контейнерної інфраструктури, оновлення спеціалізованої техніки) мають локальний характер і спрямовані на зменшення надходження забруднювальних речовин до басейну Тиси, підстав для проведення транскордонних консультацій за результатами оцінки не виявлено. Реалізація МПУВ, навпаки, матиме позитивний транскордонний ефект через скорочення несанкціонованого розміщення відходів у прибережній захисній смузі р. Тиса.

Окремо слід відзначити передбачене МПУВ облаштування пунктів роздільного збирання відходів, що є одним із базових елементів сучасної інфраструктури управління відходами на місцевому рівні. Такі пункти забезпечать мешканцям громади реальну можливість безоплатно передавати окремі потоки відходів – вторинну сировину (папір, скло, полімери, метали), великогабаритні відходи, відходи електричного та електронного обладнання, а також небезпечні компоненти у складі побутових відходів – для подальшого спрямування на відновлення чи безпечне поводження. З екологічної точки зору це зменшує частку ресурсоінних та потенційно небезпечних фракцій у загальному потоці змішаних відходів, підвищує якість вторинної сировини, що надходить на сортувально-перевантажувальне підприємство кластеру, та мінімізує ризики потрапляння небезпечних речовин у довкілля. Не менш важливим є соціально-освітній ефект: наявність доступного, зручного та наочно функціонуючого пункту роздільного збирання формує у населення сталі побутові звички сортування відходів, а в поєднанні з інформаційно-просвітницькими заходами МПУВ закладає основу екологічної культури громади, без якої досягнення цільових показників рециклінгу є неможливим. Для Вишківської СТГ цей аспект має додаткове значення з огляду на курортно-рекреаційний профіль сіл Шаян і Велятино та значний притік відпочивальників, які також є утворювачами побутових відходів.

Детальний розгляд та оцінка впливів на компоненти довкілля та умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я від будівництва нових об'єктів управління відходами буде проводитися у відповідності із вимогами Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» в рамках прийняття рішень про провадження планової діяльності кожного об'єкту у сфері управління відходами з урахуванням місць вибору земельних ділянок для їх розміщення та будівництва, проєктних рішень при будівництві та найкращих доступних технологій в експлуатації з обов'язковим урахуванням пріоритету вимог екологічної безпеки згідно ст. 3 Закону України «Про охорону

навколишнього природного середовища», ст. 3 Закону України «Про охорону земель». Характеристики ймовірного впливу на і компоненти довкілля та здоров'я населення наведено в таблиці 8.

Табл.8. Характеристики ймовірного впливу

Складові довкілля, в тому числі здоров'я населення	Прогнозні зміни стану довкілля при реалізації МПУВ
Земельні ресурси	- впровадження екологічних заходів, передбачених МПУВ, зменшить забруднення ґрунтів побутовими та іншими видами відходами через зниження кількості несанкціонованих сміттєзвалищ.
Атмосферне повітря	- наявність системи управління відходами, передбаченої МПУВ, сприятиме зменшенню несанкціонованого спалювання відходів: у сільських населених пунктах, не охоплених системою вивезення ПВ, жителі самостійно спалюють сміття (включно з пластиком, гумою, поліетиленом), що призводить до викидів в атмосферу діоксинів, фуранів, бенз(а)пірену та інших канцерогенних речовин; - при реалізації МПУВ громада матиме чіткий інструмент для моніторингу джерел забруднення атмосферного повітря інфраструктурних об'єктів оброблення відходів, а також - обґрунтованої бази для залучення екологічних інвестицій для впровадження найефективніших технологій оброблення відходів.
Клімат	- Зменшення стихійних спалювань сміття знизить викиди до атмосфери CO₂, CO, сажі та інших компонентів, які підвищують парниковий ефект; - відсутність несанкціонованих стихійних сміттєзвалищ зменшить кількість викидів метану (CH₄), одного з найпотужніших парникових газів (вплив у 25 разів вищий за CO₂).
Ландшафт	З запровадженням МПУВ і системи управління відходами Вишківська СТГ громада матиме ефективний механізму виявлення та попередження несанкціонованих стихійних звалищ, що значно зменшить ландшафтну деградацію; забруднення від фільтрату, що утворюється при накопиченні сміття; візуальне спотворення природного середовища, що знижує туристичний та рекреаційний потенціал.
Водне середовище	МПУВ і система управління відходами в громаді зменшить забруднення поверхневих і підземних вод важкими металами та фільтратом, що утворюються в місцях несанкціонованих сміттєзвалищ; забруднення вод скидами органіки призводить до евтрофікації - «цвітіння» водойм, зменшення вмісту кисню, масової загибелі риби та зменшення іхтіорізноманіття через зщгальне зменшення несанкціонованих сміттєзвалищ.

Біорізноманіття	Покращенню ситуації з біорізноманіттям сприятиме зменшення несанкціонованих стихійних звалищ, які розсадниками інвазивних рослин (амброзія, борщівник, злісні бур'яни) і тварин (гризуни, собаки, ворони), що витісняють локальні види флори і фауни з екосистем.
Природні території та об'єкти	- через відсутність МПУВ залишиться загроза виникнення несанкціонованих стихійних сміттєзвалищ у балках, лісосмугах, прибережних зонах втрата біорізноманіття, включаючи рідкісні види, стане більш вираженою через фрагментацію середовищ існування; - природні ландшафти громади мають потенціал для розвитку зеленого туризму та екоосвіти, проте без належного управління відходами через засмічення ці зони стають непридатними для відвідування.
Флора і фауна	Запровадження чіткого регулювання управління з відходами в територіальній громаді сповільнить або й зовсім унеможливить утворення несанкціонованих сміттєзвалищ у балках, лісосмугах, навколо ставків і зупинить витіснення чутливих видів фауни з місць осідлості та гніздування, для фауни позитивним буде зменшення отруєння ґрунтів і води, що також критично впливає на популяції комах, земноводних та дрібних ссавців.
Управління відходами	Запровадження системи управління МПУВ ймовірно спричинить позитивний вплив флори, фауни, біорізноманіття, ґрунту, надр, клімату, повітря, води, ландшафту, природних територій та об'єктів, безпеки життєдіяльності населення та його здоров'я, матеріальних активів, об'єктів культурної спадщини.
Здоров'я населення	Наявність МПУВ та чіткого регулювання управління з відходами в територіальній громаді унеможливить утворення несанкціонованих сміттєзвалищ, що призведе до зменшення ризику утворення інфекцій і хронічних захворювань серед населення.
Матеріальні активи	Прийняття МПУВ значних змін стану навколишнього середовища, які вплинуть на матеріальні активи Вишківської СТГ не передбачається.
Об'єкти культурної спадщини	Прийняття МПУВ значних змін стану навколишнього середовища, які вплинуть на об'єкти культурної спадщини Вишківської СТГ не передбачається.

У межах Хустського кластеру, визначеного РПУВ, наявна тенденція до нарощення обсягів накопичення відходів. Подібна модель управління відходами в Хустському кластері, а відповідно і в кожній його територіальній громаді, в перспективі загрожує поширенням деструктивних явищ і погіршенням екологічної ситуації та умов життєдіяльності населення. МПУВ передбачено комплексне вирішення цієї проблеми через впровадження роздільного збирання відходів та участь у розвитку кластерної інфраструктури їх оброблення. Реалізація заходів МПУВ дозволить

сконцентрувати негативний вплив на локальних ділянках кластеру, що обмежить вплив таких об'єктів на стан довкілля та здоров'я населення і спростить систему його моніторингу.

МПУВ передбачені заходи, спрямовані на формування системної інформаційної бази відомостей в сфері управління відходами. Це дозволить швидко реагувати на негативні зміни, забезпечити підтримання комфортних та безпечних умов життя населення на території Вишківської СТГ.

Оскільки МПУВ в основному спрямований на створення комплексної системи управління відходами різних видів і має обмежити їх негативний вплив на довкілля і здоров'я населення, від виконання заходів МПУВ можна очікувати позитивні результати на всій території громади, а також Хустського кластеру, що це є важливим індикатором розвитку громади та підвищення рівня здоров'я та життя населення.

4. ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ, У ТОМУ ЧИСЛІ РИЗИКИ ВПЛИВУ НА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ЯКІ СТОСУЮТЬСЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ, ЗОКРЕМА ЩОДО ТЕРИТОРІЙ З ПРИРОДООХОРОННИМ СТАТУСОМ (ЗА АДМІНІСТРАТИВНИМИ ДАНИМИ, СТАТИСТИЧНОЮ ІНФОРМАЦІЄЮ ТА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕНЬ)

Безпека навколишнього природного середовища має важливий вплив на здоров'я та благополуччя людини. Загальновідомі екологічні ризики вносять свій вклад в статистику захворюваності та смертності населення. Вплив екологічної ситуації (наряду з генетичними факторами та способом життя) є основоположним фактором, що визначає стан здоров'я населення.

Лише забруднення повітря, яке є одним з найбільш серйозних факторів ризику для здоров'я, викликає випадки хвороб та смерті з причин, яких можна було б уникнути. При цьому переважна частина людей дихають забрудненим повітрям. Частина населення до цього часу користується водопостачанням, засобами санітарії і гігієни, що не відповідають вимогам безпеки, що вносить чималий вклад в захворюваність і як наслідок смертність, яких можна було уникнути. Велика частка випадків захворювання пов'язана зі станом водних екосистем, які можуть бути поліпшені за рахунок природоохоронних заходів.

Беручи до уваги аналіз досліджень та доповідь 2016 року, підготовлену Всесвітньою організацією охорони здоров'я «Запобігання захворюванню через здорове довкілля: глобальна оцінка тягаря хвороб від екологічних ризиків», можна стверджувати, що 23% глобальних смертей пов'язані зі змінними факторами навколишнього природного середовища. При цьому 68% цих смертей оцінені з використанням доказових порівняльних методів оцінки ризиків.

Відомо, що прямо пов'язати ті чи інші наслідки для здоров'я населення з впливом конкретних факторів дуже важко (так само, як і навпаки, довести відсутність такого зв'язку), оскільки вплив на здоров'я часто неспецифічний і носить опосередкований характер, до того ж можуть спостерігатися кумулятивні ефекти, пов'язані з кількома факторами впливу. Іншими словами, виділити внесок об'єктів інфраструктури управління відходами у вплив на здоров'я населення, на фоні безлічі інших факторів і кумулятивних ефектів являється непростим завданням, що в рамках СЕО не визначає обов'язковості доведення прямого зв'язку між здоров'ям населення та впливом об'єктів інфраструктури управління відходами. Тому достатньо виявити екологічні проблеми та можливі ризики для навколишнього середовища та здоров'я населення, пов'язані з реалізацією МПУВ. При цьому доцільно розглянути проблеми та ризики впливу стосовно кожного виду відходів, що дасть змогу чіткого розуміння можливих впливів та наслідків, які наведені в таблиці 9.

Табл.9. Екологічні проблеми та ризики впливу на довкілля та здоров'я населення

Вид відходів	Суть екологічної проблеми	Ризик впливу	Компоненти довкілля, які можуть зазнавати впливу
Побутові відходи	1. Невеликі обсяги роздільно зібраних відходів. 2. Надлишкове ущільнення відходів у контейнерах, а також його додаткове зволоження атмосферними опадами внаслідок відсутності кришок. 3. Технічна зношеність вантажного автотранспорту для вивезення ПВ.	- надходження більшої частини зібраних відходів на захоронення; - пришвидшене заповнення місць видалення відходів та скорочення термінів їх експлуатації.	- підземні води; - атмосферне повітря; - ґрунти; - території ПЗФ; - урбанізовані озеленені території; - біорізноманіття.
Відходи промисловості	1. Ігнорування суб'єктами господарювання необхідності подання статистичної звітності	- потрапляння відходів промисловості до місць видалення ПВ;	- підземні води; - атмосферне повітря; - ґрунти;

	та декларацій про утворення відходів. 2. Складності у проведенні інвентаризації та класифікації відходів відповідно до Національного переліку відходів. 3. Накопичення відходів промисловості в місцях провадження господарської діяльності понад встановлені терміни в 1 рік для тимчасового зберігання. 4. Відсутність спеціальних місць для видалення відходів промисловості.	- забруднення довкілля небезпечними хімічними речовинами через неналежне зберігання, оброблення та видалення відходів промисловості; - відсутність системи роздільного збору різних видів відходів призводить до їх змішування, що ускладнює їх подальше оброблення та відновлення; - втрата ресурсоцінних матеріалів; - підвищення санітарно-епідеміологічної небезпеки поблизу промислових підприємств через зберігання відходів безпосередньо на їх території.	- території ПЗФ; - урбанізовані озеленені території; - біорізноманіття.
Відходи будівництва та знесення	1. Наявність великої кількості неврахованих джерел утворення відходів будівництва та знесення (приватні підприємства та особи, які здійснюють будівництво і ремонт будинків і приміщень). 2. Включення відходів будівництва та знесення, що утворюються від населення, до складу ПВ. 3. Низький рівень використання вторинної сировини з відходів будівництва та знесення. 4. Знесення будівель та споруд без попереднього розбору та демонтажу та використання відходів такого розбору для рециклінгу.	на сьогодні всі відходи будівництва та знесення жителями громади змішуються з побутовими відходами та вивозяться за межі громади за договорами або потрапляють на несанкціоновані місця розміщення відходів; також це призводить до втрати ресурсоцінних матеріалів, оскільки оброблені відходи будівництва та знесення мають досить широке застосування, а саме: повторне будівництво, ремонт доріг, отримання високоякісного щебеню, отримання скловолкна та піноскла; часто при будівельних або ремонтних роботах використовують небезпечні будівельні матеріали, і їх захоронення що може загрожувати навколишньому середовищу.	- підземні води; - атмосферне повітря; - ґрунти; - території ПЗФ; - урбанізовані озеленені території; - біорізноманіття.
Медичні відходи	1. Відсутність правил управління медичними відходами для населення. 2. Відсутність пунктів приймання медичних відходів від населення. 3. Неналежний нагляд та контроль за додержанням ліцензіатами ліцензійних умов здійснення господарської діяльності з управління небезпечними відходами. 4. Недостатнє фінансування системи управління медичними відходами в межах реалізації РПУВ.	- змішування населенням медичних відходів з побутовими призводить до накопичення особливо небезпечних та токсичних речовин у ґрунті, водних об'єктах що межують з полігонами ПВ у великих концентраціях, що призводить до порушення природної екосистеми. - такі небезпечні речовини виявляють є стійкими до розкладу порівняно з природними компонентами, негативно на них впливають, навіть у низьких концентраціях (особливо на водну фауну), створюється	- підземні води; - атмосферне повітря; - ґрунти; - території ПЗФ; - урбанізовані озеленені території; - біорізноманіття.

		накопичувальний та підсилюючий ефекту небезпечних явищ.	
Небезпечні відходи. Відпрацьовані нафтопродукти. Відходи, що містять СОЗ. Відходи, що містять поліхлоровані дифеніли / поліхлоровані терфеніли, непридатні до використання хімічні засоби захисту рослин	- Відсутня розвинена інфраструктура відновлення таких відходів. - Неналежний нагляд та контроль за підприємствами, що надають послуги у сфері управління відпрацьованими нафтопродуктами. - Ігнорування суб'єктами господарювання необхідності подання звітності. - Підприємства, що надають послуги у сфері управління відпрацьованими нафтопродуктами, не завжди дотримуються законодавства у сфері управління небезпечними відходами, ігнорують отримання необхідних дозвільних документів та здійснюють несанкціоноване викидання небезпечних відходів. - Недосконалість нормативно-правової бази у сфері управління відходами, що містять СОЗ. - Небезпечність стійких органічних забруднювачів від складування та захоронення таких відходів.	- відсутність інформації щодо утворення та обліку небезпечних відходів у складі побутових відходів в громаді; - стан місць накопичення непридатних небезпечних відходів на територіях підприємств незадовільний та існують значні ризики його погіршення з переходом в незадовільний; - це посилює вплив на довкілля, призводить до погіршення якості повітря та ґрунту (перевищення ГДК за забруднюючими речовинами) в районі місць накопичення цих відходів; - можливість потрапляння таких відходів до місць, не призначених для їх відновлення.	- підземні води; - атмосферне повітря; - ґрунти; - території ПЗФ; - урбанізовані озеленені території; - біорізноманіття.
Небезпечні відходи, що містять ртуть	- Недостатня обізнаність населення щодо небезпечності цього виду відходів. - Відсутність обліку як за окремою категорією.	- потрапляння небезпечних відходів з залишками ртуті до змішаних побутових відходів, що забруднює безпечних ПВ та унеможливорює їх відновлення. - можливість отруєння персоналу, що працює на об'єктах оброблення відходів такими залишками ртуті; - забруднення довкілля потенційно небезпечними хімічними речовинами.	- підземні води; - атмосферне повітря; - ґрунти; - території ПЗФ; - урбанізовані озеленені території; - біорізноманіття.
Транспортні засоби, строк експлуатації яких закінчився	- Відсутність ефективної політики у сфері управління транспортними засобами, строк експлуатації яких закінчився. - Наявність незареєстрованих/неврахованих суб'єктів господарювання, які надають послуги з приймання та/або розбирання транспортних засобів, строк експлуатації яких закінчився, що призводить до їх складування на ділянках не призначених для цього. - Відсутність фактичної звітності від суб'єктів господарювання	- погіршення екологічного стану довкілля, підвищення екологічної небезпеки поблизу таких об'єктів; - потрапляння списаних ТЗ до місць захоронення побутових відходів.	- підземні води; - атмосферне повітря; - ґрунти; - території ПЗФ; - урбанізовані озеленені території; - здоров'я населення; - біорізноманіття.

	про транспортні засоби, строк експлуатації яких закінчився.		
Відходи деревообробної промисловості та лісового господарства	- Відсутність належної інфраструктури оброблення таких відходів. - Низька ефективність управління відходами деревини, здебільшого видалення шляхом спалювання. - Нестача об'єктів інфраструктури для оброблення цієї категорії відходів, зокрема необхідного обладнання для компостування. - Непрозорість статистичної інформації.	- збільшення викидів парникових газів через неконтрольоване накопичення відходів; - складність в організації ефективної переробки та використання ресурсів; - відсутність належного контролю за викидами під час спалювання таких відходів; складність визначення фактичних об'ємів утворення цих відходів; - втрата ресурсноцінних матеріалів.	- підземні води; - атмосферне повітря; - ґрунти; - території ПЗФ; - урбанізовані озеленені території; - здоров'я населення; - біорізноманіття.

Для поліпшення ситуації у Вишківській СТГ у сфері управління відходами та вирішення наявних і потенційних екологічних проблем та пов'язаних з ними ризиків необхідний комплекс заходів, спрямованих на зменшення забруднень та впливу на здоров'я населення, а також соціально-економічних заходів, спрямованих на підвищення якості життя. Для громади, розташованої у заплаві р. Тиса на державному кордоні з Румунією, з двома бальнеологічними курортами та територіями, пропонованими до включення до Смарагдової мережі, ці заходи мають одночасно забезпечувати захист водних об'єктів транскордонного басейну, зон санітарної охорони родовищ мінеральних і термальних вод та природоохоронних територій.

Визначення та облаштування місць розташування будь-яких об'єктів управління відходами (майданчиків роздільного збирання, пунктів збору небезпечних відходів, місць тимчасового зберігання) буде здійснюватися з неухильним дотриманням вимог екологічної безпеки. Відповідно до ст. 3 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища», будь-яка діяльність громади має гарантувати екологічну безпеку для життєдіяльності людей, а згідно ст.55 - здійснення операцій з оброблення відходів дозволяється лише за наявності дозволу на здійснення операцій з оброблення відходів на визначених місцевими радами територіях з дотриманням санітарних та екологічних норм.

Розміщення вказаних об'єктів має відповідати вимогам ДБН Б.2.2-12:2019 «Планування та забудова територій» та наказу Міністерства охорони здоров'я України від 19 червня 1996 р. № 173 «Про затвердження Державних санітарних правил планування та забудови населених пунктів», ДБН В.2.4-2-2005 «Полігони твердих побутових відходів. Основні положення проєктування»; ДБН В.2.2-35077234-001:2011 «Будинки і споруди. Підприємства сортування та перероблення твердих побутових відходів. Вимоги до технологічного проєктування».

МПУВ спрямований на створення та розвиток комплексної системи управління відходами відповідно до державних будівельних і санітарних норм, тому результатом його впровадження можна очікувати покращення стану навколишнього природного середовища та здоров'я населення, що призведе до створення більш сприятливих умов для життєдіяльності людини.

Згідно з частиною першою статті 40 Закону України «Про управління відходами», захоронення відходів здійснюється на полігонах, що відповідають вимогам законодавства та технологічне обладнання яких забезпечує захист ґрунтових вод, вилучення та знешкодження біогазу та фільтрату, контроль викидів в атмосферне повітря, забруднення ґрунтів і підземних вод; суб'єкт господарювання, який буде здійснює управління полігоном, повинен мати дозвіл на здійснення

операцій з оброблення відходів, а в разі захоронення небезпечних відходів – ліцензію на здійснення господарської діяльності з управління небезпечними відходами.

Заходи МПУВ, посилені належною фінансовою підтримкою, мають забезпечити поступове подолання ключових екологічних проблем у сфері управління відходами як Вишківської СТГ, так і Хустського кластеру загалом, в тому числі пов'язаних з ризиками впливу на здоров'я населення, серед яких:

- 1) Розрив між прогресуючим накопиченням відходів і заходами, спрямованими на запобігання їх утворенню, розширення утилізації, знешкодження та видалення. Для Вишківської СТГ, як і для Закарпатської області загалом, характерною є стійка тенденція до зростання обсягів утворення побутових відходів, зумовлена підвищенням рівня споживання, збільшенням частки пакованих товарів у структурі торгівлі, а також значним курортно-рекреаційним навантаженням, що є особливо відчутним у с. Шаян та с. Велятино і має виражений сезонний характер. Паралельно відбувається зміна морфологічного складу відходів: зростає частка полімерних матеріалів, скляної та комбінованої упаковки (у тому числі через діяльність підприємств з бутілювання мінеральних вод), які повільно розкладаються у природному середовищі і водночас мають ресурсну цінність за умови їх вилучення. Ці процеси відбуваються на фоні несформованої інфраструктури управління відходами – за відсутності системи роздільного збирання, потужностей із сортування та оброблення темпи утворення відходів суттєво випереджають спроможність громади ними управляти. Наслідком цього дисбалансу є підвищений ризик утворення стихійних звалищ, у тому числі у водоохоронній зоні та прибережній захисній смузі р. Тиса, у зонах санітарної охорони родовищ мінеральних і термальних вод та на прилеглих до природоохоронних територій ділянках. Без запровадження заходів, спрямованих на запобігання утворенню відходів, їх роздільне збирання, сортування та передачу на відновлення, цей розрив із часом лише поглиблюватиметься.
- 2) Повна відсутність інфраструктури вилучення та перероблення за окремими видами відходів. Сфера управління побутовими відходами громади не забезпечена об'єктами та системами поводження з великогабаритними побутовими відходами, ремонтними (будівельними) побутовими відходами та відходами електричного та електронного обладнання. Це означає, що зазначені потоки, які мають значний потенціал щодо повторного використання, підготовки до повторного використання та рециклінгу (деревина, метали, інертні матеріали, цінні компоненти електронного обладнання), фактично потрапляють до загального потоку змішаних відходів або розміщуються несанкціоновано - на узбіччях доріг, у ярах та прибережних смугах. Внаслідок цього громада, з одного боку, втрачає ресурсоцінну сировину, а з іншого - отримує додаткові екологічні ризики: відходи електричного та електронного обладнання містять небезпечні компоненти (важкі метали, стійкі органічні сполуки), неконтрольоване поводження з якими створює загрозу забруднення ґрунтів і водних об'єктів. Відсутність спеціалізованих місць приймання таких відходів також позбавляє мешканців легальної та зручної альтернативи, що додатково стимулює несанкціоноване розміщення.
- 3) Недостатня інфраструктура вилучення та зберігання небезпечних відходів. У громаді поки відсутні облаштовані секції чи пункти приймання небезпечних відходів у складі побутових – відпрацьованих батарейок та акумуляторів, ртутовмісних ламп, залишків фарб, розчинників, побутової хімії, ліків із простроченим терміном придатності тощо. Через це небезпечні компоненти потрапляють до загального потоку змішаних побутових відходів і, зрештою, до місць видалення, де стають джерелом надходження токсичних речовин у

ґрунти, поверхневі та підземні води. Для Вишківської СТГ цей ризик посилюється природним геохімічним фоном території: у межах Вишківського рудного поля наявне ртутно-сурм'яне зруденіння, тому додаткове надходження ртуті з відходів є особливо небезпечним. Створення передбачених МПУВ секцій для збирання небезпечних відходів у складі стаціонарних та/або мобільних пунктів роздільного збирання, закупівля спеціалізованих контейнерів та налагодження передачі таких відходів ліцензованим суб'єктам господарювання є необхідною передумовою для виведення небезпечних компонентів із загального потоку відходів та мінімізації відповідних ризиків для довкілля і здоров'я населення.

- 4) Критично низький рівень охоплення населення послугою з управління побутовими відходами та відсутність контейнерної інфраструктури. Послугою охоплено 24,4 % населення громади; наявний контейнерний парк становить 4 одиниці при розрахунковій потребі 5 464 контейнери та 6 контейнерних майданчиків, а збирання здійснюється переважно за безконтейнерною (пакетною) схемою одним вантажним автомобілем. Понад три чверті мешканців фактично поводяться з відходами самостійно – шляхом спалювання у приватному секторі або несанкціонованого розміщення. В умовах частих туманів (60–100 днів на рік) і температурних інверсій у долині Тиси спалювання відходів призводить до накопичення діоксинів, фуранів, бенз(а)пірену та інших канцерогенних речовин у приземному шарі повітря, у тому числі в межах курортних населених пунктів. Розширення охоплення послугою до 50 % у 2030 році та 85 % у 2035 році разом із контейнеризацією є першочерговим заходом МПУВ, який повністю перебуває у компетенції громади.
- 5) Ризики для водних об'єктів транскордонного басейну та зон санітарної охорони родовищ мінеральних і термальних вод. Уся територія громади належить до басейну р. Тиса, яка на ділянці в межах громади виконує функцію державного кордону з Румунією. Висока водопроникність алювіальних відкладів заплави, неглибоке залягання ґрунтових вод, паводковий режим з амплітудою коливань рівня 7–10 м та відсутність централізованого водовідведення створюють умови для швидкого поширення забруднення від несанкціонованих звалищ у поверхневі та підземні води, у тому числі за межі держави. Окремим об'єктом підвищеного захисту є зони санітарної охорони Шаянського родовища мінеральних вод і Велятинського родовища термальних вод, стан яких безпосередньо визначає бальнеологічну цінність та економічну основу громади. Ліквідація несанкціонованих звалищ у прибережній захисній смузі та запобігання їх утворенню є заходом, що має одночасно природоохоронне, санітарне та економічне значення.

5. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ У СФЕРІ ОХОРОНИ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ПОВ'ЯЗАНІ ІЗ ЗАПОБІГАННЯМ НЕГАТИВНОМУ ВПЛИВУ НА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ВСТАНОВЛЕНІ НА МІЖНАРОДНОМУ, ДЕРЖАВНОМУ ТА ІНШИХ РІВНЯХ, ЩО СТОСУЮТЬСЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ, А ТАКОЖ ШЛЯХИ ВРАХУВАННЯ ТАКИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ

Головним зобов'язанням ДДП МПУВ у сфері охорони довкілля Горондівської сільської територіальної громади є відповідність державній екологічній політиці.

Державна екологічна політика - це діяльність державних органів, спрямована на забезпечення конституційного права кожного на безпечне для життя і здоров'я довкілля та на відшкодування завданої порушенням цього права шкоди. Елементом цієї політики є дотримання міжнародних зобов'язань, взятих на себе Україною щодо захисту житті та здоров'я населення, а також охорони навколишнього середовища.

При впровадженні системи управління відходами в Україні враховуються принципи Директив ЄС, зокрема:

- Директиви Європейського Парламенту та Ради 2008/98/ЄС від 19 листопада 2008 року про відходи та скасування деяких Директив;
- Директиви 1999/31/ЄС Європейського парламенту та Ради від 26 квітня 1999 р. про захоронення відходів;
- Директиви 94/62/ЄС Європейського парламенту та Ради від 20 грудня 1994 р. про упаковку та відходи упаковки;
- Директиви 2012/19/ЄС Європейського парламенту та Ради від 4 липня 2012 р. про відходи електричного та електронного обладнання (ВЕЕО);
- Директиви 2006/66/ЄС Європейського парламенту та Ради від 6 вересня 2006 р. про батарейки, батареї та акумулятори і відходи з них та скасування Директиви 91/157/ЄС;
- Директиви 2006/21/ЄС Європейського парламенту та Ради від 15 березня 2006 р. про управління відходами видобувних підприємств та внесення змін і доповнень до Директиви 2004/35/ЄС;
- Рамкова конвенція ООН про зміну клімату від 09.05.1992 р.

Основними міжнародними правовими документами щодо запобігання негативному впливу на здоров'я населення на етапі розроблення та прийняття документів державного планування є Протокол про стратегічну екологічну оцінку (Протокол про СЕО) до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє природне середовище у транскордонному контексті (Конвенція Еспо), ратифікований Верховною Радою України (№562-VIII від 01.07.2015 р.) та Директива 2001/42/ЄС про оцінку впливу окремих планів і програм на навколишнє природне середовище, імплементація якої передбачена Угодою про асоціацію між Україною та ЄС.

Екологічна політика на національному рівні формується Міністерством економіки, довкілля та сільського господарства України.

На стратегічному рівні пріоритети екологічної політики визначені у Законі України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року». Іншим стратегічним документом, що визначає національні екологічні цілі в сфері управління відходами є Національний план управління відходами до 2033 року, затверджений розпорядженням КМУ від 27 грудня 2024 р. № 1353-р.

В Основних засадах (стратегії) державної екологічної політики України на період до 2030 року визначено 5 пріоритетних національних екологічних цілей:

- формування в суспільстві екологічних цінностей і засад сталого споживання та виробництва;
- забезпечення сталого розвитку природно-ресурсного потенціалу України;
- забезпечення інтеграції екологічної політики у процес прийняття рішень щодо соціально-економічного розвитку України;
- зниження екологічних ризиків з метою мінімізації їх впливу на екосистеми, соціально-економічний розвиток та здоров'я населення;
- удосконалення та розвиток державної системи природоохоронного управління.

Шляхи врахування зобов'язань під час підготовки документа державного планування

Під час розроблення МПУВ зобов'язання у сфері охорони довкілля, що встановлені на міжнародному та державному рівнях, враховані перш за все шляхом встановлення цільових показників МПУВ, які визначені з урахуванням зобов'язань, прийнятих Україною.

Крім того, при розробленні МПУВ враховувалися принципи управління відходами, що закріплені на рівні європейського законодавства, зокрема:

- дотримання ієрархії пріоритетів управління відходами;
- принцип «забруднювач платить»;
- принцип запобігання та превентивних дій;
- принципи самодостатності та наближеності;
- принципи передбачливості та сталості, врахування технічних можливостей та економічної ефективності, захисту ресурсів, врахування загальних наслідків для довкілля, здоров'я людини, економіки та соціуму.

При подальшій реалізації цілей МПУВ необхідно дотримуватись екологічних та інших обмежень, встановлених чинним законодавством України, зокрема:

- Законами України: «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про оцінку впливу на довкілля», «Про охорону земель», «Про охорону атмосферного повітря», «Про управління відходами», «Про природно-заповідний фонд України», «Про екологічну мережу України», «Про тваринний світ», «Про рослинний світ», «Про систему громадського здоров'я», «Про землеустрій», «Про побічні продукти тваринного походження, не призначені для споживання людиною»;
- Водним, Земельним, Лісовим кодексами України;
- Державними будівельними нормами: ДБН Б.2.2-12:2019 «Планування та забудова території», ДБН В.2.4-2:2005 «Полігони твердих побутових відходів. Основні положення проєктування», ДБН В.2.2-35077234-001:2011 «Будинки і споруди. Підприємства сортування та перероблення твердих побутових відходів. Вимоги до технологічного проєктування»;
- Державними санітарними правилами планування та забудови населених пунктів, затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 19.06.1996 №173;
- Державними санітарними нормами та правилами «Порядок управління медичними відходами, у тому числі вимоги щодо безпечності для здоров'я людини під час утворення, збирання, зберігання, перевезення, оброблення таких відходів», затвердженими наказом Міністерства охорони здоров'я України від 31.10.2024р. №1827;
- Методикою роздільного збирання побутових відходів, затвердженою наказом Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури України від 13.12.2023 №1130 тощо.

При подальшій реалізації цілей і заходів МПУВ необхідно дотримуватись екологічних та інших обмежень, встановлених на регіональному рівні Закарпатської області, зокрема:

- Регіональною програмою розвитку земельних відносин Закарпатської області на 2026 – 2027 роки;
- Програмою охорони навколишнього природного середовища Закарпатської області на 2024 – 2027 роки;
- Стратегією розвитку Закарпатської області на період до 2027 року (актуалізована і затверджена рішенням пленарного засідання сімнадцятої сесії VIII скликання Закарпатської обласної ради від 19.12.2024 № 1216).

При подальшій реалізації цілей і заходів МПУВ необхідно дотримуватись екологічних та інших обмежень і зобов'язань, встановлених на муніципальному рівні Горондівської сільської ради, зокрема:

- рішенням Горондівської сільської ради від 31.08.2021 №56 «Про затвердження норм надання послуг з вивезення побутових відходів на території Горондівської територіальної громади»;
- рішенням виконавчого комітету Горондівської сільської ради від 12.03.2025 №40 «Про встановлення тарифу на послугу з управління змішаними побутовими відходами»;
- Програмою охорони навколишнього природного середовища Горондівської територіальної громади на 2025-2026 роки, затвердженою рішенням Горондівської сільської ради від 16.12.2025 №1803;
- Програмою благоустрою населених пунктів Горондівської територіальної громади на 2026 рік, затвердженою рішенням Горондівської сільської ради від 16.12.2025 №1802.

При впровадженні завдань і заходів МПУВ, передбачених додатком 17 до МПУВ, необхідно дотримуватись наступних зобов'язань щодо охорони довкілля:

- забезпечення процедури ОВД для об'єктів, щодо яких законодавством передбачена така процедура у відповідності до Закону України «Про оцінку впливу на довкілля»;
- відповідно до вимог Закону України «Про охорону атмосферного повітря» планування заходів щодо збереження та відновлення природного стану атмосферного повітря, створення сприятливих умов для життєдіяльності, забезпечення екологічної безпеки та запобігання шкідливому впливу атмосферного повітря на здоров'я людей та навколишнє природне середовище;
- відповідно до вимог Земельного Кодексу України та Законів України «Про охорону земель» та «Про землеустрій» планування заходів щодо забезпечення раціонального використання та охорони земель;
- забезпечення виконання вимог Водного Кодексу України, реалізацію заходів щодо запобігання забрудненню водних об'єктів стічними (дощовими, сніговими) водами, заходів щодо попередження забруднення підземних вод, заходів по недопущенню скиду стічних вод, використовуючи рельєф місцевості;
- передбачити джерела водопостачання, будівництво водопровідних мереж до об'єктів управління з відходами;
- забезпечити дотримання правового режиму поясів зон санітарної охорони відповідно до вимог Постанови Кабінету Міністрів України «Про правовий режим зон санітарної охорони водних об'єктів» від 18.12.1998 №2024;
- передбачити споруди очищення стічних вод та атмосферного повітря від об'єктів управління відходами;

- забезпечення дотримання розмірів санітарно-захисних зон від об'єктів управління відходами до забудови населених пунктів відповідно до Державних санітарних правил планування та забудови населених пунктів, затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 19.06.1996р. №173;
- забезпечення дотримання меж прибережних захисних смуг водних об'єктів громади - річки Латориці, магістральних меліоративних каналів Серне і Коропець, ставкових угідь - та встановленого режиму господарювання в їх межах відповідно до статей 88, 89 Водного кодексу України, а також розміщення об'єктів управління відходами поза зонами затоплення і підтоплення паводковими водами з урахуванням неглибокого залягання ґрунтових вод (1,5-4 м);
- передбачити ресурсозберігаючі, захисні, відновлювальні, санітарні та охоронні технічні заходи стосовно зменшення негативного впливу на навколишнє середовище і щодо запобігання розвитку небезпечних процесів;
- передбачити благоустрій та озеленення територій об'єктів управління відходами, у тому числі озеленення санітарно-захисних зон відповідно до діючих норм;
- визначення місць розташування відповідних об'єктів управління відходами має здійснюватися з урахуванням пріоритету вимог екологічної безпеки (ст. 3 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища», ст. 3 Закону України «Про охорону земель»), збереження заплавних екосистем долини Латориці та водоохоронних територій, забезпечення дотримання вимог природоохоронного та іншого законодавства, а також затвердженої у встановленому порядку містобудівної документації.

Конкретні заходи щодо захисту довкілля вживатимуться відповідно до специфіки окремих джерел впливу.

Оцінка потенційних впливів на навколишнє середовище та людей встановила, що окрім позитивних, МПУВ може мати певний негативний вплив на довкілля у разі відсутності належного контролю за таким впливом. При цьому саме здоров'я населення розглядається як інтегральний показник якості довкілля, оскільки стан атмосферного повітря, водних ресурсів, ґрунтів та санітарний стан територій безпосередньо визначають умови життєдіяльності мешканців громади.

Наслідки для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, це будь-які ймовірні наслідки для флори, фауни, біорізноманіття, ґрунту, клімату, повітря, води, ландшафту (включаючи техногенний), природних територій та об'єктів, безпеки життєдіяльності населення та його здоров'я, матеріальних активів, об'єктів культурної спадщини та взаємодія цих факторів.

За походженням екологічний вплив може бути первинним, тобто безпосередньо пов'язаним з впливом проєкту на екосистему (забруднення атмосфери при будівництві та експлуатації об'єктів оброблення чи видалення відходів), і вторинним, що є наслідком первинних змін в екосистемі. Для здоров'я населення визначальними є саме вторинні впливи: тривале проживання поблизу неналежно облаштованих місць видалення відходів асоціюється з підвищеними ризиками захворювань органів дихання (через пилове та газове забруднення повітря), шлунково-кишкових та інфекційних захворювань (через мікробіологічне забруднення води і ґрунтів, поширення переносників інфекцій - гризунів, комах, безпритульних тварин), а також алергічних реакцій та загального зниження якості життя через неприємні запахи і погіршення естетичного стану територій. небезпечні компоненти у складі побутових відходів (важкі метали, ртуть із ламп та термометрів, залишки агрохімікатів і побутової хімії) при потраплянні у ґрунти та водоносні горизонти здатні спричиняти хронічні токсичні впливи, які проявляються у довгостроковій перспективі. Саме тому запобігання цим впливам на етапі планування системи управління відходами є ключовим механізмом охорони громадського здоров'я.

Очікуваними наслідками реалізації МПУВ є зниження навантаження на довкілля, пов'язаного з утворенням відходів та управлінням ними, і, як безпосередній результат – зменшення ризиків для здоров'я мешканців громади. Ліквідація несанкціонованих звалищ, охоплення населення якісними послугами зі збирання відходів, виведення небезпечних компонентів із загального потоку відходів та впорядкування поводження з медичними відходами прямо зменшують кількість джерел санітарно-епідеміологічної небезпеки на території громади. Особливого значення це набуває для Вишківської СелТГ як громади, розташованої в заплаві р. Тиса на державному кордоні з Румунією, з двома родовищами мінеральних і термальних вод: за відсутності централізованого водовідведення якості води у джерелах нецентралізованого водопостачання, якими користується значна частина населення, безпосередньо залежить від санітарного стану водозбірної території, а висока водопроникність алювіальних відкладів і неглибоке залягання ґрунтових вод прискорюють проникнення забруднення. Тому усунення стихійних звалищ у прибережній захисній смузі Тиси та в зонах санітарної охорони Шаянського і Велятинського родовищ є водночас заходом захисту питного водопостачання, бальнеологічного ресурсу громади та запобігання транскордонному забрудненню басейну Дунаю.

Тому детальний опис вторинних, кумулятивних, коротко-, середньо- та довгострокових (1, 3–5 та 10–15 років відповідно), позитивних і негативних наслідків, у тому числі кількісна оцінка ризиків для здоров'я населення, може бути здійснений на етапі реалізації конкретних інфраструктурних проєктів у межах процедури оцінки впливу на довкілля та моніторингу заходів реалізації ДДП МПУВ.

Табл.10. Оцінка ймовірного впливу МПУВ на складові довкілля

Чи може реалізація МПУВ спричинити	Негативний вплив			Пом'якшення ситуації, що існує	Примітка
	так	ні	ймовірно		
Атмосферне повітря			+	+	Створення об'єктів інфраструктури оброблення відходів призведе до утворення додаткових стаціонарних джерел викидів.
1.Збільшення викидів забруднюючих речовин від стаціонарних джерел					
2. Збільшення викидів забруднюючих речовин від пересувних джерел	+				Розвиток системи збирання та перевезення побутових відходів, збільшення автопарку сміттєвозів призведуть до збільшення викидів.
3. Погіршення якості атмосферного повітря		+		+	Окремі проєктні рішення, передбачені МПУВ, призведуть до утворення додаткових джерел дифузних викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря. При цьому це не буде призводити до забруднення атмосферного повітря до рівнів, що перевищують нормативно допустимий.
4.Появу джерел неприємних запахів			+	+	Створення об'єктів роздільного збору відходів може призводити до появи джерел неприємних запахів. За умови дотримання вимог законодавства це не повинно призводити до виникнення несприятливих для населення ситуацій. Реалізація окремих заходів МПУВ, з іншого боку, буде супроводжуватися поліпшенням якості атмосферного повітря.
Кліматичні зміни		+			Загалом очікуваний наслідок впровадження МПУВ - позитивний вплив запобігання кліматичним змінам через зниження викидів парникових газів при реалізації заходів з оброблення відходів. Реалізація окремих заходів МПУВ може супроводжуватися додатковими емісіями викидів парникових газів, але їх кількість буде нівельована за рахунок позитивних впливів на компоненти довкілля інших заходів.
1.Зміни повітряних потоків, вологості, температури або ж будь-які локальні чи регіональні зміни клімату					
2.Вплив на зміну клімату (збільшення викидів парникових газів)		+			
3.Пом'якшення наслідків зміни клімату та адаптація до них		+			
Водні ресурси		+			Позитивний вплив реалізації заходів МПУВ на водні ресурси полягає у зниженні забруднення поверхневих та підземних вод за рахунок зменшення кількості несанкціонованих сміттєзвалищ, будівництва нової інфраструктури оброблення відходів Хустського кластеру і забезпечення екологічно безпечного її функціонування.
1.Збільшення обсягів скидів у поверхневі води					
2.Будь-які зміни якості поверхневих вод (зокрема таких показників, як температура, розчинений кисень, прозорість, але не обмежуючись ними)		+			
3.Збільшення скидання шахтних і кар'єрних вод у водні об'єкти		+			
4.Значне зменшення кількості води, що використовується для		+			

водопостачання населенню					
5.Збільшення навантаження на каналізаційні системи та погіршення якості очистки стічних вод		+			
6.Появу загроз для людей і об'єктів, пов'язаних з водою (зокрема таких, як паводки або підтоплення)		+			
7.Зміни напрямків і швидкості течії поверхневих вод або обсягів води будь-якого поверхневого водного об'єкта		+			
8.Порушення гідрологічного та гідрохімічного режиму малих річок регіону		+			
9.Зміни напряму або швидкості потоків підземних вод		+			
10.Зміни обсягів підземних вод (шляхом відбору чи скидів або ж шляхом порушення водоносних горизонтів)		+			
11.Забруднення підземних водоносних горизонтів		+		+	Реалізація заходів МПУВ призведе до зменшення забруднення від несанкціонованих звалищ, зменшення обсягів захоронення відходів через систему роздільного збору та рециклінгу.
Управління відходами		+		+	МПУВ містить заходи, спрямовані на зменшення кількості утворення промислових відходів, проте якщо буде відбуватися загальне зростання промислового потенціалу, як це відбувається в Закарпатській області, це може супроводжуватися збільшенням обсягів утворення відходів.
1.Збільшення кількості утворюваних побутових відходів					
2.Збільшення кількості утворюваних чи накопичених промислових відходів			+	+	
3.Збільшення кількості небезпечних відходів			+	+	
4.Спорудження об'єктів управління відходами, які можуть мати значний вплив на довкілля	+			+	Окремі об'єкти інфраструктури управління відходами, створення яких передбачається МПУВ, відносяться до таких, що можуть мати незначний вплив на довкілля.
5.Утворення або накопичення радіоактивних відходів		+			Реалізація заходів МПУВ не призведе до утворення або накопичення радіоактивних відходів
Земельні ресурси		+			Реалізація МПУВ не призведе до підсилення вітрової або водної ерозії ґрунтів, змін у топографії або в характеристиках рельєфу, появи таких загроз, як землетруси, зсуви, селеві потоки, провали землі та інші подібні загрози. Зміни в структурі земельного фонду будуть пов'язані зі створенням об'єктів інфраструктури управління відходами. Дотримання вимог щодо розміщення та функціонування запланованих об'єктів дозволить мінімізувати їх негативний вплив на земельні ресурси Вишківської селищної територіальної громади.
1.Порушення, переміщення, ущільнення ґрунтового шару					
2.Посилення вітрової або водної ерозії ґрунтів		+			
3.Зміни в топографії або в характеристиках рельєфу		+			
4.Появу таких загроз, як землетруси, зсуви, селеві потоки, провали землі та інші подібні загрози		+			
5.Суттєві зміни в структурі земельного фонду, чинній або планованій практиці використання земель		+			

6.Виникнення конфліктів чи соціальної напруги, пов'язаних з земельними ресурсами		+			
Об'єкти природно-заповідного фонду, екомережа та біорізноманіття		+			МПУВ не передбачається реалізація заходів, що можуть призвести до негативного впливу на біорізноманіття, існуючі об'єкти природно-заповідного фонду та екомережу чи Смарагдову мережу. МПУВ не передбачаються заходи з зменшення площ об'єктів ПФЗ чи Смарагдової мережі, початок діяльності об'єктів управління відходами у безпосередній близькості або на їх території.
1.Негативний вплив на об'єкти природно-заповідного фонду					
2.Негативний вплив на екомережу, Смарагдову мережу		+			
3.Зміни у кількості видів рослин або тварин, їхній чисельності або територіальному представництві		+			
4.Порушення або деградацію середовищ існування диких видів тварин		+			Очікується, що реалізація МПУВ призведе до загального поліпшення стану довкілля, його рекреаційних можливостей та естетичних показників об'єктів довкілля через ліквідацію несанкціонованих звалищ, забезпечення населення якісними та доступними послугами у сфері управління відходами, ліквідації та/або приведення у відповідність до екологічних вимог інших місць зберігання або видалення відходів. МПУВ не передбачається реалізація заходів, що можуть призвести до негативного впливу на добробут і здоров'я населення. Очікується, що реалізація МПУВ буде мати лише опосередкований вплив на здоров'я населення через прямі впливи на складові довкілля, поліпшення яких має призвести до зниження рівня захворюваності населення області та покращення умов його життєдіяльності.
Рекреаційні зони та культурна спадщина, здоров'я населення		+			
1.Зміни в локалізації, розміщенні, щільності та зростанні кількості населення будь-якої території					
2. Вплив на стан забезпечення житлом або виникнення нових потреб у житлі		+			
3.Суттєвий вплив на транспортну систему, зміни в структурі транспортних потоків		+			Передбачається, що реалізація МПУВ забезпечить населення якісними та доступними послугами у сфері управління побутовими відходами.
4.Необхідність будівництва нових об'єктів для забезпечення транспортних сполучень		+			
5.Потреби в нових або суттєвий вплив на наявні комунальні послуги		+		+	
6.Появу будь-яких реальних або потенційних загроз для здоров'я людей		+		+	
Екологічне управління та моніторинг		+		+	МПУВ, у відповідності до РПУВ Закарпатської області включає напрям діяльності, спрямований на створення та розвиток інституційної структури регіональної системи управління відходами, у т.ч. зміцнення кадрового потенціалу у сфері управління відходами та вдосконалення системи інформаційного забезпечення сфери управління відходами. Очікується позитивний вплив.
1.Послаблення правових і економічних механізмів контролю в галузі екологічної безпеки					
2.Погіршення екологічного моніторингу		+		+	Кожним структурним підрозділом Вишківської СелТГ, що є відповідальним за моніторинг реалізації МПУВ, у межах своєї компетенції буде розроблено план моніторингу реалізації МПУВ та встановлена процедура виконання моніторингу. Очікується позитивний вплив.

3.Усунення механізмів впливу ОМС на процеси екологічного управління		+		+	МПУВ включає напрям діяльності, спрямований на створення та розвиток інституційної структури регіональної системи управління відходами, у т.ч. зміцнення кадрового потенціалу у сфері управління відходами та вдосконалення системи інформаційного забезпечення сфери управління відходами. Реалізації МПУВ передбачає підсилення системи екологічного управління на рівні усіх ключових учасників: органів державного управління, місцевого самоврядування, суб'єктів господарювання та населення.
4.Стимулювання розвитку екологічно небезпечних галузей виробництва		+			Реалізація МПУВ не передбачає розроблення, суттєве вилучення чи використання природних ресурсів.
5.Підвищення рівня використання будь-якого виду природних ресурсів		+			
6.Суттєве вилучення будь-якого невідновного ресурсу		+			
7.Збільшення споживання значних обсягів палива або енергії	+			+	Реалізація заходів МПУВ зі створення пунктів роздільного збирання побутових відходів на території Вишківської СелТГ, облаштування контейнерних майданчиків та оновлення парку спеціалізованої техніки може супроводжуватися несуттєвим збільшенням обсягів споживання палива та енергії як під час облаштування, так і під час експлуатації. Водночас скорочення обсягів змішаних відходів, що вивозяться за межі громади, зменшуватиме питомі витрати палива на перевезення.
8.Суттєве погіршення якості природного середовища		+		+	Негативні впливи на довкілля, що будуть виникати при створенні та експлуатації об'єктів управління відходами, за належної експлуатації і дотримання законодавчих вимог не будуть перевищувати нормативно допустимих рівнів. Це буде також забезпечуватись застосуванням сучасних технічних рішень та проходженням процедури ОВД такою планованою діяльністю.
9.Поява можливостей для досягнення короткострокових цілей, які ускладнюватимуть досягнення довготривалих цілей у майбутньому					МПУВ включає діяльність, спрямовану на підвищення екологічної свідомості населення. Такі заходи, якщо їх аналізувати окремо, не призведуть до суттєвих поліпшень. При цьому системна робота з населенням протягом тривалого часу дозволить отримувати суттєві позитивні результати.
10.Впливи на довкілля або здоров'я людей, які самі по собі будуть незначними, але у сукупності викличуть значний негативний екологічний ефект, негативний прямий або опосередкований вплив на добробут людей		+			

Вплив на здоров'я та добробут населення

Реалізація МПУВ матиме переважно опосередкований, але системний позитивний вплив на здоров'я населення через прямі впливи на складові довкілля. Основні механізми такого впливу:

Поліпшення якості атмосферного повітря у місцях проживання людей досягатиметься за рахунок ліквідації несанкціонованих звалищ, які є джерелами пилю, продуктів гниття та періодичних загорянь із викидами токсичних продуктів горіння. Це сприятиме зниженню ризиків захворювань органів дихання, насамперед серед вразливих груп - дітей, осіб похилого віку та людей із хронічними захворюваннями.

Захист водних ресурсів як джерела питного водопостачання забезпечуватиметься через усунення джерел надходження фільтрату та небезпечних речовин у поверхневі й підземні води,

що зменшить ризики шлунково-кишкових, інфекційних та хронічних токсичних захворювань, пов'язаних із споживанням забрудненої води.

Виведення небезпечних та медичних відходів із загального потоку (створення секцій збирання небезпечних відходів, налагодження поводження з медичними відходами відповідно до вимог ДСанПіН) усуне ризики травмування, інфікування та токсичного впливу як для працівників сфери поводження з відходами, так і для населення загалом.

Поліпшення санітарного стану територій зменшить кормову базу та середовища існування переносників інфекційних захворювань (гризунів, комах), що є класичним заходом первинної профілактики у громадському здоров'ї.

Психоемоційний та соціальний добробут мешканців покращуватиметься завдяки естетичному впорядкуванню територій, зростанню рекреаційної привабливості громади та формуванню відчуття захищеності і якісного життєвого середовища, що особливо важливо для громади з туристично-рекреаційною спеціалізацією.

Потенційні негативні впливи на здоров'я (шум, пил і викиди при облаштуванні та експлуатації об'єктів інфраструктури збирання і сортування відходів, можлива поява джерел неприємних запахів) мають локальний, короткостроковий характер і за умови дотримання санітарного законодавства, належної експлуатації обладнання та своєчасного вивезення відходів не призводитимуть до перевищення гігієнічних нормативів і виникнення несприятливих для населення ситуацій.

Кумулятивний вплив

Реалізація заходів, передбачених МПУВ, є безпечною для довкілля та здоров'я людей: жодних негативних наслідків, що могли б підсилити один одного, не виявлено. Вплив на навколишнє середовище та жителів Вишківської СелТГ залишатиметься в межах норми без будь-яких прихованих загроз для життєдіяльності та здоров'я населення.

У разі реалізації заходів МПУВ можна очікувати позитивного кумулятивного і мультиплікативного ефектів покращення стану довкілля та здоров'я населення у середньо- і довгостроковій перспективі. Сукупна дія заходів - зменшення забруднення повітря, води і ґрунтів, виведення небезпечних компонентів із потоку відходів, підвищення санітарної культури населення - формуватиме синергійний оздоровчий ефект, який проявлятиметься у поступовому зниженні рівня екологічно обумовленої захворюваності мешканців Вишківської СелТГ та інших громад Хустського кластеру, покращенні демографічних показників та якості життя. Довгострокові наслідки від реалізації МПУВ пов'язані із запровадженням системи управління відходами, створенням нових об'єктів управління відходами, рекультивацією несанкціонованих місць розміщення побутових та промислових відходів.

Системна та поетапна реалізація заходів МПУВ дозволить отримати підсилення позитивного ефекту, спрямованого на зменшення обсягів захоронення побутових відходів, усунення ризиків забруднення довкілля медичними та небезпечними відходами, збереження природно-заповідних територій Вишківської СелТГ та Хустського кластеру, а в кінцевому підсумку - на збереження і зміцнення здоров'я населення громади як головного пріоритету державної екологічної політики.

Коротко-, середньо- та довгострокові наслідки (1, 3–5, 10–15 років) проявлятимуться внаслідок будівництва та введення в експлуатацію об'єктів кластерної інфраструктури оброблення відходів.

Узагальнені результати визначення ймовірних наслідків для довкілля, в тому числі здоров'я населення, від реалізації цілей і завдань, визначених у проєкті МПУВ, представлені в таблиці 11.

Табл. 11. Узагальнені результати визначення ймовірних наслідків для довкілля від реалізації цілей і завдань МПУВ

Територія	Атмосферне повітря	Клімат	Водне середовище	Ґрунти	Об'єкти ПЗФ. Смарагдова мережа	Культурна спадщина	Біорізноманіття	Здоров'я населення
Виробничі території	П/ДС/М/К	М/Нп/КС	М/Нп/КС	Нп/М/КС	0	0	М/КС	М/КС
Сельбищні території	П/ДС/М/К	М/Нп/КС	М/Нп/КС	Нп/М/КС	0	0	М/КС	М/КС
Комунальні території	П/ДС/М/К	М/Нп/КС	М/Нп/КС	Нп/М/КС	0	0	М/КС	М/КС
Ландшафтно-рекреаційні території	П/ДС/М/К	М/Нп/КС	М/Нп/КС	Нп/М/КС	П/М/ДС	П/М/ДС	М/КС	М/КС

ПОЗНАЧЕННЯ	Пояснення
-2	Значний негативний вплив. Значний негативний вплив слід звести до мінімуму із застосуванням заходів щодо пом'якшення наслідків, щоб він став незначним.
-1	Помірний негативний вплив. Цей вплив є прийнятним.
0	Немає впливу.
+1	Негативні наслідки не очікуються за умови дотримання існуючих стандартів і процедури (або помірний позитивний вплив).
+2	Значний позитивний вплив.
(?)	Значення впливу не може бути оцінено з певністю через відсутність даних про компоненти довкілля, заплановану діяльність або з інших причин.
П/Нп	Прямий / Непрямий
ДС/СС/КС	Довгостроковий (10-15 років) / Середньостроковий (3-5 років) / Короткостроковий (1 рік)
М/Р	Місцевий / Регіональний
К/С/ТрК	Кумулятивний / Синергічний / Транскордонний

Узагальнюючи результати проведеної оцінки, можна констатувати, що реалізація цілей і завдань МПУВ на всіх функціональних типах територій громади (виробничих, сельбищних, комунальних та ландшафтно-рекреаційних) характеризується переважанням позитивних, місцевих за масштабом впливів, які у короткостроковій перспективі можуть супроводжуватися помірними, прийнятними негативними проявами (шум, пил, викиди від пересувних джерел на етапі облаштування інфраструктури), а у середньо- та довгостроковій перспективі забезпечать стійке поліпшення стану атмосферного повітря, водного середовища, ґрунтів та санітарних умов проживання населення. Значущого негативного впливу на об'єкти природно-заповідного фонду, території Смарагдової мережі, біорізноманіття та об'єкти культурної спадщини не прогнозується, а для ландшафтно-рекреаційних територій очікується прямий довгостроковий позитивний ефект. Ідентифіковані потенційні негативні впливи є керованими: за умови дотримання санітарного та природоохоронного законодавства, застосування сучасних технічних рішень, проходження у передбачених законом випадках процедури оцінки впливу на довкілля та здійснення систематичного моніторингу вони не перевищуватимуть нормативно допустимих рівнів і не створюватимуть загроз для здоров'я населення. Таким чином, сукупний баланс наслідків реалізації МПУВ для довкілля та здоров'я мешканців Вишківської селищної територіальної громади оцінюється як позитивний, що підтверджує екологічну обґрунтованість і доцільність затвердження документа державного планування.

7. ЗАХОДИ, ЩО ПЕРЕДБАЧАЄТЬСЯ ВЖИТИ ДЛЯ ЗАПОБІГАННЯ, ЗМЕНШЕННЯ ТА ПОМ'ЯКШЕННЯ НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ ВИКОНАННЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ

Очікуваними наслідками реалізації МПУВ є зниження навантаження на довкілля, пов'язане з утворенням відходів та управління ними. При цьому реалізація заходів зі створення об'єктів інфраструктури управління відходами, модернізації таких об'єктів, а також експлуатація об'єктів управління відходами будуть супроводжуватися додатковими факторами впливу на довкілля.

З метою охорони навколишнього середовища Вишківської СТГ при реалізації цілей МПУВ рекомендовано виконати ряд планувальних і технічних заходів. Такий комплекс заходів повинен реалізовуватись з врахуванням законодавства України щодо охорони навколишнього природного середовища, санітарно-епідеміологічного благополуччя території, місцевого самоврядування.

За результатами проведеного SWOT-аналізу встановлено, що реалізація МПУВ не несе значних загроз для довкілля.

Досягнення встановлених цілей МПУВ та зниження запланованого позитивного екологічного ефекту від реалізації МПУВ можливе у разі неналежного або вибіркового виконання заходів МПУВ та відсутності забезпечення функціонування усіх складових системи управління відходами. Для уникнення можливих негативних наслідків на компоненти довкілля при будівництві та експлуатації об'єктів інфраструктури управління відходами в Вишківській СТГ необхідно:

- обирати місця розташування об'єктів оброблення відходів з урахуванням природних особливостей, ландшафту місцевості, місць розташування територій та об'єктів природно-заповідного фонду, об'єктів історико-культурної спадщини, особливо цінних земель;
- при розташуванні об'єктів оброблення відходів враховувати вимоги щодо дотримання розмірів санітарно-захисних зон;
- для облаштування об'єктів оброблення відходів обирати найбільш енергоефективне основне обладнання.

Додатково, з урахуванням зауважень і пропозицій уповноважених органів, при реалізації МПУВ передбачаються такі заходи. Визначення місць розташування об'єктів управління відходами здійснюється з урахуванням пріоритету вимог екологічної безпеки (стаття 3 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища», стаття 3 Закону України «Про охорону земель»), збереження цінних природоохоронних територій та об'єктів (статті 7, 21, 39, 40 Закону України «Про природно-заповідний фонд України»), збереження оселищ територій, пропонувані до включення до Смарагдової мережі, – «Заплава річки Тиса» та «Авашські гори», з дотриманням режимів зон санітарної охорони Шаянського родовища мінеральних вод і Велятинського родовища термальних вод та недопущенням розміщення об'єктів у межах зон затоплення заплави р. Тиса, а також відповідно до затвердженої містобудівної документації і вимог ДСП 173-96 щодо санітарно-захисних зон.

При здійсненні господарської діяльності, пов'язаної зі зберіганням, обробленням, утилізацією, видаленням, знешкодженням і захороненням відходів, забезпечується дотримання статті 46 Закону України «Про охорону земель»: запобігання або зменшення обсягів утворення відходів, максимальне збереження ґрунтового покриву, зняття, складування, збереження та використання родючого шару ґрунту при рекультиватії земель, запобігання негативному впливу об'єктів поводження з відходами на ґрунтовий покрив прилеглих територій, рекультиватія земельних ділянок після ліквідації об'єктів поводження з відходами. Рекультиватія місць видалення відходів виконується на підставі робочих проєктів землеустрою згідно зі статтею 54 Закону України «Про

землеустрій», статтями 46, 52 Закону України «Про охорону земель» та Правилами, затвердженими постановою Кабінету Міністрів України від 02.02.2022 №86; після набрання чинності враховуються Правила технічної експлуатації полігонів, затверджені наказом Міндовкілля №263 від 10.02.2025 р.

У сфері санітарно-епідемічного благополуччя передбачаються: резервний (змінний) фонд контейнерів для можливості їх санітарної обробки, регулярне миття та дезінфекція контейнерів і контейнерних майданчиків за графіком виконавця послуги, розрахунок орієнтовної кількості обслуговуючого персоналу для виконання всіх операцій поводження з відходами, поводження з медичними відходами відповідно до державних санітарних норм і правил, поводження з побічними продуктами тваринного походження згідно із Законом України «Про побічні продукти тваринного походження, не призначені для споживання людиною» та зберігання гною у вразливих до накопичення нітратів зонах згідно з розділом VI Правил, затверджених наказом Мінагрополітики №382 від 24.11.2021 р.

З метою запобігання пластиковому забрудненню, з урахуванням резолюції UNEA 5/14 щодо розроблення міжнародного юридично обов'язкового документа з протидії пластиковому забрудненню, передбачаються скорочення використання одноразових пластикових виробів, контроль дотримання Закону України «Про обмеження обігу пластикових пакетів на території України», пріоритетний розвиток роздільного збирання полімерної фракції та інформаційні кампанії щодо альтернатив одноразовому пластику.

З метою запобігання, зменшення та пом'якшення можливих негативних наслідків реалізації МПУВ, а також відповідно до вимог пп. 4 і 7 п.2 ст. 11 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» та «Державних санітарних правил планування та забудови населених пунктів», передбачаються такі заходи наведені в таблиці 12.

Табл.12. Заходи запобігання, зменшення та пом'якшення можливих негативних наслідків реалізації МПУВ

Компоненти довкілля	Заплановані заходи:
Атмосферне повітря:	- проведення роз'яснювальних заходів щодо необхідності інвентаризації джерел викидів забруднюючих речовин, суб'єктами, що здійснюють діяльність в Вишківській СТГ, з подальшим отриманням або оновленням дозволів на викиди згідно із актуальних розрахунків і нормативів; - проведення роз'яснювальних заходів щодо необхідності встановлення систем пилогазоочищення та модернізація вентиляційних систем на промислових об'єктах, що здійснюють діяльність в Вишківській СТГ; - запровадження системи моніторингу якості повітря на території громади; - посилення контролю за дотриманням жителями заборони спалювання рослинних решток та побутових відходів; - збільшення площ зелених насаджень у житлових зонах, створення буферних зелених смуг між промисловими об'єктами і житловою забудовою відповідно п. 5.6 Державних санітарних правил планування та забудови населених пунктів; - оптимізація логістики при побудові маршрутів збирання та вивезення відходів, забезпечення мінімально можливого пробігу сміттєвозів для вивезення відходів на регіональний сміттєпереробний об'єкт Хустського кластеру;

	- висадка зелених насаджень (дерев, кущів) навколо об'єктів поводження з відходами для часткового уловлювання пилю та фільтрації повітря.
Водне середовище	- будівництво та модернізація очисних споруд господарсько-побутових стоків та систем водовідведення; - майданчики для тимчасового зберігання відходів, контейнерні парки, майданчики для роздільного збору побутових відходів повинні мати водонепроникне тверде покриття та бути обладнані бортами, щоб унеможливити потрапляння рідких фракцій (інфільтрату) у ґрунт та підземні горизонти; - заборона розміщення об'єктів управління відходами у водоохоронних зонах, зонах затоплення та зсувонебезпечних територіях (згідно зі ст. 88 Водного кодексу). - улаштування систем моніторингу якості вод у прилеглих до об'єктів управління відходами водоймах та свердловинах для своєчасного виявлення забруднення; - забезпечення санітарно-захисних зон від місць накопичення та обробки відходів до водних об'єктів відповідно до ДБН; - використання рельєфу місцевості для запобігання потрапленню забрудненого стоку до джерел водопостачання; - посилення контролю за дотриманням жителями заборони скидання неочищених стічних вод у водні об'єкти; - пошук можливостей з проектування та будівництва локальних очисних установок у населених пунктах Вишківської СТГ ; - створення санітарно-захисних зон навколо водозабірних споруд відповідно, розділу 6 Державних санітарних правил планування та забудови населених пунктів.
Ґрунти та земельні ресурси	у відповідності до ст. 48 Закону України «Про охорону земель» при здійсненні містобудівної діяльності, зокрема, щодо розміщення інфраструктурних об'єктів системи управління відходами в Вишківській СТГ забезпечити: - максимальне збереження площі земельних ділянок з ґрунтовим покривом і рослинним покривом поряд з такими об'єктами; - недопущення порушення гідрологічного режиму земельних ділянок; - зняття та складування у визначених місцях родючого шару ґрунту з наступним використанням його для поліпшення малопродуктивних угідь; - обмеження руху важкої техніки на ділянках з вразливими ґрунтами, - пріоритетне розміщення об'єктів управління відходами - (контейнерних майданчиків, сортувальних станцій, перевантажувальних пунктів, сміттєпереробних об'єктів) на вже порушених або непридатних для сільського господарства землях (землі промисловості, деградовані ділянки); - засівання ділянок навколо об'єктів управління відходами багаторічними травами для запобігання ерозії; - проведення рекультивації деградованих ділянок, особливо в місцях колишніх кар'єрів та стихійних сміттєзвалищ; - проведення роз'яснювальних заходів та посилення контролю за відновлення родючості ґрунтів шляхом впровадження сівозмін і зменшення хімізації землеробства на земельних ділянках комунальної власності, що перебувають у постійному користуванні чи оренді.

Клімат	- планування значних компенсаційних зелених насаджень на етапі благоустрою інфраструктурних об'єктів системи управління відходами в Вишківській СТГ ; - зменшення енергоспоживання та викидів CO₂ в об'єктах управління відходами; - використання відновлювальних джерел енергії (наприклад, сонячних панелей для енергозабезпечення об'єктів інфраструктури управління відходами); - створення умов для компостування або анаеробної переробки органічних відходів, використання компосту з органіки як добрива для підвищення вуглецевої ємності ґрунтів; - розвиток інфраструктури попереднього сортування (сортувальні станції, контейнери з окремими секціями).
Флора, фауна, біорізноманіття	- мінімізація вирубки та максимальне збереження існуючих дерев та чагарників при будівництві інфраструктури з управління відходами в Вишківській СТГ ; - обов'язкове відновлення родючого шару ґрунту через висадка місцевих видів рослин після рекультивації земельних ділянок, зайнятих несанкціонованим складуванням побутових відходів; - контроль за поширення інвазійних видів рослин та запобігання поширенню бур'янів-чужинців на територіях, суміжних з об'єктами управління відходами; - створення бар'єрів та огорож навколо об'єктів управління відходами, що унеможлиблює потрапляння диких тварин до зон оброблення відходів, де вони можуть отруїтися ними або травмуватися; - дотримання «сезону тиші» та обмеження проведення гучних будівельних чи технологічних робіт у період розмноження та гніздування птахів (зазвичай з квітня по липень); - вимога використання біоакустичних відлякувачів або спеціальних сіток на сміттєпереробних об'єктах, з метою запобігання скупченню птахів для збереження їх здоров'я, профілактики поширення інфекцій через перенесення, а також запобігання отруєнню птахів залишками розкладання відходів; - проведення дератизації об'єктів управління відходами виключно екологічно безпечними методами для гризунів та комах, з метою збереження цілісності і безпечності харчових ланцюгів харчування представників фауни (наприклад, щоб хижі птахи не отруїлися гризунами, які з'їли отруту).
Природо-заповідний фонд. Смарагдова мережа	- забезпечити суворе дотримання зон санітарної охорони навколо об'єктів природо-заповідного фонду, визначених в розділі 2.7 цього Звіту; - заборонити розміщення об'єктів управління відходами ближче ніж 50 м від об'єктів природо-заповідного фонду; - регулярно здійснювати першочергове очищення прилеглих до об'єктів ПЗФ територій стихійних нагромаджень відходів.
Управління відходами	- при впровадженні системи управління відходами в Вишківській СТГ використовувати кращі доступні інноваційні засади та технології; - створення сучасної інфраструктури у сфері управління відходами спрямовувати першочергово на зменшення обсягів захоронення відходів;

	- постійно покращувати інфраструктуру збирання та оброблення відходів, зокрема із залученням інвестицій; - налагодити систему роздільного збирання побутових відходів; - стимулювати виокремлення ресурсоцінних відходів, які можуть бути використані повторно або направлені на рециклінг; - здійснювати контроль додержання суб'єктами господарювання правил експлуатації об'єктів оброблення та видалення відходів, вимог санітарного та природоохоронного законодавства щодо забезпечення унеможливлення їх негативного впливу на навколишнє природне середовище та здоров'я населення; - впровадження інформаційно-просвітницьких кампаній для населення щодо зменшення кількості побутових відходів (відмова від надмірного пакування, багаторазові ємності тощо).
Здоров'я населення та соціальне середовище	- впровадження системи збору небезпечних відходів (батарейки, ртутні лампи) у домогосподарствах, що запобігає їх потраплянню в ґрунт та воду, захищаючи здоров'я; - зменшення факторів ризику виникнення інфекційних і неінфекційних захворювань через: забезпечення населення якісною питною водою; покращення управління побутовими відходами; забезпечення належного стану вулично-дорожньої мережі та водовідведення; створення рекреаційних зон для фізичної активності населення. - забезпечення контролю за зберіганням, транспортуванням і утилізацією небезпечних відходів відповідно до санітарних норм; - заборона спалювання побутових відходів, включно з рослинними залишками, на відкритому повітрі; - забезпечення регулярного вивезення відходів та недопущення їх накопичення у житловій забудові; - облаштування санітарно-захисних зон - розміщення об'єктів поводження з відходами на безпечній відстані від житлових кварталів, дитячих установ та закладів охорони здоров'я; - недопущення розміщення стихійних сміттєзвалищ у межах громадських територій та поблизу джерел питного водопостачання; - регулярна дезінфекція екологічно нейтральними та безпечними засобами контейнерних майданчиків і техніки.

Очікувані результати реалізації запланованих заходів:

- створення системи екологічного моніторингу з відкритим доступом до даних (викиди, якість води, повітря, шумове навантаження);
- забезпечення гласності та доступу громадськості до інформації та процесів реалізації нових проєктів у сфері управління відходами в Вишківській СТГ;
- інтеграція питань охорони довкілля до місцевих програм охорони навколишнього природного середовища, охорони здоров'я, розвитку громади тощо;
- зниження рівня забруднення атмосферного повітря;
- зменшення обсягів несанкціонованих скидів стічних вод і локальних забруднень ґрунтів відходами;
- запобігання зниженню показників якості питної води через забруднення підземних вод;
- зменшення рівня захворюваності населення на респіраторні та шлунково-кишкові захворювання внаслідок отруєнь;

- підвищення екологічної свідомості жителів Вишківської СТГ та ширшого залучення громадськості до управління відходами.

З метою попередження негативних екологічних наслідків реалізація запланованих заходів МПУВ має здійснюватися у рамках взаємоузгодженості, у тому числі з врахуванням реалізації заходів РПУВ іншими громадами Хустського кластеру Закарпатської області, зокрема в частині створення об'єктів інфраструктури управління побутовими відходами, розташування яких планується у Хустській міській територіальній громаді (сортувально-перевантажувальне підприємство потужністю 25 тис. т) та в Іршавській територіальній громаді (об'єкт механіко-біологічного оброблення потужністю 55 тис. т з регіональним полігоном у с. Дубрівка). Реалізацію запланованих заходів МПУВ варто здійснювати на засадах міжмуніципального партнерства, із врахуванням темпів впровадження об'єктів інфраструктури управління відходами, зокрема роздільного збору побутового сміття та ресурсоцінних компонентів, іншими громадами Хустського субкластеру – Хустською, Горінчівською та Драгівською.

Вишківська СТГ покладається на потужності сусідніх територіальних громад щодо запровадження системи сортування та роздільного збору побутового сміття, що дозволить уникнути надмірного навантаження щодо захоронення залишків відходів, які неможливо обробити чи відновити, що в свою чергу створює значне антропогенне навантаження на довкілля територіальної громади. Це є особливо важливим з огляду на відсутність у Вишківській СТГ власних місць видалення відходів та жорсткі природоохоронні обмеження її території.

Координація дій між усіма громадами Хустського кластеру гарантує, що цільові показники, визначені РПУВ для кластеру (рециклінг 23 % та обмеження захоронення органіки на рівні 15 %), будуть досягнуті солідарно, що важливо для сталого розвитку як власне територіальних громад, що входять до кластеру, так і для збереження спільних водних ресурсів та транскордонної екосистеми басейну р. Тиса на території України, Румунії та Угорщини.

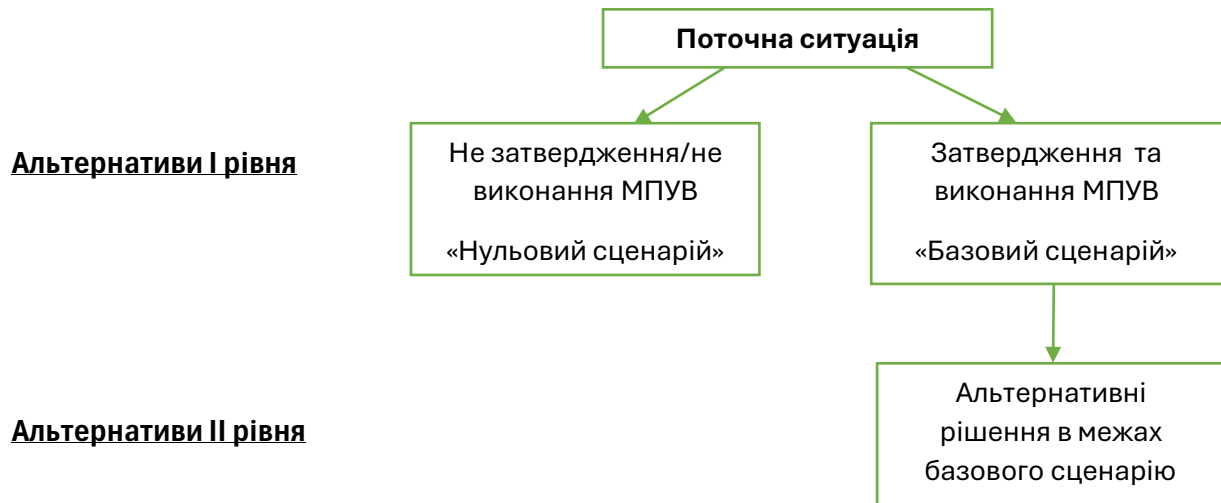
Виконання завдань, передбачених МПУВ сприятиме запобіганню забруднення довкілля, створюватиме сприятливі умови для відтворення природних ресурсів і як наслідок досягнення безпечного для здоров'я людини стану навколишнього природного середовища, що є основою екологічної безпеки.

Обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися

Для аналізу доцільно виділити наступні рівні альтернатив.

Альтернативи I рівня: прийняття або не прийняття (не виконання) МПУВ.

Альтернативи II рівня полягають у можливих альтернативних рішеннях в межах розробленого МПУВ.

«Базовий сценарій» полягає у розробленні, затвердженні і реалізації МПУВ. Прийняття такого сценарію в якості базового обумовлено тим, що він найбільш повно відповідає Регіональному плану управління відходами Закарпатської області до 2034 року та Національному плану управління відходами в Україні до 2033 року.

Альтернативним до базового сценарію є **«нульовий сценарій»**, який охоплює розвиток ситуації за умови не затвердження або не реалізації МПУВ.

При «нульовому сценарії» ситуація в сфері управління відходами буде розвиватися інерційним шляхом, що полягає у прийнятті та реалізації локальних рішень, які можуть мати позитивний екологічний ефект, але не забезпечують істотних поліпшень показників управління відходами на рівні як Вишківської селищної територіальної громади, так і Хустського кластеру загалом. Варіант «нульового сценарію» є потенційно неприйнятним.

«Базовий сценарій» передбачає перехід до комплексного управління відходами у Вишківській СТГ із застосуванням ієрархії та сучасних методів управління відходами, забезпечення дотримання вимог природоохоронного та іншого законодавства, з урахуванням пріоритету вимог екологічної безпеки (ст. 3 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища», ст. 3 та ст. 46 Закону України «Про охорону земель»), збереження цінних природоохоронних територій та об'єктів, врахування вимог статей 7, 26, 28 та інших Закону України «Про природно-заповідний фонд України» щодо дотримання режиму пам'яток природи місцевого значення, питань охорони дикої флори та фауни і природних середовищ існування на територіях, пропонувані до включення до Смарагдової мережі, – «Заплава річки Тиса» та «Авашські гори», дотримання вимог Бернської конвенції (зокрема резолюцій 4 і 6 її Постійного

комітету), режимів зон санітарної охорони Шаянського родовища мінеральних вод і Велятинського родовища термальних вод, а також затвердженої у встановленому порядку містобудівної документації. Такий підхід забезпечить раціональне використання ресурсів, знизить ризики забруднення ґрунтів, водних ресурсів і повітря, покращить здоров'я населення та загалом сприятиме сталому розвитку Вишківської СТГ.

Альтернативні рішення II рівня розглядаються як складніші варіанти розвитку «базового сценарію». Такими варіантами може впровадження «Інтегрованої системи управління відходами в Хустському кластері Закарпатської області» або альтернативні варіанти розподілу Закарпатської області на кластери управління побутовими відходами.

Альтернатива впровадження «Інтегрованої системи управління відходами в Хустському кластері Закарпатської області» передбачає впровадження комплексної системи управління відходами в межах Закарпатської області як єдиної регіональної системи, що включає роздільний збір, переробку, компостування, утилізацію органічних відходів, виробництво біогазу, а також зменшення обсягів відходів на джерелі утворення виключно на об'єктах регіонального рівня. Така альтернатива не розглядається з наступних причин:

- 1) законодавство не містить конкретного визначення інтегрованої системи управління відходами чи документа, який би чітко регламентував можливість її впровадження. Відсутність правової бази робить цей підхід юридично невизначеним і ускладнює його інтеграцію в існуючу систему управління відходами.
- 2) впровадження такої інтегрованої системи управління відходами в межах регіону потребує значних фінансових ресурсів та інвестицій, які можуть бути непосильними для обласного бюджету.
- 3) також впровадження такої інтегрованої системи управління відходами активного залучення та навчання населення до нової системи управління відходами. Це включає зміну поведінки та звичок громадян, що може бути довготривалим процесом і вимагати великих зусиль на проведення освітніх кампаній. Враховуючи, що Закарпатська область і деякі територіальні громади є місцями компактного проживання різних національностей проведення таких освітніх кампаній потребуватиме різного підходу з врахуванням національних культурних і мовних традицій.

З огляду на те, що згідно зі статтею 52 Закону України «Про управління відходами» МПУВ узгоджується з РПУВ, а цільові показники РПУВ є обов'язковими для перенесення до МПУВ, при плануванні системи управління відходами в Вишківській СТГ за основу взято базовий сценарій, визначений Регіональним планом управління відходами Закарпатської області до 2034 року для Хустського кластеру. Такий підхід є виправданим, оскільки РПУВ розроблявся на підставі комплексного аналізу, що включав оцінку демографічних тенденцій у розрізі всіх районів і громад області, широке залучення органів місцевого самоврядування, обґрунтований аналіз тенденцій розвитку регіону та обґрунтований вибір кластеризації з точки зору економічної доцільності й логістики.

Відповідно до РПУВ Хустський кластер об'єднує територіальні громади Хустського району, а розбудова спільної інфраструктури оброблення відходів передбачається у Хустській міській територіальній громаді (сортувально-перевантажувальне підприємство потужністю 25 тис. т), Міжгірській територіальній громаді (сортувально-перевантажувальне підприємство потужністю 10 тис. т) та Іршавській територіальній громаді (сортувальне підприємство потужністю 20 тис. т, об'єкт механіко-біологічного оброблення потужністю 55 тис. т і регіональний полігон у с. Дубрівка). Для Вишківської СТГ самостійне будівництво капіталомістких об'єктів було б економічно недоцільним через недостатній обсяг відходів – прогнозовані РПУВ 6 467 т/рік

становлять близько 12,2 % обсягу Хустського субкластеру. Кластерний підхід дозволяє досягти необхідного масштабу для рентабельної експлуатації спільних об'єктів, враховує транспортну доступність між громадами (23,5 км до СПП у м. Хуст, 36 км від нього до об'єкта МБО) та наявність земельних ділянок, придатних для розміщення об'єктів, що в умовах громади з обмеженим фондом придатних майданчиків – через зони затоплення заплави Тиси, зони санітарної охорони родовищ мінеральних і термальних вод та території, пропоновані до Смарагдової мережі, – є критичним фактором.

Базовий сценарій МПУВ враховує передбачену РПУВ логістичну схему: поетапний перехід від наявної безконтейнерної (пакетної) схеми до збирання щонайменше за двоконтейнерною схемою (змішані та ресурсоцінні відходи), перевезення відходів Вишківської СТГ на сортувально-перевантажувальне підприємство у м. Хуст з подальшим транспортуванням ущільнених залишкових відходів на об'єкт механіко-біологічного оброблення та регіональний полігон у с. Дубрівка Іршавської ТГ. Небезпечні та електронні відходи у складі побутових збираються окремо через стаціонарні пункти роздільного збирання у смт Вишково і с. Велятино та мобільний пункт роздільного збирання і передаються виключно ліцензованим організаціям – це положення прийнято в базовому сценарії МПУВ.

Альтернативний варіант розподілу Закарпатської області на кластери з входженням Вишківської СТГ до іншого кластеру як альтернатива не розглядається, оскільки поділ на кластери та визначення Вишківської СТГ як складової Хустського кластеру проведено за результатами розрахунків балансу мас побутових відходів; будь-яка зміна меж кластерів вимагає зміни юридичного оформлення РПУВ, що значно відтермінує впровадження системи управління відходами, та призведе до зменшення потенціалу оброблення відходів і економічної доцільності розміщення регіональних об'єктів.

Альтернативний варіант розподілу Закарпатської області на кластери управління побутовими відходами з входженням Вишківської СТГ до іншого кластеру як альтернатива не розглядається з наступних причин:

- 1) методологія, яка використовується для розробки сценаріїв з управління побутовими відходами Закарпатської області базується на таких основних критеріях та вимогах, передбачених Законом України «Про управління відходами» та Національним планом управління відходами до 2033 року, і є результатами аналізу існуючої ситуації з управлінням відходами та оцінкою поточних та майбутніх потреб в управлінні відходами з врахуванням результатів аналізу найкращих доступних технологій та стандартів ЄС з урахуванням їх доступності для прикордонного регіону Закарпатської області. Оптимізаційні розрахунки витрат на транспортування відходів і визначення меж кластерів Закарпатської області тісно пов'язані з місцями розташування технологічних центрів майбутніх кластерів. Зміна схеми кластерування Закарпатської області вимагає зміни юридичного оформлення Регіонального плану управління відходами Закарпатської області до 2034 року, що значно відтермінує впровадження системи управління відходами як на регіональному рівні так і на рівні Вишківської СТГ.
- 2) Поділ на кластери Закарпатської області і визначення Вишківської СТГ як складової Хустського кластеру проведено за результатами розрахунків балансу мас побутових відходів, що утворюються. Будь-яка зміна меж кластерів призведе до зменшення існуючого потенціалу оброблення відходів, економічної доцільності розміщення регіональних об'єктів управління відходами.

Відтак в інтересах забезпечення переходу до сучасного управління відходами для ефективного використання відходів як ресурсів та сталого розвитку шляхом запобігання їх утворенню

відповідно до державної та місцевої політики у сфері запобігання утворенню та управління відходами найсприятливішим варіантом для Вишківської СТГ Закарпатської області буде затвердження проєкту МПУВ до 2035 року.

Опис способу, в який здійснювалася стратегічна екологічна оцінка, у тому числі будь-які ускладнення (недостатність інформації та технічних засобів під час здійснення такої оцінки)

Зміст Звіту про СЕО сформований відповідно до пункту 2 статті 11 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку».

З огляду на стратегічний характер проєкту МПУВ ключове значення у виконанні СЕО мали методи стратегічного аналізу. Насамперед, доречним виявилось застосування аналізу контексту стратегічного планування, що передбачає встановлення зв'язків з іншими документами державного планування. Відповідність цілей та завдань МПУВ загальним цілям державної екологічної політики та цілям, завданням, напрямкам галузевих документів державного планування.

Також проведено аналіз поточного стану довкілля, у тому числі здоров'я, в розрізі компонентів довкілля (клімату і факторів, що на нього впливають, атмосферного повітря, водних та земельних ресурсів, біорізноманіття та природоохоронних територій, відходів, здоров'я населення та інфраструктури). Здійснено оцінку ймовірних наслідків виконання цілей та завдань проєкту МПУВ, як на окремі компоненти довкілля, так і на комплексні умови територій - стан довкілля, збереження біорізноманіття, раціональність використання наявних ресурсів, розвиток природних та техногенних процесів, а також вплив на здоров'я населення.

Оцінка кумулятивних ефектів дозволила спрогнозувати потенційний сукупний вплив на стан довкілля, в тому числі здоров'я населення, внаслідок реалізації цілей і завдань МПУВ.

При цьому здійснювалось:

- збір та аналіз інформації про поточний стан складових довкілля, включаючи значення ключових показників в розрізі компонентів довкілля, в т. ч. здоров'я населення;
- визначення можливих чинників змін антропогенного та природного характеру;
- проведення оцінки потенційного впливу цілей на складові довкілля та на стан здоров'я й добробут населення.

До ускладнень, що виникали в процесі проведення стратегічної екологічної оцінки можна віднести:

- відсутність або обмеженість даних з основних проблемних питань через розділення між собою загальнонаціональних, районних та селищних систем збору статистичних даних та даних органів охорони довкілля, охорони здоров'я;
- відсутність методик, що дозволяють здійснювати довгострокові прогнози впливу об'єкту на довкілля;
- відсутність аналізів геохімічних обстежень території Вишківської СТГ, що є суттєвим з огляду на наявність ртутно-сурм'яного зруденіння в межах Вишківського рудного поля та ймовірний підвищений природний геохімічний фон ґрунтів;
- відсутність обстежень стану підземних вод Вишківської СТГ;
- неповнота наданої інформації щодо обсягів утворення та шляхів поводження з окремими видами відходів, зокрема небезпечних, сільськогосподарських, будівельних, електронних тощо через відсутність системи їх збирання;

- відсутність розгалуженої системи моніторингу компонентів довкілля в межах громади (моніторинг повітря, ґрунтів, води);
- обставини, пов'язані зі збройною агресією російської федерації проти України та введенням воєнного стану, у тому числі обмеження доступу до низки кадастрів та інформаційних систем, включаючи призупинення функціонування Публічної кадастрової карти України.

Частину ускладнень, пов'язаних з неповнотою даних щодо обсягів утворення та шляхів поводження з окремими видами відходів, компенсовано використанням розрахункових даних Інтегрованої концепції управління відходами для Хустського кластеру (реєстр місць видалення відходів, прогнозні баланси мас, оптимізаційні розрахунки транспортування), які підлягають уточненню за результатами моніторингу реалізації МПУВ.

Таким чином, стратегічна екологічна оцінка проєкту МПУВ здійснювалась з огляду на зазначені вище обмеження.

9. ЗАХОДИ, ПЕРЕДБАЧЕНІ ДЛЯ ЗДІЙСНЕННЯ МОНІТОРИНГУ НАСЛІДКІВ ВИКОНАННЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ

Відповідно до частини першої статті 17 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» Замовник МПУВ у межах своєї компетенції повинен здійснювати моніторинг наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, один раз на рік оприлюднювати його результати на своєму офіційному веб-сайті у мережі Інтернет та у разі виявлення не передбачених звітом про стратегічну екологічну оцінку негативних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, вживати заходів для їх усунення.

Порядок здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 16.12.2020 р. №1272.

Моніторинг стану довкілля - це перманентний процес, який триває постійно у різних проявах та на різних ділянках, відображує поточний стан довкілля (включаючи здоров'я та умови життя населення), його зміни та сприяє накопиченню інформації для аналізу і подальшого удосконалення системи управління відходами.

Постійний моніторинг реалізації заходів ДДП буде здійснюватися під час всього періоду виконання проєктних рішень ДДП. Термін реалізації ДДП – 2035 рік.

Основними завданнями моніторингу реалізації проєкту ДДП є збір, узагальнення, періодичний аналіз відповідних показників.

Результати моніторингу впливів на довкілля, об'єктів інфраструктури, створених в рамках реалізації МПУВ, оцінюються за критеріями відповідності вимогам чинного законодавства.

Моніторинг наслідків виконання МПУВ для довкілля повинен включати наступні завдання:

- аналіз наслідків для довкілля, зумовлених реалізацією заходів МПУВ стосовно існуючих об'єктів управління відходами;
- аналіз впливів на довкілля, об'єктів інфраструктури, створених в рамках реалізації МПУВ;
- аналіз виникнення екологічних проблем, що мають відношення до сфери управління відходами та не передбачених МПУВ та Звітом про СЕО.

Відповідальність за організацію моніторингу наслідків виконання МПУВ несе Вишківська селищна рада та її виконавчі органи.

Зокрема, в процесі здійснення моніторингу підлягають фіксації та аналізу такі види наслідків для довкілля та здоров'я населення:

- за напрямком впливу: позитивні та негативні;
- за тривалістю дії: постійні та тимчасові;
- за часом прояву: короткострокові, середньострокові та довгострокові;
- за характером взаємодії (комплексні впливи): вторинні, кумулятивні (накопичувальні) та синергічні (взаємопідсилюючі).

Аналіз зазначених видів наслідків здійснюється в рамках щорічного оцінювання індикаторів виконання заходів, що дозволяє здійснювати комплексний контроль за станом довкілля, своєчасно виявляти непередбачені екологічні ризики та вживати ефективних заходів для їх запобігання, зменшення, пом'якшення або усунення.

Виконання моніторингу включає:

- збір даних (з визначених джерел за встановленою періодичністю);
- оброблення даних та аналіз результатів;
- формування баз даних, що включають вихідні дані та результати їх опрацювання.

Для проведення моніторингу реалізації рішень МПУВ визначені індикатори для здійснення контролю та запропоновані необхідні адміністративні заходи для здійснення моніторингу впливів під час реалізації МПУВ.

Метою моніторингу визначених індикаторів є:

- оцінка ефективності виконання запланованих завдань та заходів, наведених в Додатку 17 МПУВ;
- своєчасне коригування МПУВ в процесі його реалізації відповідно до виявлених недоліків чи зменшення наслідків очікуваних ризиків;
- здійснення узагальненої оцінки результативності МПУВ після завершення строку його реалізації;
- оцінки ступеня досягнення встановлених планові кількісних показників виконання МПУВ, наведених в Додатку 16 МПУВ.

Індикатори виконання завдань і заходів МПУВ відповідають НПУВ та РПУВ Закарпатської області, що наведені в таблиці 13.

Табл. 13. Індикатори виконання заходів МПУВ

Найменування показника	Одиниці	Періодичність
кількість і площа місць розміщення відходів (полігонів, звалищ, зокрема несанкціонованих), які не відповідають вимогам Закону	одиниць/га	щорічно
кількість та потужність об'єктів оброблення відходів за окремими технологіями оброблення	одиниць/тис., т/рік	щорічно
Індикатори, які застосовуються до кожного потоку відходів, зазначених у МПУВ є:		
обсяг відходів, що утворюються	тис.т/тис. м ³	щорічно
обсяг утворених відходів, щодо яких здійснено операції з рециклінгу	тис.т	щорічно
обсяг утворених відходів, щодо яких здійснено операції з відновлення	тис.т	щорічно
обсяг утворених відходів, щодо яких здійснено операції із захоронення	тис.т	щорічно
обсяг утворених відходів, щодо яких здійснено інші операції з видалення	тис.т	щорічно
обсяг утворених відходів, щодо яких оголошено припинення статусу відходів	тис.т	щорічно
обсяг утворених відходів, щодо яких здійснено операції з видалення без попереднього оброблення	тис.т	щорічно
охоплення населення послугами з управління побутовими відходами;	відсоток	щорічно
охоплення населення роздільним збиранням побутових відходів	відсоток	щорічно
кількість пунктів роздільного збирання побутових відходів (окремо стаціонарних та мобільних)	одиниць	щорічно

Оцінка отриманих значень базується на кількісному підході, за відношенням значення показника у звітному році до значення показника у році, попередньому за звітній. Отримане значення відображає динаміку ефективності впровадження заходів МПУВ. При цьому також здійснюється

порівняння поточних показників моніторингу з відповідними базовими значеннями до початку реалізації ДДП.

На основі даних моніторингу та оцінки ефективності виконання МПУВ щорічно готується Звіт з моніторингу, результати якого використовуються для коригування чи оновлення МПУВ та оприлюднюються на офіційному веб-сайті Вишківської селищної ради Рахівського району Закарпатської області у мережі Інтернет. У разі виявлення не передбачених Звітом про СЕО негативних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, невідкладно вживає заходів для їх усунення.

Відповідно до пункту 5 Порядку, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16.12.2020 №1272, моніторинг наслідків виконання МПУВ для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, здійснюється за такими складовими. Цільовими значеннями кількісних та якісних показників для кожного з визначених у цьому Звіті наслідків, а також для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків, є цільові показники МПУВ, наведені у Додатках 13, 15 та 16 до МПУВ (охоплення населення послугою, рівень роздільного збирання, частка рециклінгу та відновлення, скорочення захоронення, кількість рекультивованих місць видалення відходів), а також дотримання гігієнічних нормативів якості атмосферного повітря, води та ґрунту на межі впливу об'єктів управління відходами.

Методами визначення показників є: дані первинного обліку відходів та операційної звітності виконавця послуги і операторів об'єктів, дані державної статистичної звітності та декларацій в інформаційній системі «ЕкоСистема», результати лабораторних досліджень якості поверхневих і підземних вод, ґрунту та атмосферного повітря, вимірювань шумового навантаження і, за потреби, електричних та магнітних полів, що виконуються акредитованими лабораторіями на замовлення Вишківської селищної ради (насамперед у зоні впливу закритого сміттєзвалища у с. Лазещина), а також періодичні дослідження морфологічного складу побутових відходів. Зазначені методи дають змогу вимірювати показники швидко та без надлишкових витрат.

Періодичність вимірювання показників, їх аналізу та співставлення з цільовими значеннями – щорічно (у складі щорічного Звіту з моніторингу), для лабораторних досліджень – за програмою моніторингу, але не рідше одного разу на рік; поглиблена оцінка ефективності – один раз на два роки. Засобами і способами виявлення замовником наявності або відсутності наслідків для довкілля та здоров'я населення, у тому числі не передбачених цим Звітом, є: аналіз результатів лабораторного контролю у порівнянні з гігієнічними нормативами та фоновими значеннями, аналіз звернень і скарг мешканців, результати оцінки ризику для здоров'я населення за методиками, затвердженими МОЗ України, дані державного екологічного контролю та моніторингу місць утворення, зберігання і видалення відходів (постанова Кабінету Міністрів України від 13.05.2025 №551). У разі виявлення непередбачених негативних наслідків Вишківська селищна рада невідкладно вживає заходів для їх усунення та, за потреби, ініціює коригування МПУВ.

10. ОПИС ЙМОВІРНИХ ТРАНСКОРДОННИХ НАСЛІДКІВ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ

Реалізація МПУВ Вишківської СТГ має виражений транскордонний вимір. Південна та східна межі громади збігаються з державним кордоном України та Румунією (повіт Марамуреш), а річка Тиса на ділянці в межах громади виконує функцію державного кордону і належить до спільної транскордонної водної системи України, Румунії, Угорщини, Словаччини та інших придунайських держав. З огляду на це питання ймовірних транскордонних наслідків розглядалося в межах цієї СЕО з урахуванням вимог статті 14 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку», Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті (Конвенції Еспо), Протоколу про стратегічну екологічну оцінку до неї та Конвенції про співробітництво щодо охорони і сталого використання р. Дунай.

Запровадження системи управління відходами, передбаченої МПУВ, зокрема превентивних заходів щодо виникнення та ліквідації несанкціонованих звалищ у прибережній захисній смузі та заплаві р. Тиса, призведе до зниження потоку шкідливих забруднюючих речовин, які утворюються в процесі розкладу побутових відходів і пластику, у тому числі токсичного фільтрату, у водні об'єкти транскордонного басейну. З огляду на високу водопроникність алювіальних відкладів заплави, неглибоке залягання ґрунтових вод та паводковий режим Тиси з амплітудою коливань рівня 7–10 м, саме цей напрям заходів має найбільше транскордонне значення. Мінімізація практики несанкціонованого спалювання сміття, що виділяє токсичні продукти горіння (діоксини, фурані тощо), покращить якість повітря в громаді та на прикордонних територіях, у тому числі з урахуванням частих туманів і температурних інверсій у долині Тиси, за яких забруднювальні речовини накопичуються у приземному шарі. Таким чином, реалізація МПУВ матиме позитивний транскордонний ефект і сприятиме виконанню міжнародних зобов'язань України щодо захисту водних ресурсів Дунайського басейну.

Аналіз МПУВ свідчить про відсутність ризиків значного негативного транскордонного впливу на довкілля та здоров'я населення сусідніх держав. МПУВ не передбачає розміщення на території громади об'єктів оброблення чи видалення відходів (полігонів, сміттесортувальних та сміттєперевантажувальних підприємств, установок термічного оброблення), здатних спричинити значний негативний транскордонний вплив; заплановані заходи – створення двох пунктів роздільного збирання, розвиток контейнерної інфраструктури та системи роздільного збирання, оновлення спеціалізованої техніки – мають локальний характер і спрямовані на зменшення надходження забруднювальних речовин до басейну Тиси. Об'єкти кластерної інфраструктури, на які спрямовуватимуться відходи громади (м. Хуст, с. Дубрівка Іршавської ТГ), розташовані за 23,5 та 59,5 км від державного кордону відповідно, поза межами прикордонної смуги, і перед введенням в експлуатацію проходять окрему процедуру оцінки впливу на довкілля. Відтак підстав для проведення транскордонних консультацій у порядку статті 14 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» за результатами цієї оцінки не виявлено.

11. РЕЗЮМЕ НЕТЕХНІЧНОГО ХАРАКТЕРУ ІНФОРМАЦІЇ, ПЕРЕДБАЧЕНОЇ ПУНКТАМИ 1-10 ЦЬОЇ ЧАСТИНИ, РОЗРАХОВАНЕ НА ШИРОКУ АУДИТОРІЮ

Резюме нетехнічного характеру у стислій та доступній для широкої аудиторії формі узагальнює інформацію, наведену в розділах 1–10 цього Звіту про стратегічну екологічну оцінку: зміст і цілі документа державного планування, характеристику поточного стану довкілля та здоров'я населення, виявлені екологічні проблеми і ризики, оцінку ймовірних наслідків реалізації документа, заходи із запобігання та пом'якшення можливих негативних впливів, розглянуті альтернативи, а також заходи моніторингу.

Об'єктом стратегічної екологічної оцінки є Місцевий план управління відходами Вишківської селищної територіальної громади Хустського району Закарпатської області до 2035 року (МПУВ). МПУВ розроблений на виконання Закону України «Про управління відходами», Порядку розроблення, погодження та затвердження місцевих планів управління відходами, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 05.09.2023 №947, з урахуванням Методичних рекомендацій з розроблення місцевих планів управління відходами (наказ Міндовкілля від 15.03.2024 №288), у повній відповідності до цілей Національного плану управління відходами до 2033 року (розпорядження Кабінету Міністрів України від 27.12.2024 №1353-р) та Регіонального плану управління відходами Закарпатської області до 2034 року, а також з урахуванням європейських директив у сфері управління відходами.

Метою МПУВ є забезпечення сталого управління відходами на території громади до 2035 року з дотриманням ієрархії управління відходами: від запобігання утворенню відходів і підготовки до повторного використання - через роздільне збирання, сортування та рециклінг - до захоронення лише тих залишків, які неможливо відновити.

Вишківська селищна територіальна громада – прикордонна громада в заплаві річки Тиса на півдні Хустського району, південна та східна межі якої збігаються з державним кордоном України та Румунією. До складу громади входять смт Вишково та села Велятино, Яблунівка, Ракош, Шаян і Модьорош із загальною чисельністю населення 15 991 особа. На території громади розташовані шість об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення, дві території, пропонувані до включення до Смарагдової мережі («Заплава річки Тиса» та «Авашські гори»), а також Шаянське родовище мінеральних вод і Велятинське родовище термальних вод, на базі яких працюють бальнеологічні курорти. Станом на початок 2026 року організованим збиранням та вивезенням побутових відходів охоплено лише 24,4 % населення (1 300 договорів з домогосподарствами); у 2025 році зібрано близько 2 215 т відходів. Збирання здійснюється переважно за безконтейнерною (пакетною) схемою, наявний контейнерний парк становить 4 одиниці при розрахунковій потребі 5 464 контейнери, роздільне збирання фактично не запроваджене, власні місця видалення відходів та будь-які об'єкти інфраструктури управління відходами відсутні, інфраструктура для збирання небезпечних, великогабаритних відходів та відходів електричного й електронного обладнання не створена. Це формує ризики утворення стихійних звалищ, забруднення ґрунтів, поверхневих і підземних вод та, як наслідок, ризики для здоров'я мешканців громади і відпочивальників.

У разі неприйняття МПУВ та збереження наявної системи управління відходами стан довкілля матиме тенденцію до погіршення: у зоні ризику перебувають якість атмосферного повітря, води та ґрунтів, а підвищення рівня забруднення довкілля провокує зростання гострих і хронічних захворювань серед населення, що проживає в межах територій, які зазнають техногенного навантаження.

МПУВ передбачає поетапне створення сучасної місцевої системи управління відходами: розширення охоплення населення послугою з управління побутовими відходами з 24,4 % до 50 % у 2030 році та 85 % у 2035 році, запровадження роздільного збирання (за щонайменше двоконтейнерною схемою), нарощення контейнерного парку з 4 до 5 464 одиниць та облаштування шести контейнерних майданчиків, створення двох стаціонарних пунктів роздільного збирання відходів із секціями для небезпечних відходів у складі побутових – у смт Вишково та с. Велятино (з 2028 року), застосування мобільного пункту роздільного збирання для виїзних кампаній в усіх населених пунктах громади, а також оновлення парку спеціалізованої техніки. Загальна потреба у фінансуванні заходів МПУВ становить 16 510 тис. грн, з яких понад 90 % припадає на залучені кошти – державного та обласного бюджетів, міжнародної технічної допомоги та коштів організацій розширеної відповідальності виробника.

Відповідно до Регіонального плану управління відходами Закарпатської області громада входить до Хустського кластеру (субкластер Хустський): зібрані відходи спрямовуватимуться на сортувально-перевантажувальне підприємство потужністю 25 тис. т у м. Хуст (23,5 км від центру громади), а залишкові відходи після сортування – на об'єкт механіко-біологічного оброблення потужністю 55 тис. т і регіональний полігон у с. Дубрівка Іршавської ТГ. Для громади з відносно невеликими обсягами утворення відходів (6 467 т/рік за розрахунками РПУВ, близько 12,2 % обсягу субкластера) таке рішення є економічно та екологічно оптимальним. Цільові показники МПУВ узгоджені з національними та регіональними: рівень підготовки до повторного використання та рециклінгу побутових відходів – 20 % у 2030 році та 25 % у 2035 році, зменшення захоронення побутових відходів до 2033 року на 30 %, зменшення захоронення біовідходів, поетапне запровадження роздільного збирання зі щорічним розширенням охоплення населення.

Проведена оцінка засвідчила, що реалізація МПУВ матиме переважно позитивні наслідки для всіх складових довкілля. Ліквідація та запобігання утворенню несанкціонованих звалищ, охоплення населення якісною послугою, виведення небезпечних і медичних відходів із загального потоку та зменшення обсягів захоронення призведуть до зниження забруднення атмосферного повітря, поверхневих і підземних вод та ґрунтів. Для здоров'я населення очікується опосередкований, але системний позитивний ефект: зменшення ризиків захворювань органів дихання, водно-обумовлених інфекційних і шлунково-кишкових захворювань, усунення джерел санітарно-епідеміологічної небезпеки та покращення умов життєдіяльності, що особливо важливо для громади з туристично-рекреаційною спеціалізацією.

Негативного впливу на об'єкти природно-заповідного фонду громади, території, пропоновані до включення до Смарагдової мережі, зони санітарної охорони родовищ мінеральних і термальних вод, біорізноманіття та об'єкти культурної спадщини не прогнозується: розміщення стаціонарних об'єктів оброблення чи видалення відходів на території громади не передбачається, а елементи інфраструктури збирання розміщуватимуться поза межами природоохоронних територій, зон санітарної охорони та зон затоплення заплави Тиси з дотриманням встановлених обмежень. Потенційні негативні прояви (шум, пил, викиди від пересувних джерел, можливі джерела запахів) мають локальний і короткостроковий характер та за умови дотримання санітарного і природоохоронного законодавства не перевищуватимуть нормативно допустимих рівнів. Кумулятивних негативних ефектів, здатних підсилювати один одного, не виявлено; натомість очікується позитивний кумулятивний ефект покращення стану довкілля та здоров'я населення у середньо- і довгостроковій перспективі.

Реалізація МПУВ матиме також позитивний транскордонний ефект. Річка Тиса на ділянці в межах громади виконує функцію державного кордону з Румунією і належить до транскордонного

басейну Дунаю, тому зменшення надходження забруднювальних речовин у водні об'єкти та скорочення несанкціонованого спалювання відходів сприятимуть виконанню міжнародних зобов'язань України щодо захисту вод Дунайського басейну та якості повітря на прикордонних територіях. Питання транскордонних наслідків розглянуто з урахуванням вимог статті 14 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку», Конвенції Еспо та Протоколу про стратегічну екологічну оцінку до неї; ризиків значного негативного транскордонного впливу на довкілля та здоров'я населення сусідніх держав не виявлено, підстав для проведення транскордонних консультацій немає.

Звітом визначено комплекс заходів із запобігання, зменшення та пом'якшення можливих негативних наслідків: водонепроникне тверде покриття та борти на контейнерних майданчиках і пунктах роздільного збирання, заборона розміщення об'єктів управління відходами у водоохоронних зонах, прибережній захисній смузі та зонах затоплення заплави Тиси, у зонах санітарної охорони Шаянського і Велятинського родовищ та на зсувонебезпечних територіях, дотримання санітарно-захисних зон, збільшення періодичності вивезення відходів у курортний сезон у с. Шаян і с. Велятино, регулярне миття та дезінфекція контейнерів, поводження з медичними відходами відповідно до державних санітарних норм і правил, моніторинг якості вод та ґрунтів поблизу об'єктів інфраструктури, а також першочергове очищення від стихійних нагромаджень відходів територій, прилеглих до об'єктів природно-заповідного фонду та до прибережної смуги Тиси.

Розглянуто альтернативи I рівня («нульова альтернатива» – неприйняття МПУВ) та II рівня (альтернативні рішення в межах МПУВ, включно з варіантом виключно регіональної інтегрованої системи та варіантом входження громади до іншого кластера). Порівняння здійснювалося з урахуванням юридичних, екологічних, економічних та соціальних чинників. Нульова альтернатива відхилена, оскільки консервує наявні проблеми та суперечить вимогам законодавства; перевагу надано базовому сценарію, що передбачає розвиток власної інфраструктури попереднього збирання у громаді в поєднанні з використанням спільних об'єктів Хустського кластеру, як такому, що найповніше відповідає Національному та Регіональному планам управління відходами.

Моніторинг наслідків виконання МПУВ для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, здійснюватиметься відповідно до Порядку, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16.12.2020 №1272, на основі цільових показників МПУВ та індикаторів РПУВ (охоплення населення послугою, рівень роздільного збирання, частка рециклінгу, скорочення захоронення, кількість рекультивованих місць видалення відходів тощо) з підготовкою щорічної звітності. Заява про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки була оприлюднена в Єдиному реєстрі СЕО (реєстраційний номер справи №25-03-21991-26); зауважень і пропозицій від громадськості не надходило. Проект МПУВ та Звіт про СЕО оприлюднюються для громадського обговорення строком 30 днів, а всі одержані зауваження та пропозиції підлягають обов'язковому розгляду.

Реалізація Місцевого плану управління відходами Вишківської селищної територіальної громади до 2035 року за умови дотримання екологічних і санітарних вимог не спричинить негативного впливу на довкілля та здоров'я населення. Навпаки, очікується поступове покращення стану всіх складових довкілля, зменшення антропогенного навантаження, збереження природно-заповідних територій та підвищення якості життя мешканців громади. Сукупний баланс наслідків реалізації МПУВ оцінюється як позитивний, що підтверджує екологічну обґрунтованість і доцільність затвердження документа державного планування.

ІНФОРМАЦІЙНІ ДЖЕРЕЛА

1. Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку»
2. Закон України «Про управління відходами»
3. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища»
4. Закон України «Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року»
5. Закон України «Про екологічну мережу України»
6. Закон України «Про охорону земель»
7. Закон України «Про природно-заповідний фонд України»
8. Закон України «Про рослинний світ»
9. Закон України «Про тваринний світ»
10. Закон України «Про землеустрій»
11. Закон України «Про національну інфраструктуру геопросторових даних»
12. Закон України «Про систему громадського здоров'я»
13. Закон України «Про побічні продукти тваринного походження, не призначені для споживання людиною»
14. Закон України «Про правовий режим воєнного стану»
15. Закон України «Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни»
16. Постанова Кабінету Міністрів України «Про заходи щодо охорони водно-болотних угідь, які мають міжнародне значення» від 23.11.1995 №935
17. Постанова Кабінету Міністрів України «Про правовий режим зон санітарної охорони водних об'єктів» від 18.12.1998 №2024
18. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку проведення та оплати робіт, пов'язаних з видачею дозволів на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами, обліку підприємств, установ, організацій та громадян - підприємців, які отримали такі дозволи» від 13.03.2002 №302
19. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку видалення зелених насаджень у населених пунктах» (із змінами) від 01.08.2006 №1045
20. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку здійснення державного моніторингу в галузі охорони атмосферного повітря» від 14.08.2019 №827
21. Постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення» від 16.12.2020 №1272
22. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Правил розроблення робочих проектів землеустрою» (із змінами) від 02.02.2022 №86
23. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку розроблення та затвердження регіональних планів управління відходами» від 30.06.2023 №667
24. Водний кодекс України;
25. Земельний кодекс України
26. Указ Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» від 30.09.2019 №722/2019
27. Указ Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» від 24.02.2022 №64/2022 (зі змінами)
28. Національний план управління відходами до 2033 року (розпорядження Кабінету Міністрів України від 27.12.2024 р. № 1353-р)

29. Директива Європейського Парламенту і Ради 2008/98/ЄС від 19 листопада 2008 року про відходи та про скасування деяких директив
30. Директива Ради 1999/31/ЄС від 26 квітня 1999 року про захоронення відходів із змінами і доповненнями, внесеними Регламентом (ЄС) №1882/2003
31. Директива Європейського Парламенту і Ради 94/62/ЄС від 20 грудня 1994 року про пакування та відходи пакування (зі змінами)
32. Директива Європейського Парламенту і Ради 2006/66/ЄС від 6 вересня 2006 року про батареї та акумулятори та про відходи батарейок і акумуляторів, а також про скасування Директиви 91/157/ЄЕС
33. Директива Європейського Парламенту і Ради 2012/19/ЄС від 4 липня 2012 року про відходи електричного та електронного обладнання (BEEО)
34. Директива Європейського Парламенту і Ради 2000/53/ЄС від 18 вересня 2000 року про транспортні засоби, що вийшли з експлуатації
35. Директива Європейського Парламенту і Ради 2019/904 від 5 червня 2019 року про скорочення впливу деяких пластикових виробів на навколишнє середовище;
36. Директива Ради 86/278/ЄЕС від 12 червня 1986 року щодо захисту довкілля, а саме ґрунтів від забруднення агресивними речовинами у сільському господарстві.
37. Директива 2001/42/ЄС про оцінку впливу окремих планів і програм на навколишнє середовище
38. Протокол про стратегічну екологічну оцінку (Протокол про СЕО) до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті (Конвенція Еспо), ратифікований Верховною Радою України від 01.07.2015 № 562-VIII
39. ДБН Б.2.2-12:2019 «Планування та забудова територій»
40. ДБН В.2.4-2-2005 «Полігони твердих побутових відходів. Основні положення проєктування»
41. ГБН В.2.2-35077234-001:2011 «Будинки і споруди. Підприємства сортування та перероблення твердих побутових відходів. Вимоги до технологічного проєктування»
42. Державні санітарні правила планування та забудови населених пунктів, затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 19.06.1996 №173
43. Державні санітарні норми та правила «Порядок управління медичними відходами, у тому числі вимоги щодо безпечності для здоров'я людини під час утворення, збирання, зберігання, перевезення, оброблення таких відходів», затвердженими наказом Міністерства охорони здоров'я України від 31.10.2024 №1827
44. ДСТУ-Н Б В.2.2-7:2013 «Настанова з улаштування контейнерних майданчиків»
45. Наказ Державного комітету будівництва, архітектури та житлової політики України «Про затвердження Інструкції з інвентаризації зелених насаджень у населених пунктах України» від 24.12.2001 №226
46. Наказ Міністерства екології та природних ресурсів «Про затвердження Інструкції про порядок та критерії взяття на державний облік об'єктів, які справляють або можуть справити шкідливий вплив на здоров'я людей і стан атмосферного повітря, видів та обсягів забруднюючих речовин, що викидаються в атмосферне повітря» від 10.05.2002 №177
47. Наказ Міністерства будівництва, архітектури та житлово-комунального господарства України «Про затвердження Правил утримання зелених насаджень у населених пунктах України» від 10.04.2006 №105

48. Наказ Міністерства екології та природних ресурсів України «Про затвердження Методичних рекомендацій із здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування» від 10.08.2018 №296 (зі змінами)
49. Наказ Міністерства екології та природних ресурсів України «Про затвердження Методики віднесення масиву поверхневих вод до одного з класів екологічного та хімічного станів масиву поверхневих вод, а також віднесення штучного або істотно зміненого масиву поверхневих вод до одного з класів екологічного потенціалу штучного або істотно зміненого масиву поверхневих вод» від 14.01.2019 №5
50. Наказ Міністерства охорони здоров'я України «Про затвердження Гігієнічних нормативів якості води водних об'єктів для задоволення питних, господарсько-побутових та інших потреб населення» від 02.05.2022 № 721
51. Наказ Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України «Про затвердження Інструкції про вимоги до оформлення документів, в яких обґрунтовуються обсяги викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами» від 27.06.2023 №448
52. Наказ Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури України «Про затвердження Методики роздільного збирання побутових відходів» від 13.12.2023 №1130
53. Наказ Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України «Про затвердження Методичних рекомендацій з розроблення регіональних планів управління відходами» від 16.04.2024 №403
54. Наказ Міністерства охорони здоров'я України «Про затвердження державних медико-санітарних нормативів допустимого вмісту хімічних і біологічних речовин в атмосферному повітрі населених місць» від 10.05.2024 № 813
55. Державних санітарних правил планування та забудови населених пунктів, затверджених наказом МОЗ від 19.06.1996 № 173, зареєстрованих в Мін'юсті 24.07.1996 за № 379/1404
56. Державних санітарно-протиепідемічних правил і норм щодо поводження з медичними відходами, затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 08.06.2015 № 325, зареєстрованих в Мін'юсті 07.08.2015 за № 959/27404;
57. Закону України «Про побічні продукти тваринного походження, не призначені для споживання людиною» щодо поводження з відходами тваринного походження;
58. Правил щодо забезпечення родючості ґрунтів і застосування окремих агрохімікатів, затверджені наказом Міністерства аграрної політики та продовольства України від 24.11.2021 № 382, зареєстрованих в Мін'юсті 14.01.2022 за № 34/37370, щодо правил зберігання гною в уразливих до (накопичення) нітратів зонах (розділ VI).
59. Доповідь про стан навколишнього природного середовища Закарпатської області у 2024 році.
60. Карта ґрунтів України. <https://superagronom.com/karty/karta-gruntiv-ukrainy#win2>.
61. Екологічний паспорт Закарпатської області за 2022 рік.
62. Карти Google, Електронний ресурс – Режим доступу: <https://www.google.com.ua/maps/>.

Розробником Звіту про стратегічну екологічну оцінку «Місцевий план управління відходами Вишківської селищної територіальної громади Хустського району Закарпатської області до 2035 року» є Товариство з обмеженою відповідальністю «ЮрЕко Консалтинг», код ЄДРПОУ 46061551, адреса: вул. Гойди, б.10, оф.43, м. Ужгород, 88000, +380968206882, електронна пошта: jureco.ua@gmail.com.

Автори звіту:

1. Кобзар Єлизавета Олександрівна, спеціальність «Екологія та охорона навколишнього середовища», ДВНЗ «Український державний хіміко-технологічний університет» (диплом НР №43199321). *Стаж виконання робіт в галузі охорони довкілля 12 років.*
2. Різак Наталія Михайлівна, спеціальність «Правознавство», ДВНЗ «Ужгородський національний університет» (диплом АК №32494816). Спеціальність «Екологія. Технології захисту навколишнього середовища», Державний університет «Житомирська політехніка» (свідоцтво про підвищення кваліфікації ПК 05407870/2024/0118). *Стаж виконання робіт в галузі охорони довкілля 4 роки.*